

vándor korosztályi
őrsvezetők kézikönyve

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kézikönyv írásában részt vett:

Bujk Zsuzsa csst. (432.)

dr. Constantinovits-Csóka Sarolta csst. (832.)

dr. Constantinovits Miklós csst. (46.)

Constantinovits Milán csst. (46.)

Dósa Eszter őv. (412.)

Evetovics Zorka őv. (85.)

dr. Grynaeus András cst. (205.)

Hoffmann Ferenc cst. (118.)

Horvát Zsolt őv. (412.)

Illyés András csst. (140.)

Janák Annamária őv. (412.)

Jóvér Ákos csst. (802.)

Lakatos Júlia csst. (121.)

Matits Kornél csst. (46.)

Metzné Németh Réka csst. (313.)

Módlly Noémi csst. (708.)

Molnár Nikolett csst. (412.)

Németh-Nagy Melinda cst. (412.)

Solymosi Balázs cst. (205.)

Steiger Anita őv. (412.)

Téglás Eszter őv. (1032.)

Téglás Gergely csst. (929.)

Tekse Balázs cst. (958.)

Tóth Réka Kamilla csst. (903.)

Vargáné dr. Balogh Orsolya csst. (25.)

Vidovich Kálmán cst. (298.)

Wintsche-Mikesch Viktor csst. (903.)

Felelős szerkesztő:

Solymosi Balázs cst. (205.) első kiadás
Hegy Armand csst. (105.) második kiadás

Olvasószerkesztő:

Constantinovits Milán csst. (46.) első kiadás
Németh-Nagy Melinda cst. (412.) második kiadás
Réder Kristóf csst. (148.) második kiadás

Második kiadást szerkesztette:

Németh-Nagy Melinda cst. (412.)

Grafika:

Huszár Márton

ISBN 978-963-8305-33-6

Ha bármilyen észrevételed van, kérlek, jelezd nekünk (ovt@cserkesz.hu). Akár csak egy elütés, akár bővítési igény. Ez az anyag a mindenkori magyar, vándorok korosztályát vezető őrseveztők kézikönyve kíván lenni, állandóan megújulva, frissítve.

A második kiadás készült a Magyar Cserkészszövetség EFOP-1.3.6-17-2017-00001 azonosítószámú Imre herceg terv - közelebb egymáshoz című projektjének a keretében.

Második, javított kiadás. Budapest, 2021.

Tartalom

Kedves cserkésztestvérem!

1. Neked is van korosztályod!
2. Korosztályi körkép
 - 2.1. Vándor nevelési célok
 - 2.1.1. Mi a te feladatod ebben?
 - 2.1.2. A kósza korosztályban megvalósult célok
 - 2.1.3. A vándor korosztály végén elérendő célok
 - 2.2. Korosztályi sajátosságok
 - 2.3. A korosztály környezeti jellemzői
 - 2.3.1. A kortárs általi nevelés szerepe
 - 2.4. A cserkészet alapjai a vándor űrs életében
 - 2.5. A cserkész életpályamodellel vándor korosztályra vonatkozó szakasza
 - 2.5.1. A teljes emberré nevelés kérdései
 - 2.6. A család, a templom, az iskola szerepe az űrsvezető és a vándor űrs életében
3. Az űrsvezetés
 - 3.1. A vándor űrsvezető személyes példája
 - 3.2. Az űrsvezető általános feladatai a vándor korosztályban
 - 3.3. A vándor korosztály különleges vezetési kihívásai
 - 3.3.1. A vándor űrs már vezetővé vált tagjai
 - 3.4. A vándor űrs külsőségei
 - 3.4.1. Az egyenruha a vándoroknál
 - 3.4.2. Az űrsi induló és a csatakiáltás
 - 3.4.3. Az űrsi zászló
 - 3.4.4. Az űrsi jelvény, jelkép
 - 3.4.5. A vándor űrsben alkalmazható egyéb szimbólumok
 - 3.5. A vándor űrs élete, a korosztályi cserkészélet jellemzői

3.6. Az EINK-dimenziók szerinti élet

3.7. A vándor őrs életciklusa a korosztályban

3.7.1. Az őrsvezető eszközei az életciklus feladataihoz

3.7.2. A vándor őrsbe menet közben belépők helyzete

3.8. A vándor őrs nevelési kérdései

3.9. A vándor őrs fegyelmi kérdései

3.10. A vándor rajparancsnok szerepe

4. A vándor korosztályra vonatkozó próbarendszer

4.1. A vándor korosztály első évére vonatkozó próbarendszer

4.2. A vándor korosztály második évére vonatkozó próbarendszer

4.3. A vándor korosztály harmadik évére vonatkozó próbarendszer

4.4. A vándor korosztály negyedik évére vonatkozó próbarendszer

5. Módszertani tárház

5.1. Munkaformák

5.2. Munkamódszerek

5.3. Módszertani eszközök

5.4. Módszertani megfontolások

5.5. A differenciált nevelés kérdései

5.6. A vándor őrsön belüli és azon túlmutató megbízatások

6. A korosztályos őrsi programokról

6.1. A vándor őrsgyűlések

6.2. Őrs a rajban

6.3. Vándor őrs a csapat közös alkalmain

6.4. A vándor őrs a táborban/portyán

6.4.1. Vándor őrs a tábortűzőn

6.5. A vándor őrsi portya

6.6. Vándor őrs a körzeti/kerületi/országos/nemzetközi programokon

6.7. A vándor órs a beavatási alkalmakkor

7. Kapcsolattartás, kommunikáció

7.1. Kapcsolattartás a vándor órson belül

7.2. Kapcsolattartás a vándorok szüleivel

7.3. Kapcsolat a korosztály órseivel

7.4. Kapcsolat más órsökkel

7.5. Kapcsolat a vezetőséggel

8. Az órsvezető önképzése

8.1. Önképzés, önfejlesztés, önnevelés

8.2. Szakmai (vezetői) továbbképzések

9. Az órsi munkaterv

10. Program ötlettár

11. Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek a cserkészletben

12. Fogalomtár

13. A kézikönyvben található rövidítések

Kedves cserkésztestvérem!

Most minden megváltozik; a vándor korosztályban előtérbe kerül az egyén szabadsága, a saját élet kialakítása, a hivatás felismerése, az életállapothoz szükséges társ vagy társak megtalálása... s mindez a rájuk szakadt szabadság keretében. Egyéni utak, amikben te lehetsz a segítő, a támogató, a biztos pont. Egyéni célok, amelyek mégis összehangoltak a cserkész-törvény mentén.

S ebben a közösségben kell neked jól helyt állni: bátorítsd és támogasd őket céljaik elérésében! Legyen időd rájuk – személyesen és közösségileg is.

A csapatparancsnokod rád bízott egy közösséget fiatal felnőttekkel, hogy kísérd őket útnak. Most, amikor éppen keresik azt, ami kitölti következő évtizedeiket. Segítsd őket, hogy a döntéseiket meghozzák, és ebben a cserkészlet szelleme legyen az irányadó.

Használd ezt a könyvet mindennap! Azért van, hogy kinyisd, forgasd, olvass bele, és keress ötleteket, válaszokat, értsd meg, hogy miként tudsz a lehető legtöbbet tenni az órsödért.

Vidd őket az államhatáron túlra, és használjátok ki a nyelvtudásotokat. Adj teret a másokkal való közös kalandokra. Engedd, hogy egy-egy alkalommal elhozzák leendő párjukat. Engedd őket kérdezni, és bátorítsd őket! Csinálj velük sok Bi-Pi-tűzhöz hasonló beszélgetést! Ha a korosztály megismerésében szükséged van ismeretbővítésre, használd ki a VTK alkalmait!

Ne feledd: Te vagy a biztos pont, aki már felnőtt, aki már ismeri az életet. Akinek van állása, saját keresete, van önálló döntése. Te vagy a felnőtt, aki „révbe ért”, és most mégis velük tart útkeresésük során! Hajrá! Ez az igazi kihívás, és te erre kaptál felkérést!

Légy résen!

Balu

Solymosi Balázs cst. (205.)

országos vezetőtisz

(2006–2015)

1.

Neked is van korosztályod!

1. Neked is van korosztályod!

Mester vagy, és szolgálsz vándor korosztályi őrsvezetőként

Kedves őrsvezető!

Vándorokat vezetni nem mindennapi feladat. A vándor őr, közösséggé, baráti társasággá alakul az évek során, azonban a vándorpróbák rendszere, a közösségi munka továbbra is igényel valamiféle szervezést, szervezettséget, kereteket. A vándor őröd tagjai vagy a felsőoktatásban tanulnak, vagy már középiskolai tanulmányaikból kilépve munkát vállaltak. Te vezetőként ezen életszakaszokban is egy lépéssel az őröd előtt jársz. Szolgálsz mint egy vándor őrsvezető, ugyanakkor mester korosztályú őröd tagja is vagy. Ez a közösség sok lehetőséget rejt magában.

A cserkészlet sajátossága, hogy a fogadalom egy életre szól. A magyar cserkészlet sajátossága, hogy mindezt meg is valósítja a felnőtt korosztályok létezésével. Tehát ilyenformán a cserkészlet több korosztályt céloz meg, eközben a korcsoportok között az ön- és közösségnevelési folyamatok arányaikban változnak. Esetekben már jórészt az önénevelésen van a hangsúly, hiszen már jó ideje kiléptél a nagybetűs életbe. Erre kell felkészítened vezetőtejedet is.

Munkád során egyrészt saját példádön keresztül mutathatod meg vándoraidnak a felnőtt cserkészélet szépségeit: azt, hogy rengetegen dolgoznak, mozognak, élnek a világban, akiket összeköt egy fogadalom. Magyarországon is egyre nehezebb olyan helyen munkát találni, ahol ne volna cserkész kötődésű kolléga. Ez a meglévő kapcsolatrendszer rengeteg lehetőséget rejt magában. Cserkészekkel együtt dolgozni más, mint nem cserkészekkel, hiszen bizonyos szempontból egy nyelvet beszélünk.

Másrészt számodra is feltöltődés, segítség az azonos szellemi, gondolkodási körből kikerülő barátokkal egy közösségbe tartozni. Mester korosztályban érdemes tágabb közösségben gondolkodni, mint a cserkészcsapat. Az egy városban/területen élő azonos korosztályú felnőtt cserkészek is alkothatnak egy közösséget. A korosztályod számodra is egy lehetőség, mert a cserkész közösségben (őrsben) cserkész csak!

A mester korosztály most kezd gyökeret verni cserkészletünkben! Sok jó kezdeményezésnek lehetünk tanúi, itt és most csupán egyre utalunk: létezik a cserkész kismamák levelezőlistája, ami a mester korosztályba tartozó cserkész kismamák kommunikációs fóruma. A lehetőségek tárháza végtelen! Ne félj élni velük, vagy épp kialakítani azokat!

Mit gondolunk erről?

Miért csinálom ezt? Az évfolyamtársak ma este sörözni mennek, én meg az őrömmel leszek... Erőt kell venni magunkon, hogy normális életet éljünk, de egyedül kinek van kedve csinálni? Nyár? Cserkésztáborból cserkésztáborba... Mire jó nekem ez a dedózás? Apám is megkérdezte a múltkor, hogy meddig akarok még indiánosdit játszani.

Ilyen és ehhez hasonló gondolatok, kérdések sokunk fejében megfordultak, megfordulnak egyetemi éveink alatt. Legtöbbször nem is tudunk válaszolni, de egyre jobban érezzük, hogy valami nincs rendben velünk. Fáradunk, unjuk a cserkészprogramokat, csökken a lelkesedésünk, másan jár az eszünk a programok során, méricskélünk, hogy megéri-e a cserkészprogramot választani.

Feladni nem akarjuk a vállalt munkát, szerepet, de fáradunk és lemerülünk – nem motivál bennünket a klasszikus, vagy talán jobban kifejezve az eddig megszokott cserkész közeg. Ennek hamar az is lehet a vége, hogy amikor elérkezik az első adandó alkalom (őrsünk korosztályváltása, munkába állásunk, külföldi ösztöndíj elnyerése, esküvőnk), emelt fővel lelépünk, és „csendben balra el”. A hiperaktív cserkészvezetőségünk a múlt szép emléke lesz a saját és csapatunk életében egyaránt. Én is szembesültem ezzel, több kortárs vezetővel együtt. Mit lehet tenni ez ellen? Megtaláltuk a választ: érdemi cserkészmunkát végeztünk egyénileg és vezetőként is az őrsünket bevonva. Olyat, amit mi is élveztünk. A vezetői munka egyfajta szolgálat lett... és élveztük a cserkészetet, éltük a cserkészéletet. Huszonévesen is.

Rendszeres testmozgást vállaltunk (elmentünk közösen) úszni, hetente legalább egyszer találkoztunk valamelyikünk egyetemi menzáján, és együtt ebédeltünk, jobbnál jobb külsős programokra hívtuk el egymást. Testvércsapatainkat kerékpárral látogattuk meg (Bécsben és a Délvidéken), nyaranta pedig olyan portyákat szerveztünk, amelyek nekünk is kihívást adtak (pl. Bihar-hegység vadregényes vidéke, Kárpátok bércei Verecke térségében, evezés a Dunán...). Azt vettük észre, hogy nem csak élvezzük az életet, hanem a vezetői munkánkat is jobban, lelkesebben tudtuk végezni.

Visszanézve ezekre az évekre nem csináltunk mást, mint amit ma vándoréletnek nevezünk, és amit elvárunk az aktív vezetőinktől akkor is, ha ezt nem értik vagy terhesnek érzik. Végezzék a korosztályuk szerinti cserkészmunkát, hogy megadják maguknak a cserkészélet élményeit. Merjék szeretni azt, hogy cserkészek új kalandokon keresztül. Mert a vezetettjeiknek nem cserkész-mártírokra van szükségük (van elég a történetünkben...), hanem élő, példaképként utánozható, hús-vér, jelen lévő és jelen maradó épkezláb fiatalokra, fiatal felnőttekre, felnőttekre!

Hp

(dr. Grynaeus András cst., 205.)

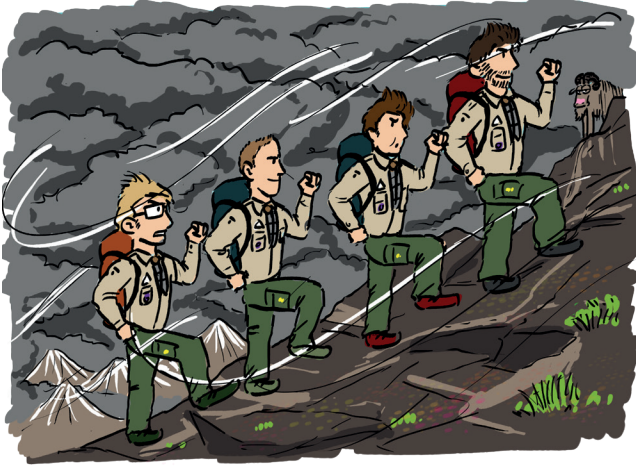

2. Korosztályi körkép

2. Korosztályi körkép

2.1. Vándor nevelési célok

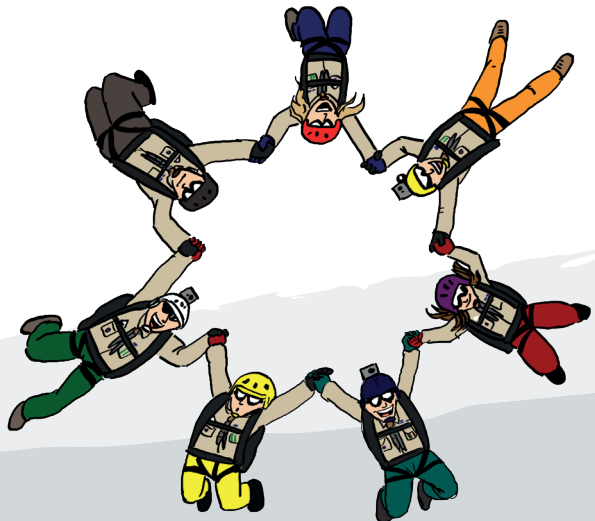

Vándor korosztályi őrsvezetőként a legfőbb célod, és az egyik legnagyobb kihívásod, hogy megtartsd a közösségben a fiatal felnőttiségben lévő és a felnőttkor küszöbén álló őrstagjaidat. Ehhez minőségi időt kell rájuk fordítanod, koruknak megfelelő szintű kihívásokat, feladatokat, kapcsolódási és töltődési lehetőséget kell biztosítanod számukra, és felelősséggel, önállósággal kell felruháznod őket. Különösen

oda kell figyelned arra, hogy azok a tagok, akik vezetővé váltak, egyenrangú vándorok maradjanak, és tudják: Itt a közösségük, itt lehetnek önmaguk.

Munkádat nagyban segíti, hogy teljes értékű, felelős emberekként számíthatsz az őrstagjaidra! A vándor korosztály az önszerveződés útjára lép, egyre kevésbé kell operatív feladatokat ellátnod. Kibontakozási teret, működési kereteket, fix pontot kell inkább biztosítanod számukra (nálad mindig lehet találkozniuk; te mindig ott vagy az őrsgyűléseken; te hívod őket, és ott vagy a fogadalmtételen stb.).

Őrstagjaid döntöttek a vándorpróba letételéről. Arról, hogy tovább végzik a cserkészmunkát, fogadalmuk szerint élnek a közösségben. Így olyanokkal dolgozhatsz, akik elkötelezettek, akik továbbra is a cserkészetet választják az egyetem, a munka, a barátok, a hobbi mellett. Hagyd ugyanakkor nyitva a lehetőséget a visszatérésre azoknak is, akik időlegesen eltávolodtak a közösségtől!

Bármennyire is felnőttek vagy úton vagytok efelé, továbbra is cél a közösségteremtés. Az évek során az ős valószínűleg már jól összerázódott, és tapasztalatokat szerzett a raj-életéről kózsasága során – lehet a hangsúly át is helyeződött ide. Ez azonban nem jelenti a hagyományos ősri közösség feladását, sőt! Az ős elmélyült baráti viszonyokra épül, megőrzése ezért feladat, ahol csak lehet. Az ősri találkozók gyakorisága ugyan ritkul (pl. havonta van őrsgyűlés), ám arra ügyelj, hogy minden évben legyen néhány nap (pl.: portya, tábor), amit az ős együtt tud tölteni.

A korosztályban könnyen előfordul, hogy csonka őrök jönnek létre, és így egyetlen „klánná” olvad a raj. A működő őrök maradjanak meg továbbra is, életük legyen példa, de legyen nyitottság arra is, hogy a raj egy nagyobb közösség befogadója lehessen.

A vándor raj a legjobb terep arra, hogy a fiatal felnőttek megéljék: a cserkészet befogadó. Ennek helye lehet akár a tagok párkapcsolataiban, hiszen ha egy vándornak az okoz mérlegelési helyzetet, hogy a portya vagy a kedves, akkor miért ne vehetne részt a portyán a kedves... már ha vállalja a vándorok életét... Ki tudja? Hátha fogadalmat is tesz pár éven belül. Legyetek tehát nyitottak, és ismerjétek meg egymás életének ezt a részét is!

2.1.1. Mi a te feladatod ebben?

Megtartani cserkészeidet az őrben/rajban/csapatban

A minőségi tevékenységeken keresztül megélt közösségi létnek ebben a korban nagy megtartó ereje van. Lényegében felnőtt emberekkel dolgozol, így átgondolják, mibe tegyenek bele az idejükből. Tehát nem kaphatnak gagyit, de nem kell ettől a tudattól megszakadnod, hiszen vezetettjeid már gyakorlatilag önállóak! Kitalálják, megtervezik, megszervezik, megélik és kiértékelik! Segítsd őket, hogy így is legyen! Húzdódj lassan háttérbe: váljon szép lassan önműködővé a közösség.

Már a kósza korosztályban elkezdődik az őrvezető egyenrangú társá válása, a közösség támogató, mentori szerepbe való átlépése. Egyre inkább hasonló problémákkal küzdőtök az életben, jó, ha van kivel megbeszélniük, és neked ekkorra már jelentős tapasztalatod van. Hallgasd meg őket, légy nyitott feléjük!

Tegyél meg mindent, hogy cserkész értékrendünk tartósan megmaradjon bennük! Érezzék, értsék meg, hogy mindez mit jelenthet számukra, ha jól élnek vele.

Építs közösséget!

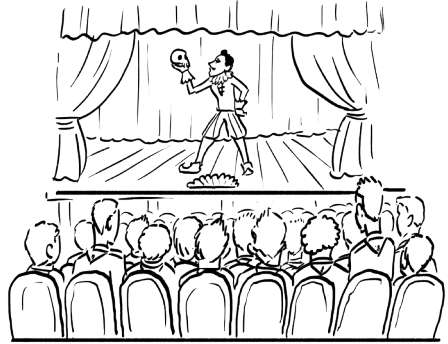
Ez szorosan összefügg a korábbi gondolatokkal. Feladatodat egyszerűen leírva: Térképezd fel az igényeket, közelítsd ezeket a cserkészet nevelési céljaihoz. Ha szükséges, elemezzétek együtt a rajt, tájratok fel az adottságokat, gondolkodzatok közösen a lehetőségeken! Érezzék, hogy számít a szavuk, hogy hozzátehetnek az egész csapat építéséhez! Találkozzatok informálisan is időnként. Ha összejárnak nélküled is, örömmel fogadd: végre, önmagukért találkoztak, egymás hívására! Fejezd ki örömed, hiszen ez a te érdemed is.

Tanítsd őket!

Az elsajátítandó tudás tekintetében – amiben csak lehet, adj nekik választási lehetőséget, használd ki a vándorpróbák rugalmasságát! A rugalmassághoz hozzátartozik a szerteágazó források beemelése, a tanulási felületek kiszélesítése.

A vándor kor kiváló terepe a gyakorlati ismeretszerzésnek: menjetek el megnézni épületeket, festményeket, természeti kincseket, koncerteket, színházi előadásokat stb., és a tapasztalatok alapján cseréljétek róla véleményét. Hívj bátran hozzáértő vendéget is, aki szakszerű előadást vagy beszélgetést tart. Próbálj mindig valami újat eléjük tárni, mutass meg egyre többet a világból! Hagyd, hogy ők is hozzák a maguk meglepő felfedezéseit!

Egyensúlyozz ügyesen!

Igények, elvárások, kötelességek és lehetőségek közt jársz kötéltáncot. Adott egy közösség különböző háttérrel, hobbiival, érdeklődési körrel rendelkező emberrel. Egyensúlyoznod kell a különbségek között, legyen mindenki számára érdekes, ami az örszüléseken történik. Meg kell találnod a harmóniát a felelőségek kiosztása és a szórakozás között.

Használd ki az erőforrásokat úgy, hogy a szórakozás is helyes mértékben teret kapjon az őrsi életben. Folyamatosan figyelned kell a vándorok egyenlő terhelésére, bevonására (csoportban vállalt feladatok; iskolai, munkahelyi terhelés; kapcsolati kérdések és nehézségek; családi feszültségek; álláskeresés stb.).

Légy türelmes!

Hagyd időt számukra, hogy megtalálják saját útjukat. Előfordulhat, hogy az útkeresés során eltávolodnak a közösségtől, tartsd nyitva előttük a visszatérés lehetőségét! Hívj őket újra és újra olyan találkozókra, amelyek nyitottak, lazábbak, hogy visszajöjjenek, visszaszokjanak.

Mutass példát!

Rugalmas és hatékony időbeosztással, életed megszervezésével is példát mutatsz. Érdeemes láttatnod, hogy a felnőttkor küszöbén, megannyi életállapotbeli kihívás közepeire is megmaradsz cserkésznek, a közösség aktív tagjának, akinek van feladata a saját korosztályában.

2.1.2. A kósza korosztályban megvalósult célok

Mire vándorra váltok, akár tizenkét cserkészzel töltött év is állhat mögöttetek. Láttad őket felnőni – azt, hogy aki vállalta, vezető lett vagy szolgálatot lát el a cserkészcsapat, illetve rajának életében, vagy akár valamelyik szakágban is. Voltak közöttetek kitartóak és nagy visszatérők. Innen továbblépve cél, hogy megerősítsd őket személyiségükben, segítsd őket kibontakozásukban.

Milyen is az EINK területei szerint egy 18 év körüli vándor, aki befejezte kósza életét?

Lelki terület: Cselekvően részt vesz a hívő közösség életében a szentmiseken, istentiszteleteken kívül is. Képes cselekedeteit az isteni parancsok szempontjából értékelni, cselekedeteit mérlegelni. Nyitott Isten üzenetére, életét igyekszik ehhez viszonyítani.

A hitük ilyenkor már nagy valószínűséggel megszilárdult, de ha nem is – az értékalapú közösségnek, a kortársaknak, őr- és rajtársaknak nagy befolyásoló hatása van. A közösségben szerzett hitélmények különösen fontosak tehát, így ragadjátok meg a kínálkozó alkalmakat ezek megélésére. Figyelj rájuk továbbra, és imádkozz értük!

Érzelmi terület: Képes felismerni érzelmeit, és azok változásait, tisztában van érzelmei és cselekedetei közötti összefüggésekkel (öntudatosság). Érzelmi kitörései felett tud uralkodni, képes érzelmeit alárendelni a közösségi céloknak (önirányítás). Képes lelkesülni a közösségben betöltött szerepe és a közösségben és a közösségért végzett munka iránt (önmotiválás). Képes azonosulni a körülötte élők érzelmeivel (empátia). Kortársaival képes kapcsolatokat kialakítására és fenntartására (kapcsolatteremtés).

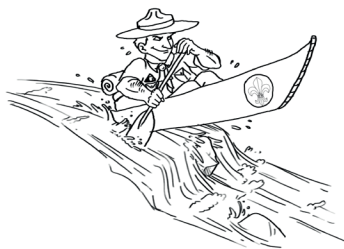
Érzelmeit már kezeli, képes másokat odaadón meghallgatni, nekik tanácsot adni. Innen indultok most. Hallgasd meg te is őket, érzelmkifejezésüket fejlesszitek szituációs játékokkal, legyél értő és érző partnerük érzelmi fejlődésükben! Figyelj a vitakultúra helyes kialakulására, a reflektív gondolkodás és kommunikáció, az érveléstechnikák kifejlődésére.

Testi terület: Ismeri testének jelzéseit, biológiáját. Fejleszti testének adottságait. Tudatosan karbantartja testét. Igénye van a higiéniára és a fittségre. Táplálkozása tudatos, figyel az egészséges táplálkozásra.

Sportolnak, odafigyelnek a táplálkozásukra. A lányok talán túlságosan is. Erre is oda kell figyelned! Szervezzetek közös programokat! Kenutúra, magashegyi túra, közös főzés egészséges tápanyagokból: mind olyan programlehetőség, amire vándoraid nyitottak lesznek.

Értelmi terület: Tanulási képességeit felismeri, azokat képes tudatosan alkalmazni, fejleszteni. Tudatosan készül leendő szakmájának kiválasztására. Nyitott az elvontabb tudásanyag irányába is.

Az őrstagjaid különbözőek, és ez talán vándor korban jön elő leginkább. Van, aki most kezdi az egyetemet, van, aki szakmát szerez, olyan is, aki elkezd dolgozni, és olyan is, aki még keresi az útját. Így indultok neki a vándoréveknek. Ez kihívás lesz számodra is!

Adj nekik lehetőséget arra, hogy beszámoljanak mindennapjaikról, hobbijukról, választott életútjukról.

Társas terület: Képes felismerni és önállóan ellátni feladatait egy nagyobb közösség (raj, csapat) életében. Érdeklődő a társas kapcsolatok iránt.

Önállóan és csapatban is képes tenni a közösségért. Nyugodtan bízatsz rá feladatot. Legyen szó programszervezésről, forrásteremtésről, honlap/blog szerkesztéséről stb.!

A kósák sok mindent megkérdőjeleztek, a vándoroknak a legtöbb kósza kérdésre már válaszuk van, de felnőttes, vándoros kérdéseik lesznek továbbra is, akár a világ, a társadalom helyzetéről, akár hitükről. Segítsd őket a válaszok megtalálásában! Ha valamire nem tudod a választ – mert mindent mi sem tudhatunk – akkor nézz utána vagy adj támpontot, hogy hol nézhet utána a hiányzó ismeretnek vándorod.

Felhasznált irodalom:

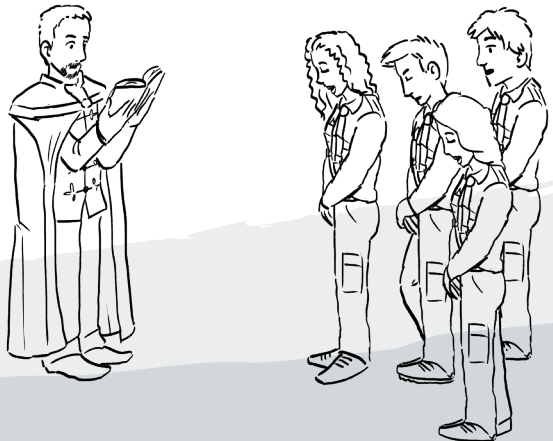
Egységes Ifjúságnevelési Kézikönyv, Budapest, 2015

2.1.3. A vándor korosztály végén elérendő célok

A vándor kornak akkor van vége, ha a cserkész megkezdí önálló életét. Hivatást választ, megházasodik, önálló élet él. Ha a négyéves ciklusokban gondolkodunk (négy-négy év kiscserkészént, cserkészént, kószaként, vándorként), akkor az EINK területei szerint egy 22-23 év körüli vándorra az alábbiak jellemzők:

Lelki terület: Cselekvő tagja egy vallásos életet élő, hívő közösségnek. Cselekedeteit a hite szerinti jóra törekvés irányítja, egyénileg és közösségileg is. Tud dönteni hite és Isten mellett, minden nap, minden helyzetben! Nyitott Istenre és üzenetére, amit elsősorban az élet és a természet csodája által tudunk megtapasztalni. Élő kapcsolatban van Istennel, és közösségeiben is ezt éli meg. Az Istentől jövő állandó szeretetre cselekvően, naponta válaszol lelkiállapotának, élethelyzetének megfelelően.

A vándorcserkész látható, elérhető az egyházközségben és a csapat életében egyaránt. Neked vezetőként a feladatod, hogy teret, és lehetőséget adj arra, hogy cserkészed megélje ezt az aktivitást. A vándorévek alatt lelkigyakorlatokon vettetek részt, beszélgettetek, megismertetek imaformákat, feldolgoztatok lelki olvasmányokat. Mindezek hozzásegítették vándorodat a fenti célok eléréséhez.

Érzelmi terület: Érzelmi fejlettsége korának megfelelő, azaz felismeri érzelmeit, azoknak változni képes voltát és változásait. Tudja kezelni az érzelmeit és azok változásait, az őt érő érzelmi hatásokat fel tudja dolgozni. Ki tudja fejezni érzelmeit verbálisan, és más, az adott helyzetnek megfelelő módon, azaz ismeri az érzelm kifejezésére szolgáló módokat, és ezek között találja meg a számára leghelyénvalóbbakat. Tudatában van annak, hogy ezek a kifejezési módok egyénenként különbözőek, tiszteli a másik ember kifejezéseit és kifejezésmódját. Tisztában van az érzelmei és cselekedetei közötti összefüggésekkel.

Felismeri mások érzelmi megnyilvánulásait, képes őket befogadni, esetlegesen megérteni azok hátterét, és tud ezekre reagálni. Szükség esetén vagy megfelelő helyzetben azonosulni tud, vagy éppen függetleníteni tudja magát a csoportban uralkodó érzelmektől és azok megnyilvánulásaitól.

A korosztály végére cél egy érzelmileg érett személyiség elérése, egy olyan egyén, aki nem csak saját érzelmeit érti, hanem felismeri a környezetében történő változásokat, és azokat kezeli. Ezzel képes lesz arra, hogy elfogadja ezeket, együtt érezzen, vagy éppen függetlenítsen magát. A konfliktuskezelési és önismereti gyakorlatok, az empátikus készség fejlesztése a vándorévekben is kiemelt terület a korosztály végére elérendő célok tekintetében.

Testi terület: Testével kapcsolatban tudatos, ismeri biológiáját, fizikáját, figyeli és érti a változásokat. Elfogadja testét, együtt tud élni fejleszthetetlen adottságaival, és fejleszti azokat, amelyeket fejleszteni lehetséges. Teljes életet él testében, azaz a maga egészségét abban a keretben meg tudja élni, amely neki adatott. Karbantartja és fejleszti testét, különösen figyel a higiénia és a fittség, erőnlét területére. Testi valójában úgy él, hogy harmóniában legyen a mikro- és makrokörnyezettel (különösen a természettel), s a „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!” elv mentén teszi mindezt. Érzékszerveit ápolja, tökéletesíti, és kerüli rombolásukat. Testi szükségleteit tudatosan és fegyelmezetten kezeli, önuralmával testi igényei fölé képes kerekedni. Táplálkozása tudatos, összhangban van a természettel és a lehetőségeivel.

Ebben az életkorban egyre fontosabb a tudatosság. „Ép testben ép lélek”. Egyre nagyobb szerepet kap, a tudatos táplálkozás, a tudatos testmozgás. Segítsd őrstagjaidat, hogy elfogadják magukat, harmóniában legyenek magukkal. Az őrgyűlésre meghívott szakértők segítségével sokat tehetsz, hogy jól haladjanak ezen az úton. A közös sportolás, versenyzés is segíti ezt.

Értelmi terület: Tudásával igényes, igyekszik bővíteni (minőségben és mennyiségben is). A befogadáshoz elengedhetetlen a nyitottság, a tanulási képességek és az alkotóképesség fejlesztése. Képes tudásának kialakult rendszerét felülvizsgálni, átalakítani, az új tudásanyagot megfelelő helyre tenni, és ha szükséges: újrendszerezni. Az új tudásanyag megszerzésére vágyik, és tesz is érte. Többrétű, széles látókörű tudásbázisra akar szert tenni. Saját szakmájában folyamatosan fejleszti magát. Szűkebb és tágabb környezetéről véleményt tud formálni, és az ehhez szükséges tudásanyaggal, tudományokkal jártassággal rendelkezik: különösen a nemzetével, a vallásával, az erkölccsal és

etika, a politika és a természetes és a mesterséges környezetével kapcsolatos tudományok terén. Rendelkezik minden kellő tudással érzelmeinek helyes, az igényeket kifejező megfogalmazásához.

Mire a vándor korosztály végére értek, már túl vagytok a pályaválasztás döntésén. Gondoskodj róla, hogy vezetőitjeid saját szaktudásukon kívül megismerjék egymását is. Keress lehetőséget arra, hogy ezeket a szakismereteket beépítsétek az órs/raj életébe!

Társas terület: Felelősséggel van a szűkebb és tágabb környezetéért (család, csapat, egyházközség/gyülekezet, város, nemzet, Föld). Képes kapcsolatainak fejlesztésére, az esetleges ellentétek kezelésére. Saját életállapotának, hivatásának megfelelően harmónia kialakítására és fenntartására törekszik az egyén-közösség viszonyában. A férfi-nő kapcsolatokat tudja kezelni, a másik nem tagjaival megfelelően együtt tud működni, kommunikálni, dolgozni. Társadalmi és a neveltetéséből fakadó előítéleteit tudatosan kezeli, ezektől függetlenül képes dönteni. Közösségének cselekvő és elkötelezett tagja, de vágy él benne más közösségek megismerésére is.

A rajgyűléseken mindenképp együtt voltatok a másik nemű vándor őrssel vagy akár az őrsötök is vegyes őrs. A közös programok, játékok során sikerült kialakítani a másik nemmel való megfelelő viselkedési formákat. Vándorod elkötelezett az őrs/raj/csapat iránt, egyben nyitott más közösségek megismerésére is.

Felhasznált irodalom:

Egységes Ifjúságnevelési Kézikönyv, Budapest, 2015

2.2. Korosztályi sajátosságok

A vándor korosztály sajátossága, hogy egyre szerteágazóbbak az életpályák, és emiatt nehezebb a közösségi élményeket megélni. Van, aki még tanul, van, aki már dolgozik, van, akinek már családja lesz, és van, aki egyedül élve a maga ura. Vezetőként számos nehézséggel kell szembenézned ebben az időszakban:

Ha az őrsi alkalmak a tagoknak egyre nehezebben vállalhatóak, akkor is van megoldás: a rajban megélt vándorélet.

Van, aki távoli egyetemre nyer felvételt, ahol sok új barátot ismer meg, és háttérbe szorul a cserkészlete emiatt. Érzékeltesd vele, hogy a csapat visszavárja, és bátran segíts neki új lakóhelyén is cserkészközösséget találni.

Van, aki bár úgyszintén felsőoktatási intézményben tanul tovább, tevékenyen részt vesz a cserkészközösségben. Támogasd őt szándékában, kezeld rugalmasan hiányzásait, találjátok meg a rendszeres találkozás lehetőségét.

Van, aki pár évet kihagyott az őrsi vagy raji cserkészéletből, és most vissza szeretne térni. Ismertesd meg vele a megváltozott közösséget, szervezz ismerkedős, kötetlenebb programokat. Éreztesd vele, hogy az ajtó nyitva, rajta áll, mikor lép be!

Van, aki most szeretne cserkész lenni. Egy életerős vándor közösség már elég érett ahhoz, hogy be tudjon fogadni új tagokat is. Sokat segítenek ilyenkor az élményközpontú programok, a közös kikapcsolódás (wellnesstől egy közös balatoni hétvégéig bármi).

Van, aki dolgozik is, tanul is, emellett alig jut ideje másra, így a cserkészeti háttérbe szorul. Biztosíts számára olyan alkalmakat, amikor be tud kapcsolódni eseti jelleggel is a közösségi életbe. Fontos, hogy részéről is legyen meg a szándék, az elhivatottság: így könnyebb lesz megfelelő időpontot találni.

Van, aki külföldön tanul tovább, és csak néha jár haza. Szervezzetek akkor programot, ha hazatér. Meséljen tapasztalatairól, mégiscsak ő a raj „külföldi követe”. A találkozások között tartsátok a kapcsolatot az őr/raj közösségi oldalon lévő csoportjában vagy a levelezőlistán. Bátorítsd, hogy keresse fel a helyi magyar vagy nem magyar cserkészcsapatot.

Van, akinek komoly párkapcsolata lesz, és őrlődik az egyazon időpontban történő események között. Amikor elég komoly már a kapcsolat, bátran hívjátok be a kedvesét is azokba a programokba, ahol ennek helye van.

Vándor korosztályi őrvezetőként el kell fogadnod és tudnod kell kezelni azt is, hogy (csapat összetételtől függően) mostantól egyenértékű társ leszel az eddig általad vezetett cserkészekkel. Felnőttek már ők is, élük a saját – sokszor – felnőtt életüket. Olykor szokatlan lehet nekik is, hogy sok olyan cserkész, aki eddig a vezetőjük volt, most szinte rajtársuk lesz. Ugyanakkor ez hatalmas lendületet is adhat, a „*legnagyobbakkal*” lehetnek, ők határozhatják meg programjaikat stb.

Épp ez a sokszínűség rajzolja fel a vándor korú őr új, eddig felfedezetlen nevelési lehetőségeit. Vedd rá őket, hogy maguknak szervezzenek programokat, biztosíts nekik önállóságukat fejlesztő, megerősítő programokat. Vonulj a háttérbe, ugyanakkor nyújts támogatást. Ha szükséges, segíts, irányíts nyíltan; ugyanakkor fogadd el az ő döntéseiket (amelyek egy irányba húznak az értékrendünkkel), ők is felnőttek.

2.3. A korosztály környezeti jellemzői

A vándor korosztály már az egyetemi léthez vagy a munka világához kötődik, és komoly terhet ró rá saját hivatásának, helyének megtalálása, a személyes kapcsolatok, kötődések elmélyítése. A vándorok már önálló és felelős döntést tudnak hozni saját időbeosztásukról, a cserkészprogramokat el tudják helyezni életükben.

Az űrszervező feladata itt már inkább a modelláció, a tanácsadás: támogassa a vándorokat életük fontos döntéseinek meghozatalában. Megbízható és bölcs barátként álljon rendelkezésre minden krízishelyzet, érzékeny időszak fellépése esetén (legyen szó az egyéni hivatás megtalálásáról, a párkapcsolati kérdésekről, a vallási dilemmákról, a függőségekről stb.). Az űrszervező mutasson utakat, lehetőségeket (kulturált alkoholfogyasztás, lelkeségi mozgalmak, karitatív munka), hogy a vándor felelős döntéseket hozasson saját életét illetően.

A vándorok szerteágazó érdeklődése, sokoldalú leterheltsége megnehezíti a közös programok szervezését vagy épp a közös tábori jelenlétet. Az űrszervező legyen rugalmas, empátikus, és próbálja meg az igények között egyensúlyozva megtalálni a közösségnek és az egyénnek is kedvező megoldást. Fontos, hogy olyan programok legyenek jellemzőek, amelyek megfelelő kihívást jelentenek a korosztálynak, így az extrémebb, külföldi portyák is jó megoldást jelenthetnek.

Ajánlott olyan eseményeket is szervezni, ahol ki-ki párjával együtt vehet részt: a vándor korosztály intézményes keretei ugyanis folyamatosan lazulnak (de nem vesznek el a cserkészeti ág kereteit), és a szigorúan vett űrsi keretek átalakulnak.

2.3.1. A kortárs közeg általi nevelés szerepe

16 éves kor fölött az önénevelésnek megugrik a jelentősége. Ebből következően így van ez a 18 éven felüli vándoroknál is. Az önénevelés fontossága mellett látni kell azt is, hogy a kortársaknak ebben az életszakaszban is nagy szerepük van, hatást gyakorolnak az egyénre. Mit csinál az űrstársam? Mit csinál a barátom? Nekem nincs kedvem templomba menni, ő vajon ott lesz?

A vándorok hatással vannak egymásra. Sok közös élményük van, és bár életkörülményeik eltérőek lehetnek (családi helyzet, szociális körülmények, tanulmányok, munka stb.), de életkoruk miatt sok a közös bennük, könnyen megértik egymást. A köztük lévő kapcsolatok erősítik és határozzák meg az űrsi közösséget.

Ők már biztosan nem csak a cserkészületért vannak veletek, hanem az űrsért, a barátokért. A vándor űrsi számukra kulcsfontosságú közösség. Egy közösség, aki elfogad, aki meghallgat, aki önbizalmat ad, aki támaszt nyújt, és óriási befolyásolóerővel bír.

A kortársak a vándor korosztályban is fontosak a személyiség kialakítása szempontjából is, a személyek közötti kapcsolatok gazdagítása, a képességek elismerése, a lehetőségek körének tágítása által ugyanúgy, ahogy a kószák esetében fontosak voltak.

A kószák sok mindent megkérdőjeleztek, ez a vándoroknál is folytatódik, de itt már erősebb a törekvés a válaszok megtalálására is. Ha viharos volt a szüleikkel kamaszként a kapcsolatuk, általában erre az időszakra ez már csillapodik, de elkezdődik a szülőktől való szinte teljes leválás, vagy legalább is ennek próbája. Így a kortársakra nagy hangsúly helyeződik, hisz ők azok, akik meghallgatják és általában meg is értik őt. A család viszont ott van a legtöbb esetben biztos háttérnek.

Értékkrendjük kezd véglegesen megszilárdulni, ezért is fontos, hogy cserkészek, vallásos, hívő kortársak vegyék körül a bizonytalankodókat, de az is, hogy a kérdéseikre mindig releváns válaszokat kapjanak. Nekik nem az a kérdésük, hogy van-e Isten, hanem az, hogy mi a bizonyíték Isten létezésére? A cigaretta és az alkohol káros hatásainak sorolásával nem lehet őket távol tartani ezektől a szenvedélyektől, de a kortárs, őrstárs jó példája már sokat segíthet.

Vándor korosztályban már nem csak te, hanem a kortársak közül is többen példává válhatnak. Őrsvezetőként élj ezzel a lehetőséggel!

2.4. A cserkészlet alapjai a vándor őrs életében

A cserkészmódszernek öt eleme van:

- fogadalom és törvény,
- cselekedve tanulás,
- őrsi rendszer,
- ösztönző és folyamatos, vonzó és hasznos programok főként a természetben,
- magyar kultúra ápolása, különös tekintettel a népi hagyományokra.

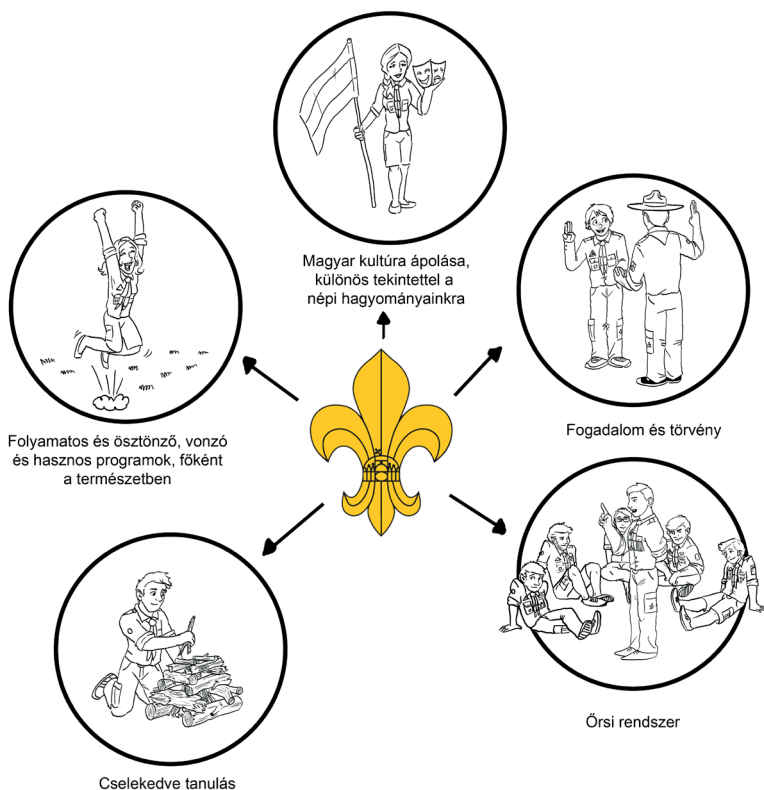
A vándor korosztályban is ugyanúgy jelen van a cserkészmódszer, mint a kiscserkész, cserkész, kószá és mester korosztály esetében, csak elemeit a korosztály igényeinek megfelelően alkalmazzuk.

Fogadalom és törvény

A fogadalom és a törvény egy életen át köti a cserkészt. Eltérő élethelyzetekben más és más kihívások elé állítja. Vándor korosztályban a törvény a felnőtt, önálló élet kialakításának kereteit kijelölő cölöpökként állnak a vándorcserkész mellett.

A beavatás alkalmá egy jó lehetőség arra, hogy a vándorok megújítsák a cserkészfogadalmukat. A fogadalmukat, amit arra tettek, hogy teljesítik kötelességeiket Isten, hazájuk és embertársaik iránt, arra hogy segítenek, és arra hogy megtartják a cserkész-törvényt. A fogadalomtétel megújítása az igen kimondásának és a közösséghez való tartozásnak a megerősítése. A vándor beavatástól hordják egyenruhájukkal a szürke nyakkendőjüket. Készítsd fel őket erre! Beszéljete a törvényről, a fogadalomtételről, hozd nekik ezeket közelebb az ő életükhöz kapcsolódó példákon keresztül a vándor korosztály igényeinek megfelelő szinten.

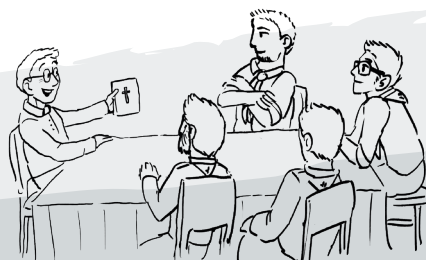

Cselekedve tanulás

A vándor korosztályban a cselekedve tanulásnak ugyanolyan fontos szerepe van, mint az ezt megelőző korosztályokban. A módszertani játékok, amelyek áthatották a kiscserkész és cserkész korosztály ösgyűléseit, arra voltak hivatottak, hogy cserkészünknek modellezzünk olyan szituációkat, melyekkel az életben is találkozni fognak. Vándor korosztályban e „laboratóriumi körülmények” biztonságot adó falai leomlanak, a vándor a való életben sajátítja el, alkalmazza tudását.

A cselekedve tanulás segít az önbizalom építésben, a cselekedve tanulás által gyakorlati tapasztalatokat, használható tudást szereznek a vándorok. Ne (csak) határozókat lapozgatva ismerjétek meg a gyógynövényeket és hatásukat, hanem menjetek el, gyűjtsetek, dolgozzátok fel, és készítsetek belőle teát, édességet. Nagyon jó könyvek vannak a szexualitás, párkapcsolat témakörében, és jó is, ha ezeket elolvassátok, de még jobb, ha

házaspárokkal, papokkal, lelkészekkel, párkapcsolati tanácsadókkal beszélgettek egy örsgyűlésen. Ezáltal ők is aktív részeseivé válnak a beszélgetésnek. Kérdéseket tehetnek fel, a válaszok által bővítik tudásukat.

Örsi rendszer

Van körülötted 5-15 vándor, akik mögött valószínűleg van jó pár közösen eltöltött cserkész-, kósaév. Fejleszd tovább a már kialakult örsi közösséget! A vándorportya és az élményt adó vándorprogramok is nagy hatással vannak a közösség összekovácsolódására, még akkor is, ha az eddig heti rendszerességű örsgyűlések ritkulnak ennél a korosztálynál.

Te vagy az, aki segíteni tudsz abban, hogy ahogy nőnek, beilleszkedjenek a cserkészlet különböző szintjeibe, és hosszabb távon könnyebben tudjanak beilleszkedni más új közösségekbe (pl.: iskola, sportegyesület stb.) is.

A vándorodra mint egyénre az örsi közösség is hatással, nevelő hatással van. Erre figyelj oda és használd ki jól!

Folyamatos és ösztönző, vonzó és hasznos programok főként a természetben

Örsgyűlések, rajgyűlések, túra, portya, paintball, teaház, színház, sok-sok színes program, amik közül több a vándoroknak újdonság, legalább is örsi közösségként. Többek között ez az újdonság biztosítja azt, hogy ez a korosztály is kapjon ösztönző és vonzó programokat. Örsgyűléseket heti-kétheti rendszerességgel tartasz, ez nem csak a közösségépítésben nagy segítség, hanem abban is, hogy folyamatos haladást biztosít a nevelési cél felé.

A próbarendszer és a változatos programok segítenek a nevelési cél elérésében, ugyanakkor az emberi tényezőkön múlik minden. Ha te (rajparancsnokod támogatásával) mindent megteszel értük, lelkiismeretesen felkészülsz az örsgyűlésekre, akkor munkád eredménnyel jár: vándoraid összetartó közösséggé kovácsolódnak, és folyamatosan fejlődnek egyénként és közösségként is. Csak így tudod elérni a kitűzött célt. Adj vándoraidnak élményeket, lehetőséget arra, hogy megmutassák, mit tudnak, hogy milyen ügyesen tartanak előadást, szerveznek portyát, készítenek honlapot, vagy mennyire körültekintőek egy pályázat megírása során. Ha hétről hétre megfelelő kihívások elé állítod őket, nem lesz kérdés, hogy ott lesznek-e a programokon! Egymást is erre fogják biztatni. Ez a vándoroknál különösen nagy hatással bír. Ne hagyj, hogy megunják az örsgyűléseket, a programokat. Mindig legyen tartalék, mindig megmentő ötlet! Ehhez az is kell, hogy folyamatosan értékelj az örsgyűléseket, programokat, a teljesítményedet.

S mindezt hol máshol, mint a természetben? Ha még iskolába járnak, azért, ha már dolgoznak, azért. Amikor csak tudod, tartsd az örsgyűléseket, a különböző programokat a természetben. Disznóvágás, szüret, szalonnasütés... Kikapcsolódást nyújt nekik, és még jobban tudtok egymásra figyelni.

Magyar kultúra ápolása, különös tekintettel a népi hagyományainkra

Vándoraidkal népdalokat énekeltek, megismeritek a magyar népi kultúra több kiemelkedő alakjának munkásságát, elmentek színházba, múzeumba, képtárba, hangtárba, könyvtárba, hangversenyre.

A négy vándorévetek alatt vegyetek részt bálon, táncházon, könnyűzenei és komolyzenei koncerten, hallgassatok meg egy operát, menjetek el színházba, múzeumba, keressetek fel és ismerjétek meg magyar építészeti emlékeket. Ismerjétek meg őrstagjaid kedvenc kortárs magyar íróit, műveit.

Ezek segítségével megismerik képességeiket, fejlesztik készségeiket, és még jobban megismerhetik népi hagyományainkat, kultúránkat is.

2.5. A cserkész életpályamodellel vándor korosztályra vonatkozó szakasza

Mit is nevezünk cserkész életpályamodelleknek? Úgy lehetne a legjobban megfogalmazni, hogy miként is képzeljük el azt az utat, amit a cserkészünk végigjár a mozgalmába való csatlakozásától élete végéig. Ennek az „életpályamodelleknek” vannak – a cserkészlet szempontjából – aktívabb és láthatóbb, illetve kevésbé aktív és kevésbé látható szakaszai. Azonban célunk szerint a magyar cserkészlet olyan mozgalom, amelyben az, aki egyszer elköteleződik a cserkészletben, örökre cserkész marad. Ehhez a mozgalom részéről olyan körülményeket és elvárásokat kell teremtenünk, ahol a cserkész képes önmagával harmóniában megélni a cserkészéletét. Az alábbiakban áttekintjük a vándor korosztályi nevelési ívét és a hozzá kapcsolódó feladatokat, eszközöket, figyelembe véve, hogy a korosztály cserkészlete gyakran már rajban megélt közösséget (is) jelent.

Vándor korosztály

A vándor korosztály a közvetlen nevelést tartalmazó ívünk utolsó korosztálya. Ez azt jelenti, hogy a korosztály vége határozott határvonal: immár a nevelés át kell, hogy adja a helyet az önnevelésnek.

A korosztály fő feladata ugyanis a felelősségvállalásra nevelés. Ez egyrészt a tetteink következményeire való felelősségvállalást jelenti – ekkor már jogilag is nagykorúak a cserkészünk, tehát a teljes cselekvőképesség birtokában vannak, annak minden következményével együtt. Másrészt jelenti a közösségért való felelősségvállalást – amely kinyílik az ős-raj-csapat harmasból a nagyobb közösségek felé: település, nemzet, haza, világ; körzet, kerület; országos szintek. Harmadrészt pedig azok számára, akik többlétszolgálatot vállaltak, a munkatársaik önállóbb döntéseikért való felelősség vállalását is jelenti.

Ekkorra már a tagok sok mindennel fel vannak vértezve: élményekkel, (cserkész)tudással, tapasztalatokkal, ismeretekkel, gondolkodásmóddal, közösséggel –, így nincs más hátra, mint hogy a korosztály végére minden egyes őrstagban kialakuljon: mit választanak, mi mellett döntenek – most már hosszú távra. Ez az elköteleződés érvényes az élet minden területére: elköteleződés az önállóság mellett, a cserkészértékek mellett, az ősri/raji közösség mellett, a cserkész életforma mellett.

A vándor korosztályban hívószavunk a személyre szabottság, és ezen belül külön is kiemelt a személyes kísérés (mentorálás) feladata. A vezetőnek itt már tág keretek állnak rendelkezésére nevelőmunkájához, egyre inkább a tagok érdeklődéséhez, fejlettségi szintjéhez és kihívásaihoz kell igazítani az ősri/raji alkalmakat. Ezt alátámasztja az a tény, hogy a vándoraink (remélhetőleg) egyre kiforrottabb önismerettel rendelkeznek, és képessé válnak az önreflexióra – ezáltal még inkább igényük lesz (az vezetőnek pedig lehetősége nyílik) a személyre

szabott eszközökre, tevékenységekre és személyes kibontakozásra. A programok szintjén ez az önszerveződést jelenti, a vándorok a vezető bevonásával, segítségével már maguknak tervezhetik és valósíthatják meg a közösségi alkalmakat.

A másik kulcseszközünk pedig az új feladatokra, kihívásokra való felkészítés, motiválás. A vándorok korosztályos igénye a „világmegváltás”, álmaik megvalósítása – a vezető feladata pedig, hogy támogassa őket abban, hogy a nagy terveiket értékeljék, és a megvalósíthatóakat sikerre vigyék. Ez a vezetőtől és a vezetettektől is nagyfokú bátorságot igényel – a tagoktól abban, hogy bele merjenek vágni a nagy kihívásokba, a vezetőtől pedig abban, hogy bízson a vándoraiban annyira, hogy olyan feladatok elé tudja őket állítani, amikre még nem feltétlenül állnak készen – hogy a feladat teljesítése közben felnőjenek ahhoz. Ezek a feladatok megvalósíthatóak a cserkészéleten belül (pl. vándorok önálló programszervezése, egy külföldi út), ugyanakkor az élet személyes dimenziójában is – ez esetben a vezető tanácsadó, motiváló szereppel bír, a konkrét megvalósítás a vándor feladata (munka, tanulmányok világa, vállalkozás, magánéleti döntések).

A vándor korosztály végére pedig elérhetjük az egész cserkész nevelési ív végét, vagyis azt a célt, hogy a vándoraink tevékeny, cselekvőképes (vagy ahogy Bi-Pi mondta: talpraesett), felelős, önnevelésre képes, önálló tagjai legyenek a felnőtt társadalomnak¹. Olyan tapasztalatokkal felruházva, mint hogy a tetteiknek következményei vannak, illetve hogy a tetteikkel képesek változásokat előidézni a szűkebb-tágabb környezetükben. Ez a cselekvőképesség – divatos szóval proaktivitás, illetve annak hiánya talán a leginkább megfigyelhető különbség egy vándor korosztály végén levő cserkész és egy vele egykorú nem cserkész fiatal között.

A vándorok szilárd őrsi/raji közösséget tudhatnak majd maguk mögött, akikkel együtt nőttek fel, akikkel lehet fordulni majd az előttük álló felnőtt lét (és különösen annak első, igen intenzív szakasza) közben, és akikkel együtt majd vissza lehet térni újra a „láthatóbb cserkészetbe” 5-6-8 év múlva, amikor a családalapítás – pici gyerekek – egzisztencia – karrier – életépítés közben újra levegőt kap az ember.

2.5.1. A teljes emberré nevelés kérdései

Őrstagjaid vándorként már nagyon sok mindenről határozott elképzeléssel rendelkeznek. Tudják, de legalább is sejtik, hogy miként képzelik el a jövőjüket, ismerik hivatásukat. Biztasd őket arra, hogy tudásukat megosszák őrstársaikkal, mutassák be, mi érdekli őket, mi az a terület, szakma, hobbi, ami leköti őket, amire a cserkészeten kívül sok időt szánnak, amiben elmélyülnek.

Ebben a korosztályban is ugyanúgy fontos, hogy mind a lelki, mind az érzelmi, mind a testi, mind az értelmi, mind a társas területek megfelelő módon és mértékben fejlődjenek.

Szervezzetek sokféle programot, hogy a számítógép előtt ülőket is kimozdítsátok, de az örökmozgókat is le tudjátok ültetni, ha épp alakul. Fejleszd ismereteiket, legyenek nyitottak mind egymás iránt, mind a világ pozitív jelenségei iránt. Neveld őket társadalmi felelősségvállalásra: legyenek tisztában jogaikkal és kötelességeikkel is!

Ne feledd: vándor őrsvezetőként is felelős vagy őrstagjaidért! Légy őrsvezetőjük, barátjuk és haladójuk továbbra is együtt a közös úton!

1. „Eszményünk szerint a társadalmat olyan életrevaló, elkötelezett, felelős, egészséges polgárok alkotják, akiknek fontos, hogy önmaguk folyamatos nevelése által Isten felé növekedjenek.” (Egységes Ifjúságnevelési Kézikönyv, Budapest, 2015)

2.6. A család, a templom, az iskola szerepe az örsvezető és a vándor örs életében

A vándor korosztályba lépve cserkészeink sok új impulzusban részesülnek, például egy új iskola, a szülőktől való függetlenedés folyamata, akár a munka világának megtapasztalása. Sokan, sokfelé indulnak, és útjuk során a hozott magatartásformák lesznek meghatározóak.

Család

A vándoroknál, mivel függetlenednek, sok esetben kollégiumba költöznek, a szülőkkel való kapcsolatuk átalakul. A közös programok, bár ritkulnak, de jelen vannak a továbbiakban is. Ebben a korosztályban mindenkinek eszébe jut a családtól való függetlenedés gondolata, az önálló útkeresés, az önállósodás vágya.

Figyelnünk kell a nehezebb családi háttérrel rendelkező fiatalokra is, ők hajlamosabbak az elkallódásra, mert nincs előttük megfelelő családmódel, nagyobb az esélyük, egy rossz párkapcsolatra, gyakrabban hajlanak a káros szenvedélyek felé. Ezért fontos, hogy erről

beszélgezzünk közösségben, hogy hogyan képzelik el a jövőbeli családjukat, életüket. Fontos az is, hogy állítsunk eléjük példát, akár a sajátunkat, akár másét.

Erősítsd vándoraidban a család fontosságát, adj választ a kérdéseikre, és segítsd őket, amennyire csak tudod, a szüleikkel való jó kapcsolat fenntartásában. Ehhez az is kell, hogy saját életedben is törekedj ennek pozitív megvalósítására! Mesélj nekik arról, te hogy oldottad meg a problémáidat, mik segítettek neked, milyen örömök érnek a családotokban.

Templom

Őrsvezetőként fontos, hogy kellő segítséget nyújts vándoraidnak vallási téren is. Ekkorra a fiatalokban kialakul Istenről egy kép, ami lehet, hogy megállt egy bizonyos szinten (ennek oka lehet, hogy nem járt egyházi iskolába, hittanra, vagy csak nem olyan erős előtte a példa az otthoniaktól vagy esetleg az őrsvezetőjétől), vagy egy egészen fejlett istenképe van, de

lehet, hogy nem tud elköteleződni a sok külső hatás miatt, vagy csak egyszerűen lázad. Épp ezért szükséges, hogy a vezetőjük számukra megfelelő programokat találjon ki, de a legfontosabb, hogy tudjon hiteles példát adni hitéről.

Ebben a korban a legjobb és talán egyetlen módszer a tanúságtétel; akár a vezető részéről, akár egy olyan idegen személytől, akitől ez hiteles.

Fontosak a közös imák, ami már szokásként épül be az életükbe, fontosak a nekik szóló lelkigyakorlatok (pl.: MÉCS-programok), és fontos, hogy saját élményeiket megoszthassák a közösséggel!

Fejlődj te is hitedben, keresd a saját kérdéseidre a választ. Vegyél részt lelkigyakorlaton, forgass lelki olvasmányokat! Törekedj arra, hogy barát és példa lehess őrsöd előtt!

Iskola

A fiataloknak a cserkészlet mellett más társaságuk is van, főleg az iskolából vagy a lakókörnyezetéből. Ez a közösség is sok mindenben formálja őket.

Vándor korban a felsőoktatási tanulmányok, a munkába állás egy teljesen más élethelyzet, időbeosztás elé állítják a fiatalt. Ha kiforrott gyakorlatunk van, az évek óta állandó őrsgyűlés időpontjában a vándor továbbra is szabad lesz. Ezzel együtt legyünk rugalmasak, és ha kell, alkalmazkodjunk igényeikhez.

3.

Az őrsvezetés

3. Az őrsvetetés

3.1. A vándor őrsvetető személyes példája

Vándor korra az őr felnőtté, az őr közössége pedig egy igazán jó baráti társasággá vált, ahol az őrsvetető egy kicsit idősebb, kicsit képzettebb. Mivel ő pár évvel már az őr tagjai előtt jár, példája lehet a többiek számára annak, hogy a cserkészfogadalom hogyan is hat egy ilyen korú fiatal magán- és cserkészéletére.

Az őrön belül mindenki a „világ négy tája felé” szóródik, valaki felsőoktatásba, valaki munkába, valaki családot alapít, valaki vezető lesz a csapatban... Sok-sok életút kezdődik meg ebben a korosztályban, ami miatt az őr személyes találkozásai egyre inkább elmara- dozhatnak. Azonban igény még mindig van a kapcsolatra, és ezeket a fórumokat legjobban az őrsvetető, azaz te tudod megteremteni.

Miben is nyújthat élő példát a vándor őr őrsvetetője?

Cserkészélet terén abban, hogy megmutatja: még „idősebb” fejjel is lehet mit tenni a közösségé- ért. Például még mindig tart őrgyűléseket, vagy megszervez egy őrsi portyát, ami vagy a hely- színe, vagy a programja miatt vonzó lesz, háttérként segédkezik a csapatnál, esetleg csapaton túlmutató feladatokat is elvállal cserkészkerületi, országos szinten.

Magánéletére is odafigyel, legyen szó akár hitéről, párkapcsolatáról, családjáról, barátairól, tanulmányairól, munkájáról, karrierjéről, műveltségéről stb. Őrstagjai számára követendő példa, ami a cserkészfogadalmat híven visszatükrözi, és az őr tagjai maguknak is el tudnának képzelni életük valamely területén hasonló életutat. Azt, hogy az őrsvetető valóban élő példa vezetettjei számára, mi sem bizonyítja jobban, minthogy személyes beszélgetéseken az őr tagjai tőle kér- nek és várnak tanácsot, felvilágosítást egy-egy élethelyzetet illetően. Az őr-őrsvetető közötti bizalmi viszony tehát szoros barátságban működik, ami most már akár a felnőttkor egészét áthathatja.

Épp emiatt kell vigyáznia nagyon a vándor őr vezetőjének, hogy milyen példát mutat, mert ha azt áthatja a cserkésztvörvény és a fogadalom szelleme, a vezető akár egész életére megnyer- heti őrsenek, őrstagjainak bizalmát. Ahol a bizalom erős, ott barátként is vezetőnek tekintik.

3.2. Az őrsvetető általános feladatai a vándor korosztályban

Ifjúságnevelő mozgalmunkban a vándor korosztály helyzete sajátos, hiszen tagjai már betöltötték a nagykorúság határát jelentő tizennyolcadik életévet, valamint főszabály sze- rint már elhagyták a középfokú oktatás rendszerét: ideális esetben vagy munkába álltak, vagy a felsőoktatás keretein belül tanulnak tovább, vagy tapasztaltszerző utakon vannak (külföldi önkénteskedés, pályaválasztást segítő távollétek). A vándor feladata a korábbi évek során elsajátított cserkészstudás és értékrend beépítése induló önálló életébe. A vándor előtt álló kihívás úgy foglalható össze: láss világot, ismerd meg, miben kell helyt állnod, és amit elsajátítottál a cserkészvetben, amit magad értékrendjének tartasz, az ösztönözzön cselekvésre.

Ezek a jellemzők áthatják a vándorlét egészét, most egy különleges részével, az őrsvezető feladataival foglalkozunk.

Az őrsvezető az őr élén áll, szervezi, vezeti annak életét

A vándoroknál lehetőség szerint fontos fenntartani az egynemű őrök rendszerét, hiszen ez cserkészetünk alapja, ebben a közösségben nőttek fel az évek során. Az őröt, közösséget a kezdetektől fogva egybefogja a valahová tartozni vágyás érzése. Ez felnőttkorban, mikor a középiskolai osztály által nyújtott közösség háttérbe szorul, hatványozottan igaz! A felsőoktatás rendszere, avagy a munkahely (kevés kivételtől eltekintve) ritkán koncentrálna a közösségekben létezés megvalósítására. Még nehezebb a fiatal felnőtt dolga, ha értékalapú közösséget keres. Ezen a ponton értékelődik fel az őr szerepe! Az őrsi szellem, a baráti légkör megtartó ereje óriási!

Az őrsvezető megmarad e közösség vezetőjének, azonban e funkció inkább egyfajta primus inter pares szerep, a vezető első az egyenlők közt. Ami miatt mégis fontos, hogy megmaradjon az őr élén, az egyrészt tapasztalata és tekintélye, amely révén utat mutathat ebben a korban is (noha operatív szerepe háttérbe szorul), másrészt kifelé (a csapat felé) lényeges, hogy valaki képviselje az őröt.

A vándor korosztályban már túlnyomórészt a funkcionális tekintély kerül előtérbe: kevésbé alapozhat arra az érvrendszerre – mely kisebb vezetetteknel is csak megszorításokkal alkalmazható –, hogy döntését azért fogadják el, mert ő a vezető, és pont. (Azonban a cserkésztvény továbbra is érvényes, és így helye van a vezetői döntéseknek és azok meghozatalának.)

Az őrsi munka szervezése, a próbák teljesítése szempontjából is hárul felelősség az őrsvetőre: az ő feladata összefogni az őr tevékenységét. Ez a gyakorlatban a kommunikáció fenntartását és a képzési, fejlesztési terv megvalósításnak támogatását jelenti. Az őrsvető figyeljen a programlehetőségekre (Országos Elnökség Hírlevele, infolista, kerületi levelező listák), és azok rájuk tartozó részeit továbbítsa vándor őrse felé.

Vándor korosztályban gyakori, hogy a tagoknak csökken a cserkészetre fordítható időmennyisége. Ez kikezdheti az őrsgyűlések színvonalát (késések miatt az eltervezett program megvalósítása kudarcba fullad, nem jönnek el stb.). Néha a kevesebb több! Meg lehet kötni vándoraiddal egy olyan egyezséget, hogy nem hetente, hanem például két-háromhetente találkoztok, viszont akkor egymásra szánjátok az időt. Felnőtt emberek vagytok! Beszéljetek egymással nyíltan, őszintén, ilyen korban – a cserkész keretek megtartása mellett – lehetséges az igényekhez való széleskörű igazodás. Legyenek őrsgyűléseitek továbbra is tartalmasak! Ha a vándorok azt látják, hogy értékes időt tölthetnek együtt, olyan témákról esik szó, amik őket is érdeklik, lesz motivációjuk eljönni az őrsgyűlésre 18-19-20 évesen is.

Legyenek tartalmasak az őrsgyűlések, legyetek igényesek magatokkal szemben! Az őrsgyűlés továbbra is legyen élvezetes!

Erre rengeteg lehetőség adódik. Mivel a vándor aktív választójoggal rendelkezik, elengedhetetlen, hogy tisztában legyen az alapvető állampolgári ismeretekkel. Általános tapasztalat, hogy a felelős állampolgári létre az iskolarendszer nem készíti fel a felnőtté érő fiatalokat. A cserkészletnek itt van tennivalója! Menjetek el az Országházba, látogassátok meg fogadóóráján a titeket képviselő országgyűlési képviselőt! Közben azonban ne feledjétek az alapelvet: a cserkészlet politikamentes mozgalom.

A 18. életév betöltését követően nem csupán választójogot szerez magának az ember. A felnőtt élet fontos kiegészítője lehet az alkalmi, kulturált alkoholfogyasztás. Ezt is lehet igényesen, kreatívan kivitelezni: az őszi időszakban vidd el vándoraidat szüretelni! A

szőlősgazdának jó munkaerő lesztek, a legtöbb helyen meg lehet beszélni, hogy az egész napos munkáért pár pohár bor és vacsora legyen a honorárium. Éljetek a lehetőséggel! Az idős borászoktól rengeteg érdekességet hallhattok a szőlőművelésről és egyáltalán a terméssel harmoniában élő, földet művelő ember életéről s Isten csodálatosan megalkotott világáról.

A lelki épülést szolgálhatja egy (akár külföldi) zárandoklat. Rengeteg zárandokút szeli keresztül-kasul az országot, de egész Európát is. Ezekhez legtöbbször olcsó szálláslehetőségek, infrastruktúra kapcsolódik. Pár perc utána olvasással a világhálón már meg is találhatod őröd számára a megfelelőt!

A lelki épülés mellett nem elhanyagolható a testi erőnlét kérdése sem. Olyan programot szervezz vándoraidnak, mely kihívást jelent nekik. Lehet ez akár egy közös teljesítménytúra, bivakolás túrelőtúra, Balaton-átúszás, avagy körbeciciklizés, a lényeg az élmény és a testi-szellemi feltöltődés egysége. A nevelés, önnevelés a célok fontosságáról szól. Miért ne ültethetnétek át ezt a sport világába is? Járjatok rendszeresen futni! A cél lehet például a félmaraton teljesítése!

A vezető mint idősebb példakép

„A vezetés első sorban példa.” Teleki Pál megállapítása a vándor korosztályban is megállja a helyét. A 4-8 évvel idősebb őrsvezető sokat segíthet őrstagjainak a fent vázolt megváltozott élethelyzetben, egyszerűen azért, mert e korosztályban még ez a pár éves életkor különbség is jelentős tapasztalati előnnyel párosulhat. Merre érdemes továbbtanulni? Hogyan kell használni a Neptunt? Mit érdemes mondani egy állásinterjún, vagy csak egyáltalán: mit kezdjek az életemmel? Mibe érdemes belefognom? – megannyi kérdés, ami szinte bizonyos, hogy érdekel minden 18-20 éves fiatalt. Ezek köré megannyi érdekes programot lehet szervezni, a vezetőnek csupán ismeretségeit, tapasztalatait és kreativitását kell használnia. Tematikus esték, beszélgetések, avagy szituációs játékok (egy állásinterjú eljátszása!), önismereti feladatok (a pályaválasztás orientációjához). E programok akár egy féléves vándor munkaterv alapjául is szolgálhatnak.

A vezető példaképpé válásához (avagy a példakép szerep megtartásához) fontos az életkor/tapasztalat, de a vezető életmódja, életvitele is példaértékű kell legyen. Természetesen nem csupán egy jó út képzelhető el. Fontos, hogy az őrsvezető a felnőtt cserkészlet alapkövének tekinthető önnevelésben is élenjárjon, azaz legyen saját, a korosztályában megélt cserkészélete, ahol fejlődik tudásban, tapasztalatban, jártasságban, készségben. Tűzzetek ki célokat magatok elé! Mind személyesen, mind közösségileg! A fentebb említett önvizsgálat ebben is segítséget jelenthet.

Felhasznált irodalom:

Egységes Ifjúságnevelési Kézikönyv, Budapest, 2015

dr. Grynaeus András: *Vándor őrsvezetők kézikönyve*, Budapest, 2012

Segédanyag a kósza-vándor korosztályt vezetőik számára, Magyar Cserkészszövetség, Első Cserkészkerület, 2014

3.3. A vándor korosztály különleges vezetési kihívásai

„Kis gyerek kis gond, nagy gyerek nagy gond.”

A fenti mondás jól mutatja: együtt nőttek az őrökkel, együtt növekszik veletek a világ és veletek együtt a problémák is.

Te magad is nemrég voltál 18-20 éves, pontosan tudhatod tehát, hogy milyen zh-zni, állásinterjúról állásinterjúra járni, vagy egy kis időt Erasmusszal külföldön tanulni. Szerелеmbе esni. Otthonról távol kerülni. Talán el se tudtad akkor képzelni, hogy egyszer az őröd is elér ehhez a létállapothoz.

Milyen tipikus korosztályi problémák fordulhatnak elő?

Belső:

Szeretettank kiürülése

A kamaszkor kihúzódik, nem fogadja el önmagát. Nem szeretne, vagy nem is tud felnőni, de a kamaszkor minden jellemzőjét sem viseli már magán. Vágyakozik a szeretetnyelvek nyers használatára, ugyanakkor már érzi, ez „cikis” a többiek előtt. Például órákat beszélgetni a tűznél, hosszan megölelni bárkit. Sokszor a családi minta miatt ragadnak ebben a státuszban a fiatalok. Itt a vezető feladata, hogy megtalálja, hogy tudná őt feltölteni, túljuttatni ezeken a problémákon, vagy ha nem tud konkrétan segíteni, sokszor az is elég, ha meghallgatjuk az érzéseit, vagy találunk olyan személyt, akivel szívesen beszélget. Nekünk is meg kell tanulni, hogy elengedjük a kontrollt.

Tanácsstalanság

Merre tovább az életben, bizonytalanságok: iskola? munka? háztartásbeliség? Minden fiatalra lehetőségek száza zúdulnak, és meg kell tanulni ezeket szűrni. Hogy lehetünk segítségükre? Esetleg rendezzünk nekik pályaválasztási beszélgetést más-más hivatású felnőttekkel. Vagy csak vegyük velük végig, mi az, amit igazán szeretnének, vagy meg tudnak valósítani. Sok vándornak, sok fiatalnak nincs választási lehetősége: munkát kell vállalnia, itt segíthetünk nekik az önéletrajz megírásában, vagy jobb lehetőségek felkutatásában, esetleg képzések keresésében.

Szerelmi bánat

Mit tehet egy jó őrsvezető? Barátként, tapasztaltabb fiatal felnőttként nyitott szívvel fordul vezetettje felé. Sokszor önmagában az is elég, ha értően meg tudjuk hallgatni gondjukat, bánatukat, máskor talán tudunk tanácsokat is adni.

Istentől való eltávolodás

E válságtünet megoldásában igen nagy szereped lehet. Menjete el őrsi szinten lelki gyakorlatra (lehet, hogy egyedül nem akarnak, nem mernek, de közösen mindenki nagyobb kedvvel megy el). Hátha ez segít nekik abban, hogy visszatérjenek Istenhez.

Családon belüli konfliktusok

Például, ha elmúlt 18, le is út, fel is út. Vagy új anya, új apa van. Vagy anyyi gond lép fel, hogy fel sem lehet sorolni, és mivel már felnőttek, teljesen átlátják a helyzetet. Mást nem nagyon tudsz tenni, mint meghallgatni, támogatni őket, a lelket tartani bennük. Olykor ez is rengeteget segíthet!

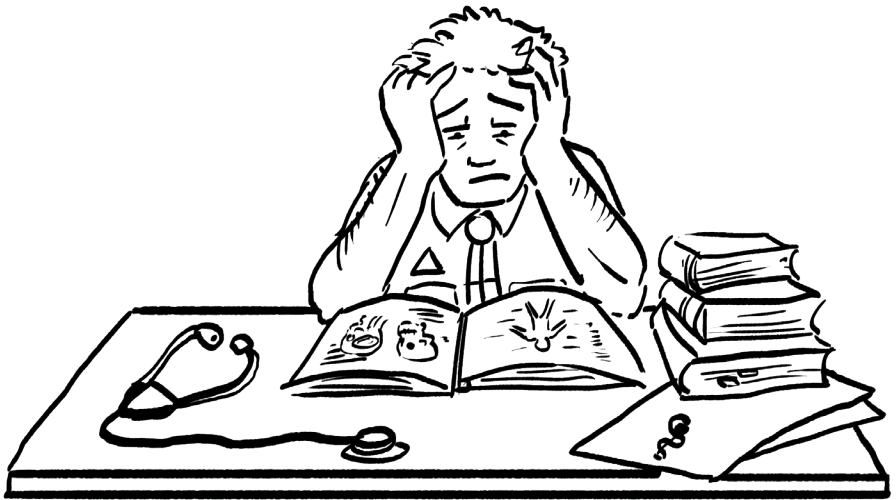

Külső:**Rögtön a munka világában**

Minimális órabérért talált egy munkát, nem érzi magát megbecsülve. Az őrsi közösségből is kieshet, mert más az időbeosztása. Itt törekedni kell, hogy olyan programokat szervezzetek, ahol ő is részt tud venni. Hagyjuk, hogy meséljen a munkájáról, főleg ha visszahúzódná, hogy így is érezze magát megbecsültnek. Alkalmazkodj az időpontokban, programokban olykor hozzá! Érezze, hogy fontos a közösségnek!

Iskolából iskolába

Növekszik a szakadék a már dolgozó és a még tanuló cserkészek között. Mesélik el egymásnak a gondjaikat, problémáikat, terveiket, lássatok bele egymás életébe!

Kimaradás az iskolából

Összefügg a bizonytalansággal, az út kereséssel, kételkedéssel. Nem érzi magát alkalmasnak arra, hogy továbbtanuljon, vagy nem vették fel sehova. Esetleg kimaradt, vagy már évek óta nem szerzi meg a diplomáját és feladta. A cserkészlet a hivatás megtalálásában is segítheti.

Szülővel való konfliktus

Nem támogatja a fiatal terveit. Akadályozza a cserkészmunkáját, érzelmileg zsarolja. Ha ezeket eddig nem sikerült megoldani, lehet, hogy most lesz rá lehetőségek, de ezt is szépen-lassan kell folytatni. Sok szülő nem szeretné elfogadni, hogy az ő gyermeke felnőtt már.

Krízisek az életben

Minden életút egyedi, és mindig vannak hullámvölgyek. Meghal egy családtag vagy egy barát, el kell költözni. Ezek mind krízisek az életben, amelyben támogatásra van szüksége, megértésre, egy idősebb vezető tanácsaira.

Kábítószer-használat

Az új társaságában, akiket a munkában, iskolában ismert meg, divat lehet a füves cigi, egy-egy tabletta stb.. Nem érzékeli a probléma nagyságát, és mivel be szeretne oda illeszkedni, ő is elkezd. Itt annyit tehetünk, hogy sokat beszélgetünk vele, megpróbáljuk megérteni, átérezni a helyzetét, és olyan boldogságforrásokkal ismertetjük meg, amelyek nem illegálisak (sport, túrák, új hobbi). Akaratunk nem tudjuk és nem is szabad ráerőltetnünk, viszont az önálló döntéshez hozzásegíthetjük.

Túlzott alkohol- és cigarettafogyasztás

Egyre többet iszik alkoholt, vagy állandóan rá akar gyújtani? Kérjük meg, hogy legalább a cserkészprogramokon ne gyújtson rá, táborban beszéljünk meg vele egy keretet, amelynek megtartására önfegyelemre van szükség. Emlékeztessük, ő példa a kicsiknek is. Sajnos az élete minden percében nem lehetünk vele ott, de törekedjünk arra, hogy saját magától jöjjön rá, nem a jó úton halad.

Net- és mobilfüggőség

Okostelefon, tablet, laptop... A kezében ott van állandóan a telefon, fülében a fülhallgató. Percenként néz rá a Facebookjára, Whatsappra, Instagramjára, nem is figyel ránk, így vesz el a minőségi idő, amit vele tölthetnénk. Éreztessük és értelessük meg vele, hogy a társaság számára fontos, igényeljük a figyelmét, a teljes jelenlétet

Teljes leterheltség

Hetente kétszer sportol, egyetemre jár, diákmunkázik, párja van, és néha alszik is. Próbáljunk vele egyezségekre jutni, hogy havi egy programra (vagy megállapodott rendszerességgel) jöjjön le, érdeklődjünk, mit csinál, mit tanul, érezze, hogy fontos a közösségnek.

Új baráti társaság

Egyetemi csoporttal tölti minden idejét? Új legjobb barátja van? Próbáljunk olyan programot adni, amit csak tőlünk kaphat meg, ami egy kis nosztalgiával töltheti el. Esetleg ismerjük meg az új barátait, hiszen ők is biztos értékes emberek.

A nagy szerelem

Megtalálta a Nagy Őt? Mi sem egyszerűbb! Legyen ő is cserkész! Hívjátok le őket először egy lazább rajprogramra, ismerjétek meg őt is, ha nem is lesz cserkész, de lehet, hogy elmegy veletek egy kiállításra, vagy veletek tart túrázni.

Szeretettel fordulj a vezetetteid felé, hiszen gyerekkoruk óta ismernek és bíznak benned, attól még, hogy felnőttek, ez nem változott.

Végül itt egy történetet hoztunk, ami nem csak Istenről és a férfiról, hanem minden őrsvezetőről és vezetettjéről szól.

„Lábnymok a homokban”

A történet egy férfiről szól, aki azt álmodta, hogy elérkezett élete végéhez. Visszatekintve úgy látta életét, mint egy tengerparti sétát Jézussal. Ahogy visszatekintett az életére, két pár lábnymot látott a homokban az út java részén – az egyik az övé, a másik Jézusé. Észrevette azonban, hogy élete útján sokszor csupán egy pár lábnymot volt a homokban. Azt is felfedezte, hogy ezek az útszakaszok voltak élete legnehezebb, legszomorúbb időszakai.

Ez nem hagyta nyugodni a férfit, és megkérdezte felőle az Urat:

- Uram, Te az ígérted, hogy soha nem maradsz el tőlem, és el nem hagysz engem. Azt mondtad, hogy ha egyszer úgy döntök, hogy követlek Téged, Te velem jössz végig

az úton. De most, ahogy visszatekintek életemre, a legnehezebb időszakokban csak egy pár lányomat látok. Nem tudom megérteni, miért van az, hogy amikor a legnagyobb szükségem lett volna Rád, éppen akkor hagytál magamra!

Jézus így válaszolt:

– Fiam, szeretném, ha tudnád, hogy szeretlek téged, és sosem hagynálak el. Nézd csak meg még egyszer azokat a lányomokat: A nehézségeid és szenvedéseid idején anyémek voltak azok a lányomok. Én tenyereimen hordoztalak akkor téged.”

3.3.1. A vándor őr már vezetővé vált tagjai

A középiskolás korból érve (9-12. osztály) cserkészeinket új kihívások érik. E kihívásokra Előbb-utóbb eljön az az idő, amikor egy vagy több őrstagod őrsvetetői szolgálatot vállal. Nekik nyilvánvalóan továbbra is a korosztályi őrük lesz az otthonuk, de egyre több feladatuk lesz a vezetőségben is.

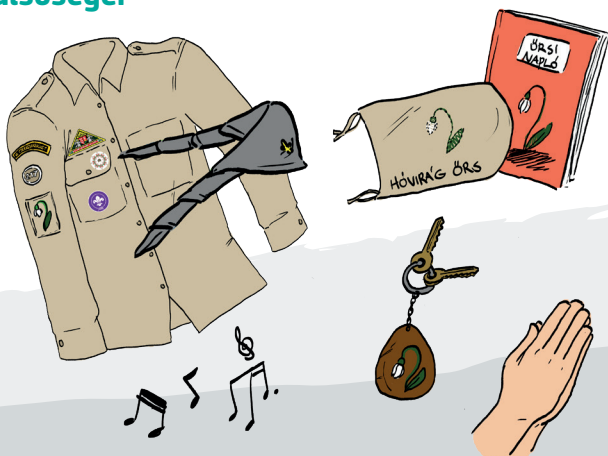
Figyeld arra, hogy a korosztályi programok olyan időpontban legyenek, ami lehetővé teszi, hogy vezetői szolgálatot vállaló vándorod is ott tudjon lenni. A vezetőkre sok teher, felelősség rakódik, ezért törekedj arra, hogy a korosztályi programok, őrsgyűlések, raji összejövetelek olyanok legyenek, ahol a vezetővé vált vándorod fel tud szabadulni kicsit.

Biztosan lesznek olyanok, akik miután őröt kapnak, azzal a kifogással fognak jönni, hogy erre már nincs idejük. Velük meg kell érteni, hogy ez nem egy újabb teher a számukra, hanem ez az ő cserkészéletük, s e mellett vállaltak szolgálatot! Ez a közösség, ezek a programok értük vannak, élményeket adnak. Fontos azt is eljűk tární, hogy úgy lehetnek az őrük előtt hiteles példák, ha ők ennyi idősen is aktív cserkészek. Ezzel megalapozzák a közösségük hosszú távú működését, ugyanis a gyerekek előtt lesz távlat, ami után vágyakozhatnak, amiből elképzelik, hogy milyen is lesz majd a cserkészélet 10 év múlva, és később egyértelmű lesz nekik, hogy ők örökre ehhez a közösséghez tartoznak.

3.4. A vándor őr külsőségei

Az őr külső megjelenésének, megnyilvánulásának elemeit, eszközeit hívjuk az őr külsőségeinek. Ide tartozik az egyenruha, zászló, jelvény, napló stb., illetve a közösség szintjén megjelenő külsőségek: induló, csatakiáltás stb. is.

Vándor korosztályban az őrsi külsőségek néha viccesnek, megmosolyogtatóknak tűnhetnek őrünk tagjai számára. Az őrsi zászló, az induló és a csatakiáltás szerepe átalakul. Természetesen mindez jó, ha megvan, sőt talán

nincs is jobb annál, ha őrünk viharvert zászlaja ott van a portyán, és egy újabb versszak íródik az indulóhoz, netán egy új csatakiáltást harsognak el! Megvan a romantikája, az őrsi egység megjelenítésének, azaz a külsőségeknek továbbra is. Ebben a korban viszont a külsőségek első tartalma az igazán fontos, hogy vándoraink valódi közösséget alkossanak, így ezek a „kívülről látható dolgok” másképpen jelennek meg, mint a többi korosztálynál. Így természetes, hogy az egység inkább azonos póló, hajviselet, pl.: egységes terepnadrág vagy valamilyen egyéb közös tárgy formájában tükröződik. Egy biztos, ha mindezt ügyesen csináljuk, a lelki jellegű, nehezebben megfogható, pusztán érezhető, de kifelé megnyilvánuló bajtársiasság – szeretetközösség – összetartás, ami az őr tagjai között fennáll, válik igazi őrsi külsőséggé.

3.4.1. Az egyenruha a vándoroknál

Az őrsvetető, aki a közösségi életet irányítja, személyes példájával nevel, Az egyenruha több fontos funkciót is betölt:

- a cserkésztestvériség és a közösség kialakításának eszköze, szimbóluma,
- tükrözi, hogy viselője tudatosan vállalja a cserkészet értékrendszerét, eszmeiségét,
- információkat is szolgáltat viselőjéről,
- és motivációs eszköz is.

Természetessé vált már számukra, hogy a cserkészetben megjelenő nagy programokra egyenruhában illik érkezni. Ahogy te is így teszel, mint őrsvetető, hiszen a vezetés elsősorban példa.

Az értékek és a közösség teljesen tudatos felvállalása a leginkább jellemző akkor, amikor egyenruhát húznak. Ez akkor a legerősebb, amikor a közösséggel együtt vesznek részt a programon.

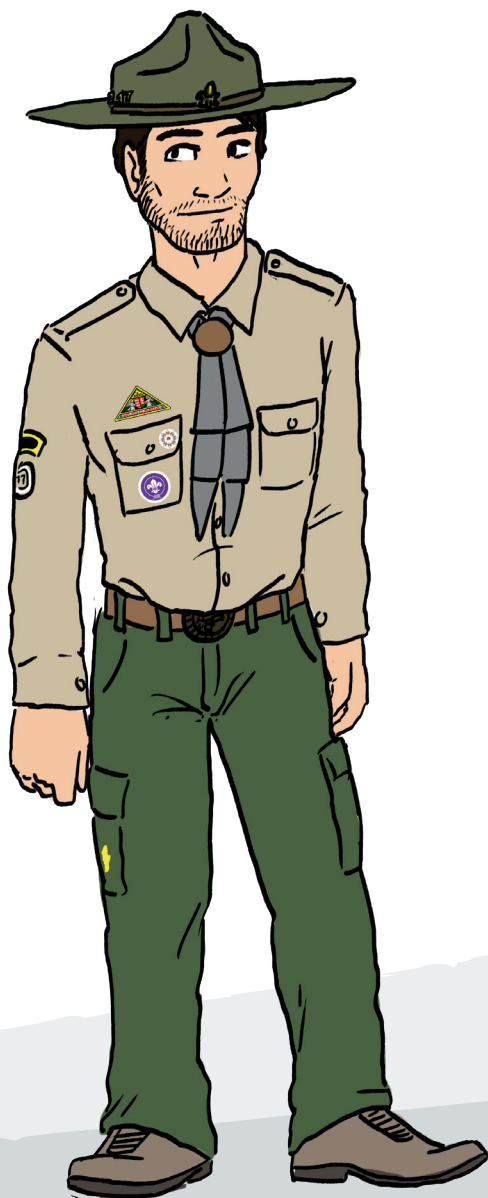

A vándorok már sokféle cserkészrendezvényen, táboron vannak túl, s ezáltal lesz az egyenruhájuk is egyre színesebb és gazdagabb. Ez a kisebbeknek mutat nagyszerű lehetőségeket, és teszi vonzóvá a vándorok közösségét.

A vándor korosztály már gyakran találkozik más cserkészekkel bármelyik korosztályból, s ténylegesen számos információt tudnak magukról megosztani azzal, hogy felvették az egyenruhájukat, és egy pillanat alatt képesek más egyenruhájáról is leolvasni, amit az illető magáról megosztott.

Külön gondot kell fordítanunk, hogy szabályosan hordják. Általában a kapkodás, rohanás az oka, hogy kitúrva, kigombolva, vagy egyáltalán nem viselik egyenruhájukat. Mesélj sokat, hogy neked miért

fontos, mikor jutottál általa megbecsüléshez, előnyhöz, mekkora társadalmi értéket képvisel (pl. árvízi munkáknál hallgattak rád) stb. Mutasd meg nekik más országok egyenruháit, mutass dzsemboris anyagokat, ahol látható, mekkora erőt képviselnek az egyenruhások együtt.

3.4.2. Az őrsi induló és a csatakiáltás

Valószínűleg már több éve együtt vagytok, együtt alkotjátok az őrsi közösséget. Az őrsi indulót már rég megírtátok, fejlesztgettétek, kibővítettétek, visszaemlékeztek a tábori indulókra is, de egyre kevesebbet használjátok, inkább van ennek nosztalgikus jelentősége. Egy-egy jól sikerült vándorprogram után, hipp-hopp bővítetek egy-két versszakkal, de ezt már elsősorban saját magatok szórakoztatására teszitek, mintsem azért, hogy megfeleljen egy menetelés közben alkalmazott induló kívánalmainak.

Ha most alakul az őrötök, akkor írjatok indulót. Sokkal gyorsabban megy ez már ilyenkor, mint egy kiscserkész őrssel. Most is fontos, hogy egy magyar népdal vagy katonadal dallamára írjátok.

Az őrsi induló segít a belső egység megteremtésében is amellet, hogy kifelé is jó hangzik, hiszen egy jó őrsi induló nem az őrsvetető saját munkája, hanem a közös ötletek, poénok formába öntött változata. Írásában a közös munka elengedhetetlen.

Hasonlóan alakul a csatakiáltás sorsa is. Bár amikor a csapat együtt van, nem kérdés, hogy tiétek a legfrappánsabb, legtöbb színes elemet tartalmazó csatakiáltás, de hangerőben is versenyre keltek bárkivel! Legyetek büszkéek a mögöttetek álló időre, tapasztalataitokra! Hallassátok a hangotok; legyen szó akár az őrsi indulóról, akár a csatakiáltásról!

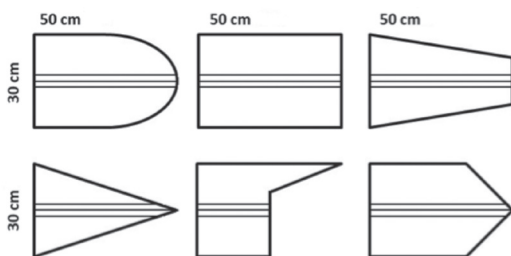

3.4.3. Az őrsi zászló

Ha kiscserkész korotoktól együtt vagytok, és őrötök sem esett át szerkezeti, és ezzel együtt járó névváltoztatáson, akkor őrsi zászlótok már-már „történelmi” jelentőségű. Talán kettő is van, egy, amit még kiscserkészként rajzoltatok és még egy, ami cserkész himző tudásotok megmutatója.

Tetszőleges alakú és színű, az egyik oldalán rajta van az őrsi névadó képe, a csapat száma és a nemzeti színű szalag, a másik oldalon pedig az őrsi névadó neve. Csak ti tudjátok, hogy milyen őrsi titkok fűződnek hozzá. Erre biztos kíváncsiak lesznek csapattok kiscserkészei is.

Az őrsi zászló az őr egységének leginkább látványos megnyilvánulása, az őrsi egység legelterjedtebb kifejezője. Alapszínei lehetnek csapatonként egységesek is, de leginkább az őr által választott színeket használva. Középen vízszintesen legalább az egyik oldalon nemzeti színű szalag helyezkedik el. Amennyiben kétszínű a zászló, úgy a nemzeti színű szalag takarja is az anyagok összevarrását. A zászlórúd 2-3 cm átmérőjű erős, 2 m-es „cserkészbot”, amire alul felül és középen elhelyezkedő szalagokkal rögzítjük a zászlót.

ŐRSI ZÁSZLÓALAKOK

Vándor őröd zászlaja több táborban hirdette csodás tetteiteket, s a kisebbek példaként tekintenek rá. Természetesen zászlótokat tovább fejleszthetitek, széleire zsinórdísz, vagy az őrstagok számának megfelelő számú bojt készíthettek rá, mindenki a saját magáét. De készíthettek rá tábori emlékszalagokat is, ha úgy gondoljátok.

Ha őrötök vándorként alakul meg, akkor már „elég nagyok”, hogy gyorsan elkészítsék. Sőt!

Lehet, hogy valaki még varrni is tud géppel, és szépen össze tudja illeszteni a zászlófeleket.

A zászló, ha őrötök jól működik szent, tűzbe mennek érte, s később, akár felnőttskerkészként, az egyik legszebb emlék. A zászlót az őr megalakulásakor még nem kell azonnal elkészíteni, de az első táborozáson már legyen meg.

A zászló funkciója, szerepe a különböző korosztályokban változik, átalakul. Már nem mindehova viszitek magatokkal, de mégis nagy becsben tartjátok. Az őr szimbóluma, de

szívesebben mutatjátok meg, hogy ti Mosómedvék vagytok egy pulóver által, mint a kézben hordott zászlóval. Ha a raj vagy a csapat őrsei összegyűlnek, akkor nem kérdés, hogy az őrötök a zászlóval együtt ott lesz!

Felhasznált irodalom:

Edöcsény András: *Az őrsvezető*, MAK, Budapest, 1990;

Bodnár Gábor: *Cserkészkönyv I.*, Püski, Budapest, 1989

Magyar Cserkészszövetség, *Arculati kézikönyv*, Budapest, 2015

3.4.4. Az őrsi jelvény, jelkép

Ha már évek óta együtt vagytok, biztos, hogy több őrsi jelvényetek, jelképetek is volt már, de talán olyan is van, ami kiscserkész vagy cserkész korotoktól végig kísért titeket. Az őrsi jelvény, jelkép egyrészt korosztályfüggő, másrészt nem az. A hozzá kapcsolódó érzések, élmények korosztályokon is képesek átívelni. Lehet, hogy már nem hordják mindennap a vaddisznó foggal ékesített nyakláncot, de biztos, hogy kiemelt helyen van a szobájukban. Az őrötök színeit kifejező szalag viszont évek óta a vállapjukon virít.

Ha őrötök most alakul, akkor az új őrnek új őrsi jelkép, jelvény dukál. Az őrsi jelkép továbbra is az őr egyik ön kifejezése. Egy jól megválasztott őrsi állat, növény ihlette név az őr szimbólumává válva továbbra is egyet jelent az őrssel, az szerepel az őrsi zászlón is. Tudjatok meg minél többet a választott jelképektekről! Ezen jelkép jelvény formájában elkészítve felvarrható tovább erősítve, megjelenítve az őrsi egységet. S mint a zászló kis másolataként ereklje minden őrstagnak, főként később, amikor pl. költözés folytán másik városba, csapatba kerülnek.

3.4.5. A vándor őrben alkalmazható egyéb szimbólumok

Ha őröd már több éve együtt van, akkor korábban, cserkészpályafutása során számos szimbólumot alkalmazhatott: titkosírást, faragott őrsi zászlócsúcsot, közös szokásokat, titkos jelet, saját imát, egyedi kézfogást, őrsi felvarrót, pólót stb.

Vándor korú őröd külsőségei inkább belülről fakadnak, egy-egy emlék köthető hozzá, és inkább valamilyen egyszerűbb, korábban már megvalósított, emlékekkel rendelkező „egyen-cucc” lesz az, ami az egységet kifejezheti. A külsőségeknek ezzel együtt továbbra is nagy jelentősége van. Egy jól megtervezett őrsi logó pólón, pulóveren viselve továbbra is büszkeséggel tölti el őket. Legyen az akár hímezett, foszforeszkáló, nyomott vagy valamilyen kézműves technikával elkészített.

Az őrsi naplótok is sokoldalú lehet már. Bár a kézírást ma már nem annyira divat, és napjainkban vándoraid leginkább már géppel írnak, esetleg jegyzetnek még füzetbe a felsoóktatásban, még nem jelenti azt, hogy ne alkalmazzátok, és ne legyen vándor őrödnek naplója. Ebben a szakaszban már elég érettek, hogy megértsék, a szó elszáll, de az írás megmarad. Szép emlékké válik, és az őr tetteit örökíti meg az őrsi napló. Ez lehet

papíralapú, de online, vagy időszaki kiadványként szerkesztett újság, napló (blog) is. A lényeg az, hogy közös munkával készítsétek el. Az összetartozását segíti az őrnek a közös visszaemlékezések egy-egy kép, történet visszanézésének, felidézésének segítségével. Úgy a jó, ha kézzől kézre jár, így egymásról is konkrét emlékek maradnak, mindenki hozzáadja saját magát is, és a jobb és jobb bejegyzések motiválják őröd tagjait. Készíthettek képregényt is az eseményekről. Természetesen a fényképek mellett tehettek bele rajzokat is véghezvitt tetteitekről, élményeitekről.

A külsőségek csak külsőségek maradnak, ha nincs bennük őrsi szellem, azaz az őr tagjainak egymás iránti szeretete. A külsőségek elkészítése, megvalósítása nem maga a cél, hanem az eszköz őröd építésére!

3.5. A vándor őr életé, a korosztályi cserkészélet jellemzői

A vándor korosztályú őr már felnőttekből álló közösség: az őr tagjai egyetemisták vagy épp munkavállalók. Ez a korszak az, amikor az őr tagjai kezdenek megállapodni: tudják általában, hogy hova tart az életük, mi a hivatásuk, sok esetben már stabil párkapcsolatuk van, esetleg elköltöztek otthonról – akár egy másik településre is.

Az őr életé így az érettségi után jelentősen átváltozik: az őrstagok új közösségekbe csöppennek „civil életükben”, új kihívások várnak rájuk, ahol meg kell felelniük. Továbbá sok esetben egy olyan őrstag biztosan van, aki fizikailag is messze kerül az eddigi környezetétől, mert például elköltözik, máshol tanul, vagy épp külföldi ösztöndíjprogramban vesz részt. Ezekre a helyzetekre a vándor őr életé a következőképp reflektál:

Az őrsgyűlések már sokszor inkább őrsi találkozók. Körülbelül kétheti gyakorisággal megtartva, ahogy az őr tagjainak ideje engedi. Ugyanis a jól működő őr tagjainak igénye is van arra, hogy az őr közössége megmaradjon. Igaz a találkozók létrejöttét katalizálnia kell az őrsvetőnek, neki kell előmozdítani, időpontokat meghirdetni, helyet keresni, amire akár egy őrstag lakása is ideális. Ezek a találkozók leginkább az őr igényire szoktak reflektálni: hosszú órákig tartó beszélgetések megadott témákról – akár szakértő, vagy téma-vezető meghívásával –, egy közös érdeklődési területben való elmélyülés akár kiállítás-,

színházlátogatás formájában. Az összejöveteleken a sok beszélgetésen kívül bátran elő lehet venni az őr régebbi kedvenc játékait, mindenki garantáltan élvezni fogja a kis időutazást. Közös kihívások teljesítése már nem jelent akkora vonzerőt, mint kósa korban, azonban a közösen megélt élmények miatt még mindig szükség van az ilyen jellegű programokra. Például van olyan vándor őr, aki „hivatásszerűen” minden évben teljesíteni kívánja közösen a Kinizsi100 emléktúrárt.

Egy vándor őr társadalmi szerepvállalása is markáns, hiszen életkoruk miatt is jelentősebb ügyek mellett, effektívebben, nagyobb elhatározással és lelkesedéssel tudnak kiállni.

Csapattáborban sokszor van lehetőségük, hogy a segítő szerepét lássa el az őr: előtábor, közös építmények, GH... Csodálattal nézik az őröt és tevékenységét a kisebbek. Ahogy telik az idő a vándor őr legfeljebb alkalmakra tud lelátogatni a csapattáborba – természetesen mindig van kivétel is szerencsére.

Épp emiatt szükség van a saját korosztálynak szóló „táborra”: többnapos portya külföldre, határon túlra – ahol akár társadalmi tevékenységet is végezhet –, esetleg közös részvétel nemzetközi cserkészrendezvényen. A közös őrsi portyákat ne becsljük le ebben a korosztályban sem! Ha nehézkes is az időpont egyeztetés, de hatalmas élmény lehet! Jó ötlet a külföldön tanuló őrstag meglátogatása vagy egy egzotikusabb messzebbi hely felkeresése (pl.: Baku, Montenegró).

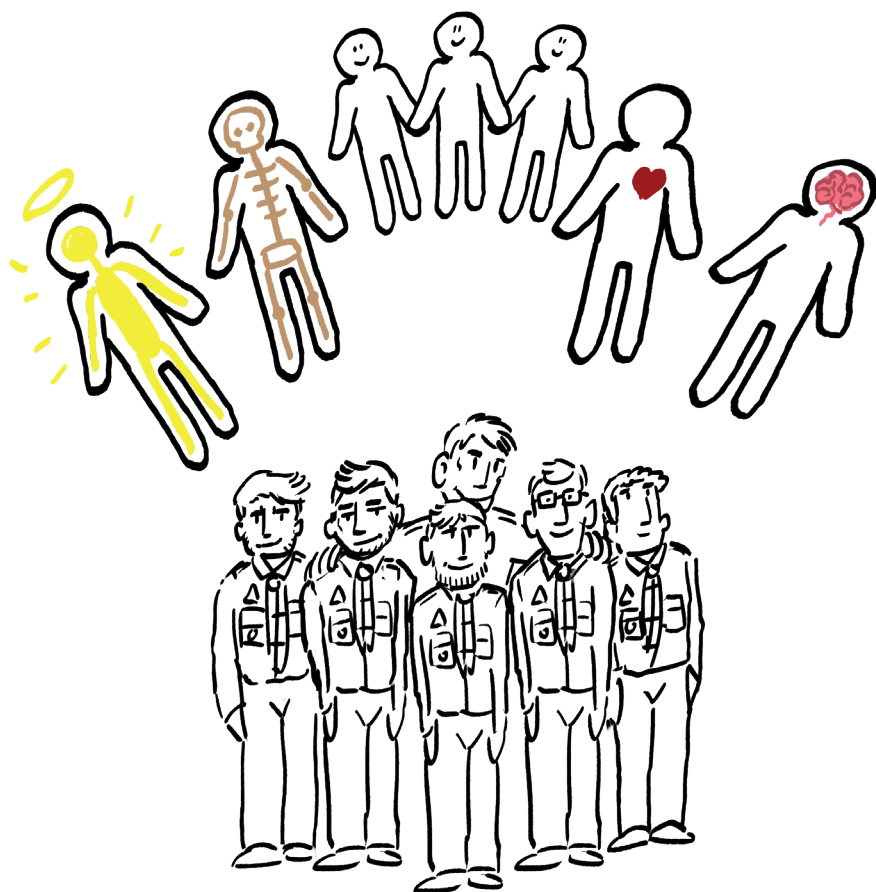

Hogy a vándor őrök ne morzsolódjanak le, egyre több a kimondottan ennek a korosztálynak szóló program körzeti-kerületi-országos rendezésben. Ezeket az őr tagjai egyenként, de közösen is gyakran szokták látogatni.

A vándor őr életére jellemző, hogy mindent áthat az életre való készülés: a korszaknak a második felében következik be általában, hogy az őrsvezető megházasodik, új családot alapít. Ez az esemény komolyan befolyásolja az őr (és tagjainak) további életét, de jó és ideális esetben a tagok összefárnak, és van igény és idő is őrsi közösségre!

3.6. AZ EINK-dimenziók szerinti élet

Az EINK vándor korosztályra tulajdonképpen a cserkész nevelés révbeérését tűzi ki célul, melyet kiegészít önmagunk folyamatos fejlesztése, az önnevelés. A vándor korosztályra vonatkozó EINK rész tulajdonképpen a cserkész felnőtt „embereszmény” leírását adja. Az alábbiakban az EINK vonatkozó részeit olvashatod, és néhány hasznos kommentárt, hogy vándor őröt vezető öv-ként, hogyan vezetheted az EINK által kitűzött célok felé sikerrel őrödet.

Lelki terület: Cselekvő tagja egy vallásos életet élő, hívő közösségnek. Cselekedeteit a hite szerinti jóra törekvés irányítja, egyénileg és közösségileg is. Tud dönteni hite és Isten mellett, minden nap, minden helyzetben! Nyitott Istenre és üzenetére, amit elsősorban az élet és a természet csodája által tudunk megtapasztalni. Élő kapcsolatban van Istennel, és közösségeiben is ezt éli meg. Az Istentől jövő állandó szeretetre cselekvően, naponta válaszol lelkiállapotának, élethelyzetének megfelelően.

A lelki terület folyamatos fejlesztéséért te vándor őrsvezetőként azzal járulhatsz hozzá, hogy a vándor közösségben élő lelki életet alakítsz ki. Ez évek hosszú munkája, és természetesen jóval vándor korosztály előtt kell elkezdeni a hitélettel való foglalkozást az őrben. Vándor korosztályra csupán annyi a tanácsunk, hogy ne hagyjátok elenyészni az őrsi közösség hitéletét, és keressetek olyan lelki programokat, melyek ehhez a korosztályhoz, ennek a korosztálynak szólnak.

Érzelmi terület: Érzelmi fejlettsége korának megfelelő, azaz felismeri érzelmeit, azoknak változni képes voltát és változásait. Tudja kezelni az érzelmeit és azok változásait, az őt érő érzelmi hatásokat fel tudja dolgozni. Ki tudja fejezni érzelmeit verbálisan, és más, az adott helyzetnek megfelelő módon, azaz ismeri az érzelm kifejezésére szolgáló módokat, és ezek között találja meg a számára leghelyénvalóbbakat. Tudatában van annak, hogy ezek a kifejezési módok egyénenként különbözőek, tiszteli a másik ember kifejezéseit és kifejezés-módját. Tisztában van az érzelmei és cselekedetei közötti összefüggésekkel.

Felismeri mások érzelmi megnyilvánulásait, tudja őket befogadni, esetlegesen megérteni azok hátterét, és tud ezekre reagálni. Szükség esetén vagy megfelelő helyzetben azonosulni tud, vagy éppen függetleníteni tudja magát a csoportban uralkodó érzelmektől és azok megnyilvánulásaitól.

A közösségben való nevelkedés, a közösségi lét segít abban, hogy az egyén fejlett érzelmi világgal lépje át a vándor korosztály határát. őrsvezetőként ezen a területen az őrsi közösség megtartásával (rendszeres, korosztálynak megfelelő programok) tudsz hozzájárulni az érzelmi élet további fejlesztéséhez.

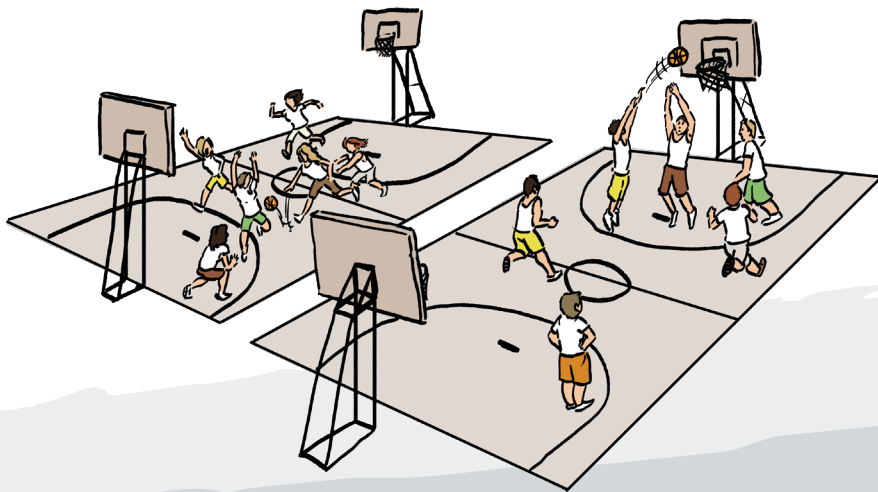
Figyelj rájuk! Figyeld, mikor van jókedvük, hogy reagálnak a különböző helyzetekre. Add meg nekik a lehetőséget, ha beszélgetni szeretnének veled. Légy elérhető! Legyél empátikus, érezd át, éld meg, hogy mit érezhet, emlékezz egy hasonló szituációra, ami veled is megtörtént.

Bár a vándorok már mind tizennyolcadik életévüket betöltött felnőttek, őröd tagjaiként mégis „rád bízottak”. Kövesd tehát még ebben a korosztályban is figyelemmel, ki hol tart az életében, és lásd meg, ha egyik őrstagod segítségére, támogatásra szorul.

Testi terület: *Testével kapcsolatban tudatos, ismeri biológiáját, fizikáját, figyeli és érti a változásokat. Elfogadja testét, együtt tud élni fejleszthetetlen adottságaival, és fejleszti azokat, amelyeket fejleszteni lehetséges. Teljes életet él testében, azaz a maga egészségét abban a keretben meg tudja élni, amely neki adatott. Karbantartja és fejleszti testét, különösen figyel a higiénia és a fittség, erőnlét területére. Testi valójában úgy él, hogy harmóniában legyen a mikro- és makrokörnyezettel (különösen a természettel), s a „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!” elv mentén teszi mindezt. Érzékszerveit ápolja, tökéletesíti, és kerüli rombolásukat. Testi szükségleteit tudatosan és fegyelmezetten kezeli, önuralmával testi igényei fölé képes kerekedni. Táplálkozása tudatos, összhangban van a természettel és a lehetőségeivel.*

A korosztály izgalmas és kihívást jelentő programjai lehetnek a közös sportolások. Nem lehet eléggé hangsúlyozni a közös portyák, túrák közösségi megerősítő hatását. Ezen túrák, utazások, portyák célpontja akár külföld is lehet!

A rendszeres (legalább heti) sport elengedhetetlen része az egészségtudatos felnőtt ember életének. Miért ne sportolnátok közösen? Akár cserkészkerületi szinten vagy egymáshoz közel levő csapatokból lehet izgalmas cserkész sportbajnokságokat szervezni (labdarúgás, kosárlabda, pingpong stb.), melyek felpofozzák a környék vándoréletét.

Értelmi terület: Tudásával igényes, igyekszik bővíteni (minőségben és mennyiségben is). A befogadáshoz elengedhetetlen a nyitottság, a tanulási képességek és az alkotóképesség fejlesztése. Képes tudásának kialakult rendszerét felülvizsgálni, átalakítani, az új tudásanyagot megfelelő helyre tenni, és ha szükséges újrendszerezni. Az új tudásanyag megszerzésére vágyik és tesz is érte. Többrétű, széles látókörű tudásbázisra akar szert tenni. Saját szakmájában élte végéig fejleszti magát. Szűkebb és tágabb környezetéről véleményt tud formálni, és az ehhez szükséges tudásanyaggal, tudományokban jártassággal rendelkezik: különösen a nemzetével, a vallásával, az erkölcsen és etika, a politika és a természetes és a mesterséges környezetével kapcsolatos tudományok terén. Rendelkezik minden kellő tudással érzelmeinek helyes, az igényeket kifejező megfogalmazásához.

Vándor korosztályra az egyén személyisége nagyjából kialakul, megszilárdul. A fő érdeklődési körök kialakulnak. A cserkészlet, valamint a vándor raj és az őr szerepe az érdeklődési kör tágításában (ne legyünk szakbarbárok!), valamint a (szakmai) igényesség kialakításában van. Ez utóbbi a cserkésznevelés kezdetétől, tehát már kiscserkész kortól fontos célkitűzés (igényes legyen az őrsi körlet, ha valamit csinálunk, csináljuk szépen s jól!).

Az érdeklődési kör szélesítése úgy érhető el legkönnyebben, ha a vándor őr minden tagja betekintést enged a szakmájába. Az asztalos szervez egy őrsgyűlést a műhelyébe, ahol egyszerűbb faeszközöket készíthet az őr minden tagja, míg a közigazgatásban dolgozó szituációs játékon keresztül ismerteti, hogyan is lehet a hivatalban ügyeket intézni.

Társas terület: Felelősséggel van a szűkebb és tágabb környezetéért (család, csapat, egyházközség/gyülekezet, város, nemzet, Föld). Képes kapcsolatainak fejlesztésére, az esetleges ellentétek kezelésére. Saját életállapotának, hivatásának megfelelően harmónia kialakítására és fenntartására törekszik az egyén-közösség viszonyában. A férfi-nő kapcsolatokat tudja kezelni, cselekvő részese, a másik nem tagjaival megfelelően tud együttműködni, kommunikálni, együtt dolgozni. Társadalmi és a neveltetéséből fakadó előítéleteit tudatosan kezeli, ezektől függetlenül képes dönteni. Közösségének cselekvő és elkötelezett tagja, de vágy él benne más közösségek megismerésére is.

A társas terület, ahogyan a már előbb tárgyalt érzelmi terület is, sok-sok személyes odafigyelést igényel. őrsvetőként észre kell vened, ha az egyik vándorodnak kezdenek szét-esni a társas kapcsolatai, kiszakadozik az őrsből. A cserkész közösség fontos megtartó közeg lehet, amin keresztül az ember sokat tanulhat magáról és másokról is. Hogyan viselkedek egy közösségben? Milyen a személyiségem? Mik a hibáim s az erősségeim? Ezek a kérdések igazán egy közösségben való tevékenykedés során válaszolhatók meg. Neked vándor

őrsvetőként az a feladatod, hogy legyenek alkalmak, amikor az őrstagok tudnak beszélni a közösségen belüli emberi kapcsolatokról, örömeikről, sérelmeikről. Fontos (főleg egy lányközösségben, de alapvetően fiúknál is felmerülhet erre igény), hogy ezek a témák ne maradjanak kibeszéletlenül.

Tágabb összefüggésben pedig a proaktivitás fontos. Legyünk lokálpatrióták, vállaljunk felelősséget a helységért ahol élünk, keressük, miben lehetünk plébániánk, kerületünk, városunk segítségére.

3.7. A vándor őr életciklusa a korosztályban

Az őr életét sajátos fejlődési szakaszok jellemzik. Az egyes korosztályokra más-más ciklus jellemző, azonban érdemes a teljes fejlődéssel tisztában lenni ahhoz, hogy az adott szakaszt megfelelő módon tudjuk értelmezni, hogy lássuk honnan hová tart a csoport.

De mi is a csoport? Definíció szerint „célorientált, valamely tevékenység együttes, közös végzésére vállalkozó, egymással állandó és szoros kapcsolatban álló személyek összessége”. Az őr esetében egy olyan speciális csoportról beszélünk, ahol adottak a személyek, a tagok, adott a cél és a tevékenységek is, ahol az őrsvetető feladata az állandó, szoros kapcsolat és kötődés, és ezáltal a jól működő közösség kialakítása.

Az őrsvetető helye és szerepe a csoport formálódása során folyamatosan változik. Ahogy a tagok egymás közti kapcsolata kialakul, központi szerepe azzal párhuzamosan egyre inkább a háttérbe szorul. Eleinte az őrsvetető az őr középpontján helyezkedik el, a tagok mindegyike kapcsolódik hozzá, ám egymással nincs, vagy nem szoros a kapcsolatuk. Később, amikor megismerik egymást, és közös élményeket szereznek, a tagok között is kialakul a kapcsolat, mely egyre szorosabbá válik. Ebben a szakaszban a vezető szerepe még jelentős. Végül, amikor a csoport közösséggé alakul, a vezető kiszorul a központi helyzetéből, ám megtartja „első az egyenlők között” szerepét.

Az őr élete a következő lépcsőkből épül fel:

1. Megalakulás szakasza (forming)

- én-bemutatás (egyéni értékek)
- ismerkedés
- formálódás
- a társak és a feladat megismerése
- az alapelvek tisztázása
- kezdeti elszántság és lelkesedés

Alakulás

2. Viharzás időszaka (storming)

- kritikus szakasz
- a csoporttagok próbálják egymást befolyásolni
- szembesülnek a tagok mélyebben egymás személyiségével
- **felszínre kerülnek a konfliktusok és szerepekért**
- megindul a harc a csoporton belüli **pozíciókért és szerepekért**
- végén: (ha a csoport nem bomlik fel) mindez rendeződik és kialakul a munkamegosztás és a szerepek rendje
- a tagok elfogadják egymást és magukat a csoport részeként, ezzel a csoport megteszi első lépését a közösséggé válás felé

Viharzás

3. **Normaképzés** ideje (norming)

- a közösség megszilárdulásának szakasza
- kialakul a pozitív csoporttudat
- megfogalmazódnak világos célok és normák
- véglegesen kialakulnak a csoporton belül érvényesülő elvek és szabályok

4. **Működés** szakasza (performing)

- *érdemi tevékenység*
- optimális teljesítmény
- együttműködés
- a konfliktusok kezelése jól működik

5. **Megszűnés, átalakulás** (adjoining, transforming)

- csoport felbomlása, átalakulása

Fontos szem előtt tartani, hogy a csoport alakulásának egyes szakaszai jellemzőek lehetnek egyik-másik korosztályra, ám nem vonhatunk párhuzamot a négy szakasz és a négy korosztály között, hiszen lehetséges, hogy egy őr cserkész korosztályban alakul, az első szakaszt azonban ekkor sem hagyhatja ki. Valamint lehetséges a visszalépés a fejlődési ciklusok között, pl. ha új tag érkezik a közösségbe.

Ha egy őr eljutott a vándoréveibe, akkor már jó eséllyel nevezhetjük őket baráti társaságnak, ami, lássuk be, hosszú távon, a felnőtt éveikben inkább működő formáció. De ők ezzel együtt egy őr, vándor korosztályi működő őr.

Ha nem alakul ki a baráti társaság, akkor az őr ekkorra elér életének befejező szakaszába és teljesen feloszlik. A cserkészet hosszú távú célja azonban, hogy kialakuljanak a baráti társaságok, és egy életen át elkísérjék a cserkészeket!

3.7.1. Az őrsvezető eszközei az életciklus feladataihoz

A cserkészet elsősorban kiscsoportos (őrsi rendszerű) nevelési módszerrel dolgozik. Az őrnek, mint kortárs csoport fejlődésének állapotával fontos az adott csoport vezetőjének minél pontosabban tisztában lennie. A nevelőmunkához elengedhetetlen az, hogy a tervező megálljunk és elemezzük őrünket mint csoportot.

Vándor korosztályra az őrök már túl vannak a normaképzés szakaszán, szerencsés esetben (függetlenül attól, hogy mikor alakult az őr, történt-e őrösszevonás, érkezett-e új tag stb.) a kis-közösség működő csoportformává alakult át, így az őrsvető közösségformáló szerepe, feladata már nem elsődleges fontosságú. Természetesen a képlet nem ilyen egyszerű, hiszen az elvileg jól működő vándor őrsi közösség életét megbolygatja az a tény, hogy nem lehet minden őrstagból őrsvető, ami két részre osztja, az amúgy a működés fázisába ért közösséget. Ebben a korosztályban tehát a vándor őrsvető feladata vigyázni azokra az értékekre, amiket erre az időszakra már elért az őr. Ennek alapvetése, hogy a vándor őrsi programokon az őrstagok, mint vándorok és ne mint vezetők legyenek jelen. Ne klikkesedjenek

az őrsvezetők, ne itt beszéljék meg, egymással problémáikat. Erre legyenek külön vezetői alkalmak, itt pedig mint vándorcserkészek legyenek jelen. Az ilyen programokon az őrsvetető feladata a moderálás. Mivel működő közösségekről beszélünk, a szervezési feladatokat bátran dobjuk szét az őrstagok között, őrsvetetőként azt tekintsük elsődleges feladatunknak, hogy ne szakadjon az őr őrsvetetőkre és nem őrsvetetőkre.

A negyedik fázisban a közösség saját kialakult normái szerint működik, tehát megkezdődhet a nyitás kifelé. Törekedjünk minél több közös programra az azonos korosztályú, más nemű őrssel, hiszen az ilyen programok segítenek a felnőtttség küszöbén álló őrstagunknak elsajátítani a társas viselkedés normáit.

A működés fázisában a csoporton belüli szerepek stabilizálódnak. Ez egyszerre lehet előny és hátrány is! Ideális ugyanis, ha minden tag a közösség fontos részének érzi magát, van szerepe az őrben; ám ne hagyjuk, hogy ez a többi tagot lustává tegye. Ha például egy őrstagunk nagyon jól tájékozódik, ne azt a megoldást válasszuk, hogy minden túrát ő vezet, hanem inkább teremtsünk lehetőséget arra, hogy tudását átadja a többieknek is. Érdemes az év során beosztani az őrgyűléseket, minden alkalomra más-más készüljön, és tanítsa meg a többieknek is saját tudását, szakmáját, hobbját. A szerepek rossz irányba is stabilizálódhatnak. Kedves őrsvetető, nagy felelősség van abban, hogyha a kamaszkorban negatív szerepek is stabilizálódtak, akkor azokat irtsd ki. Ha egy őrstagod állandóan a bohóc volt, vagy a sportban ügyetlen, vagy a lusta, ne hagyd, hogy ezek a szerepek vándor korukra is öröklődjenek. Vedd észre, hogy pár év alatt mennyit változnak vezetettjeid, illetve adj nekik olyan feladatokat, ami kimozdítja őket a kényelmesnek vélt, ám káros szerepekből. Ha egy tagról az a kép rögzült mindenki fejében, hogy ő a bohóc, adj neki valami komoly feladatot, amivel bizonyíthat a többiek előtt, hogy már nem az a viháncoló kamasz, aki évekkkel ezelőtt volt, ne ragadjon rajta ez a szerep.

Vándor korosztályban előfordul, hogy sokan vidéken, külföldön tanulnak tovább, elköltöznek, őrök összevonásra kerülnek. Ilyenkor kerül az ötödik fázisba, a megszűnés, átalakulás szakaszába az őr. A kapcsolatot így is igyekezz tartani volt őrstagjaiddal a világhálón, és amikor lehet, személyesen is.

3.7.2. A vándor őrbe menet közben belépők helyzete

Vándor őrünk életében előfordulhat, hogy valaki ekkor szeretne cserkésznek csatlakozni. Mit tegyünk? A kérdés jó, megválaszolni nem feltétlen egyszerű.

Általában a közösség valamely tagjának ismerőse, vagy eddig nem cserkész testvére az illető. Ritkán előfordul, hogy „ismeretlen”. Fogadjuk be, kérjük ki a vándor közösség véleményét, hogyan állnak a helyzethez. Fontos, hogy tudatosuljon a jelentkezőben, ez egy nem rövid folyamat, mire próbázhat és cserkész lehet. Figyeljünk a viselkedésére, hogy mennyire veszi fel a cserkész értékeit, életmódot, lelkiséget. Ebben a korban csatlakozók részére ez fontosabb, a gyakorlati ismereteket el tudja sajátítani könnyen. Nála is fontos, hogy próbázzon, egyrészt maga miatt, a fiatalabb cserkészek miatt és saját korosztálya miatt is, de a próba korosztályának megfelelő legyen!

Helyzete neki sem egyszerű, hiszen nincs sok közös élménye az őrssel, mert akkor még nem volt a csapat tagja, és egy év alatt nem is lehet pótolni ezeket. Oda kell figyelniük rá, hogy ne vállalja túl magát, de arra is, hogy legyen lehetősége a közös munkában részt venni, hogy az ő közös élményalapja is kialakuljon.

Előfordul az is, hogy a csatlakozni kívánó egy csapattagunk barátja/barátnője. Ez egy kicsit nehezebb eset, mert ha időközben szakítanak, valamelyikük (nem feltétlen az, aki később csatlakozott) a legtöbb esetben távozik a csapatból. Ez viszont az egész vándor közösséget megrázza! Ilyenkor fontos, hogy megbeszéljük, kezeljük az esetet, illetve csakúgy, mint „alapestben”, kérjük ki a közösség véleményét.

Vándor korosztályánál a csatlakozó személy sok újat, lendületet is adhat a közösségnek, így ha odafigyelünk, és a vándorok is odafigyelnek, a közösség, a csapat csak nyerhet

3.8. A vándor őrsvetési kérdései

Vándor korban őrstagjaid vezetője vagy, de egyben baráti is a kapcsolatotok. Ekkor már nem számít az a néhány év különbség úgy, mint régen, mint amikor 10 és 15 évesek voltak. Olyan mély bizalmi viszony alakulhat ki, ami nagyon kevés embernek adatik meg. Fontos hogy legyen egy közösség, ami feltétel nélkül elfogadja, ahol nem támasztanak felé lehetetlen elvárásokat, ahova nem szájhúzza meg, hanem mosolyogva, vidáman tud belépni az őrsgyűlésekre, ahol elfogadják. Igen, ez még ebben a korban is nagyon fontos!

16 éves kor felett már az önnevelésnek van döntő jelentősége, de az őrsvetési közösség még ekkor is sok lehetőséget hordoz magában. Hatással vagy rájuk, és ők is hatással vannak egymásra. Sok mindent megkérdőjeleznek, képesek hosszan vitázni, légy nyitott ezekre, biztosíts teret számukra.

Ebben a korban is előfordulhat, hogy távol kerülnek Istentől. Légy mellettük ilyenkor is!

Figyeld a lelkeiket! Vándorként sok kérdésük van a hitükkel kapcsolatban, kérdeznek, érvelnek, cáfolnak. Adj választ a kérdéseikre! Hallgasd meg őket! Ha a testünk teljesen egészséges, de a lelkünk nem kapja meg a megfelelő táplálékot, ha nincsenek meg azok a biztos pontok, amik állandó menedéket nyújtanak számunkra, akkor az egész életünk lényegében üres. Ne engedd, hogy egyedül maradjanak!

Ha kiöntik neked a szívüket, figyeld rájuk. A saját érdekeidet félre kell tenned és azt előtérbe helyezni, hogy akkor és abban a pillanatban neki mi számít, mire lenne szüksége. Testvérként hogyan tudsz neki segíteni. Néha nagyon jó csak egy biztató és biztonságot sugárzó szempárba belenézni, csak egy együtt érző kézszorítás vagy egy hatalmas ölelés rengeteget segíthet.

Fektess hangsúlyt arra, hogy képesek legyenek érzéseiket kifejezni, fejleszd empátiás készségüket. Erre több gyakorlat, játék is létezik. Ilyen például a következő is.

• Emóciók

Fejlesztő hatás: Az érzelmek nem verbális kifejezését és ezek felismerését fejleszti.

Eszközanyag: papírkártyák

A játék leírása: Üljetek le egy körbe. Minden őrsvetési tag egy-egy érzést, egy-egy emóciót, érzelmeket kell életre keltenie, szavak nélkül, nem verbális jelzésekkel megjelenítenie. A

többieknek kell kitalálnia, mi az az érzelem, amit így próbál kifejezni a társuk. A játék játszható úgy is, hogy előre, kis papírdarabokra felírsz érzelmeket, és minden őrstag húz egyet, de úgy is, hogy mindenki keres magának egy olyan érzelmet, amit jellemzőnek érez az adott pillanatban saját magára, vagy szeretne eljátszani.

Figyeld őket konfliktushelyzetben, fektess hangsúlyt a vitakultúrára, vegyetek részt olyan gyakorlatokban, amelyek segítségével ezeket a készségeket fejleszteni tudjátok.

Konfliktuskezelés készségét fejlesztő játékok:

- **Az aszertivitás játéka**

Fejlesztő hatás: A játék célja, hogy a konfliktushelyzetben lehetséges három viselkedésmódot (agresszív – fenyegető; aszertív – tudja, mit akar elérni és egyben tisztában van a többiek igényével is, határozott, erőteljes, rámenős; szubmisszív – alárendelt, behódoló viselkedésforma) tisztázza, a játékosoknak lehetősége legyen szerepjátékokon keresztül a különböző megoldási módokat kipróbálni.

A játék leírása: Üljetek le egy körben. Ismertesd az agresszivitás, az aszertivitás és a szubmisszivitás viselkedésmódja közötti különbséget. Ezután szerepjátékok következnek, önként jelentkezőkből lesznek a szereplők. Különböző konfliktushelyzeteket kell eljátszaniuk agresszív, aszertív vagy szubmisszív módon. Ezután beszéljétek meg, ki hogy érezte magát résztvevőként, nézőként, hogyan sikerült a konfliktust megoldani, mennyire sikerült az egyes viselkedésmódokat tényleg magukévá tenni a szereplőknek.

- **Sziget**

Fejlesztő hatás: A résztvevőknek a feladat megoldásához közös megegyezésre kell jutnia, az egyes személyeknek „áldozatokat” kell hoznia a csoport közös érdekeiért. Ezáltal a feladat a csoport együttműködését, és az összetartozás érzését is fejleszti.

Eszközanyag: papír, ceruza.

A játék leírása: Üljetek le egy körbe. Kérd meg őket, hogy képzeljék el, hajótörést szenvedtek, és egy lakatlan szigetre kerültek. A szigeten van ivóvíz, növények, állatok, ezáltal lehetségesnek tűnik hosszabb ideig is életben maradni rajta. Azt viszont nem lehet tudni, hogy mennyi ideig marad itt a hajótörött, néhány hétig, néhány hónapig vagy akár néhány évig. Össze kell írniuk öt tárgyat, amit feltétlenül magukkal szeretnének vinni a szigetre. Ha ez megvan, kérd őket arra, hogy képzeljék el azt, hogy nem egyenként, hanem együtt szenvedték el a hajótörést, és közösen kell öt tárgyan megegyezniük. A játék akkor ér véget, ha sikerült teljes egyetértésre jutniuk. A végén beszéljétek meg, hogy milyen érzés volt részt venni a játékban, hogy hogyan sikerült megegyezniük, milyen érzés volt a csoport kedvéért lemondani egy-egy számukra fontos dologról.

Felhasznált irodalom:

http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/tanszemfejl/gyakorlatok_jtkok_gyjtemnye.html [Letöltés ideje: 2015. május 5.]

3.9. A vándor őrsv fegyelmi kérdései

Vajon mennyire fegyelmezzük a vándorokat? Mennyit érdemes fegyelmezésre szánni? Mégis milyen módszerrel csináljam?

Vándor korban eljutnak a fiatalok odáig, hogy igazán kinyílik a szemük és a szájuk, határozott véleményt formálnak, és ezt gyakran ki is mondják, de gyakran nem, és csak maguk között lázadoznak. Az a legjobb, ha egy vezető nem hagy időt arra, hogy fegyelmezni kelljen, mert annyira pörgős egy-egy őrsgyűlés, rajgyűlés, vagy annyira jó a téma, hogy leköt mindenkit, mindnyájan aktívan részt vesznek benne.

Minden ember máshogy fegyelmez, leggyakrabban úgy, ahogy a hozott magatartásformák alapján megszokta. Mi az, ami pozitív vagy negatív hatást vált ki a fegyelmezés során?

Hasznos tulajdonság, ha a vezető nem veszi magára, hogyha valaki nem úgy viselkedik az őrsgyűlésen, ahogy kellene – persze rászól, de utána ugyanolyan lendülettel tudja folytatni a gyűlést, nem akad fenn, nem sértődik meg ezen. Fontos, hogy tudjuk uralni indulatainkat, legyünk higgadtak, tűnjünk felidegesíthetetlennek, és értsük meg a vándorral, hogy már partnerként tekintünk rá, közös érdek a normális légkör fenntartása.

Viszont, ha már tényleg nagyon rosszul esik neked, amit művelnek, szánj egy alkalmat arra, amikor szembesíted őket saját magukkal. A legrosszabbak is megszilárdulnak, ha egyszer beleképzelik magukat a helyzetedbe, és ez vándoroknál nem is irreális elvárás.

Nagyon fontos, hogy a fegyelmezést is szeretettel csináld, különben ellenszenvet szül.

Ebben a korban már nem igazán a kisebb büntetésekkel fegyelmezzünk, ám amennyiben erre kerülne sor, legyen mindenképp személyre szóló és a közösségnek is érdekes. Ez igényel egy kis kreativitást a vezető részéről, de ha ismerjük az őrünket, nem okozhat gondot.

A legjobb fegyelmezési eszköz azonban a beszélgetés. Hallgasd meg őket, kérdezd őket, mondják el, mit, miért csinálnak, miért gondolkodnak, viselkednek úgy. Lehet, hogy a problémát már ezzel megoldottátok. Barátjuk vagy és a vezetőjük is, és nekik mindkettőt fontos érezniük. Neked pedig a legfontosabb, hogy szeretettel és elfogadással fegyelmezd őket, észérvekkel és határozott kijelentésekkel, de mindig partnerként tekints rájuk, tartsd szem előtt, hogy minden lépéssel őket és a közösséget szolgálod.

Fontos néha a viselkedésük mögé is látni. Sok személyes problémájuk lehet ilyenkor, amit a közösség előtt esetleg szégyellnek felvállalni, így védekező mechanizmusként viselkednek nehezen kezelhetően. Ezt észre kell venned, és személyesen érdemes vele elbeszélgetned, megérteni a baját, segíteni neki megoldást találni, akár egyénileg, akár a közösséget bevonva. Fontos, hogy nyitott szemmel és szívvel fordulj feléjük, segíts nekik, ha szükséges: érzelmi szempontból rendkívül fogékony korban vannak ilyenkor vezetettjeid, és hidd el, nagy segítség lesz nekik a további életükhöz, ha tudatosan törödsz a lelkükkel.

3.10. A vándor rajparancsnok szerepe

A vándor raj helyzete sajátos: működhet koedukáltan, és lehetséges, hogy a korábbi őrsi keretek átalakulnak, akár nagyobb létszámúvá duzzadhat. Itt már a szülőkkel való kapcsolattartás feladata minimálisra csökken, az önszerveződés jellemző.

A rajparancsnok élettapasztalatával, rutinjával a biztos pont, a bármikor megszólítható tanácsadó szerepét tölti be.

Neked őrsvezetőként is közvetlenebb a kapcsolatod vele, sokszor egyazon korosztályi rajban vagytok, feloldódik a korábbi évekre jellemző hierarchikus viszony. A rajparancsnok segítségére van a nevelési-képzési terv (pl. a próbarendszer) őrödre, vándorra formálásában, a problémák megbeszélésében, a közösség mentorálásában.

A vándor rajparancsnok főbb feladatai:

- A nevelési ív őv-vel közös megtervezése és folyamatos nyomon követése.
- Az önszerveződés segítése, a raji keretek biztosítása.
- A nevelési-képzési terv őrre, egyénre szabása.
- A rajban lévő cserkészek személyes problémáinak megismerése, és a megoldásban segítése.
- A csapatvezetőséggel való kapcsolattartás.
- A távolodó cserkészekkel való kapcsolattartás, a kapcsolati háló fenntartása.
- Más csapatok vándorvezetőivel való kapcsolattartás.
- Rajprogramok szervezésében támogatás.
- A rajtagokkal személyes kapcsolat fenntartása.
- őrsvezetők támogatása, szakmai irányítása.
- Új tagok integrálásának elősegítése.
- Helyi, korosztályban megegyező közösségekkel való kapcsolattartás.
- Korosztályi problémák megoldásának támogatása.
- Szükség szerint őrök átstrukturálása a vándorok érdekében.

Vándor korban a rajparancsnok már inkább egy tapasztaltabb barát, a közösség biztos pontja a tagok számára. Ez a korosztály a rajközösségben gyakran életre szóló kapcsolatokat (barátságok, párkapcsolat) alakít ki: ezeknek a rajparancsnok is része, központi alakja.

Bátran fordulj a rajparancsnokodhoz bármilyen helyzetben, kérd a meglátásait, és számíts rá!

4.

A vándor korosztályra
vonatkozó próbarendszer

4. A vándor korosztályra vonatkozó próbarendszer

Fontos, hogy egy csapatban legyen és működjön vándor őr és raj. A fenntartása, fennmaradása nem is olyan nagy ördöngösség! A keretet a próbarendszer adja.

A cserkésztest az életre nevel. Kiscserkész kortól folyamatosan bővítjük a tudásanyagot, de egy idő után, már van, ami unalmassá válik, és a tájolási lehetőségek száma is véges. A vándor próbarendszer megfelel a korosztály sajátosságainak, igényeinek. Évközben teljesítendő feladatok, kihívást jelentő próbapontok és ott van a Világjáró öv teljesítésének lehetősége is. Beszámolók, előadások, kulturális programokon való részvétel.

Szabjuk a vándorra a próbapontokat. Egészítsük ki, bővítsük olyanokkal, amik kihívást jelentenek számára, amiben szükséges, hogy fejlődjön. Ezáltal ők így nagyobb lelkesedéssel fognak majd hozzá – ezzel elősegítve, hozzájárulva – hogy jó emberré, jó állampolgárokká váljanak.

A próbapontok fokról fokra való teljesítése kiszélesíti tudását a vándoroknak, fejleszti őket. A vándorélet más, mint a kósza, sokszor nincs lehetőség arra, hogy minden héten találkozzatok az őrseitekkel, hiszen dolgoznak, tanulnak. Ezért sokszor nincsenek kötött őrsgyűlések, más, például havi kétszeri rendszerességgel találkoztok csak velük, sokszor nem is a cserkészotthon berkein belül. Pont ez adja meg a szabadságot, amit ha ki tudtok használni, a cserkésztest egy új dimenzióját ismerhetitek meg.

Ahhoz, hogy mindenkinek megfelelő, élvezhető és hasznos vándoréletek legyen, elsősorban rátok, a ti lelkesedéseitek, fantáziátokra és kitartásotokra van szükség. A vándorok nem már a megszokott cserkészpróbát fogják teljesíteni, de ellengethetetlen a cserkész-tudás, és szellemiség! Cél az, hogy a társadalomban olyan állampolgárokká váljatok, akik önzetlenek, bátrak, hűségesek, őszinték és műveltek. Akik hiszen Istenben, tesznek a hazájukért és az embertársaikért.

A próba során készült beszámolókat érdemes kinyomtatni, kirakni a cserkészotthonban (pl.: helyi építészeti érdekességek), így a csapat többi tagja is megismerheti ezeket. Lehetőséget ad helyi ünnepélyek szervezésére, őrsilag színházba járásra, kiállítások megtekintéséhez, vagy csak egy kis őrsi időre. A vándorpróba nagy előnye az, hogy újdonság, tehát egy új lendületet fog adni a cserkésznek.

Mégsem szeretne mindenki szürke nyakkendőt. Nincs rá ideje, akadályok állnak előtte. Ő is maradjon a raj tagja, de legyenek olyan programok is, amik csak a szürke nyakkendősöknek szólnak. Legyen ez az ő egyéni döntésük!

4.1. A vándor korosztály első évére vonatkozó próbarendszer

Cél: Bevezetés a felnőttiségbe és a felnőtt fejjel vállalt cserkészélet tudatosítása.

Időtartam: 1 év

Megcélzott korosztály: 18 évesek

Jelmagyarázat:

● = alapvető tudás

✓ = egyszer teljesítendő anyag

❖ = irányítottan választandó anyag

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeretek ● Ismerd az öt világvallást! ● Ismerd felekezeted tanításának tömör összefoglalásait (Káté, Katekizmus)! ● Ismerd Magyarország lelkeségi mozgalmait!	2. Liturgikus élet ● A szentmisén/istentiszteleten rendszeresen vegyél részt! ● Ismerd a szentmise/istentisztelet liturgikus elemeinek hátterét és értelmét!
3. Lelki olvasmány ✓ Olvass el három korosztályos lelki olvasmányt!	3. Ökumené ✓ Vegyél részt egy ökumenikus rendezvényen!
4. Cserkész lelkeség ● A cserkésztvény ismerete és magyarázata a korosztályodnak megfelelő szinten (mit érzel benne vándorként kihívásnak, nehezen megvalósíthatónak). ● A cserkészfogadalom ismerete és magyarázata a korosztályodnak megfelelő szinten.	5. Közösségi hitélet ● Vegyél részt egy zarándoklaton! ❖ Legyél aktív tagja egy korosztályi vallási közösségnek!
6. Ima	
● Ismerd az imaformákat!	

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
5. Szociális érdeklődés	1. Segítség otthon
✓ Vegyél részt egy érzékenyítő programon! ● Ismerd nagy vonalakban Magyarország társadalmi problémáit!	❖ Láss el két hónapig egyfajta ház/lakás körüli munkát!
7. Média	3. Családi adatok, ünnepek
● Ismerd a média hatalmát és annak veszélyeit, valamint a magyarországi médiát!	● Tudatosan alakítsd ki helyed családban!
9. Politikai ismeretek	5. Közösségi hitélet
● Ismerd az állam- és kormányformákat! ● Legyél tisztában a magyar demokrácia működésével! ● Ismerjél őt, a környezetben működő civil szervezetet!	● Vegyél részt egy zárandoklaton! ❖ Legyél aktív tagja egy korosztályi vallási közösségnek!
11. Tervezés és életvitel	
● Ismerd a ház/lakásfenntartás költségeinek összetevőit!	
2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
10. Eredetünk	14. Cserkészkapcsolatok
● Ismerj több eredetelméletet és légy tisztában a viták alapjaival.	✓ Vegyél részt egy országos, korosztályi programon!
12. Határon túli magyarság, nemzetiségeink	18. Cserkészlet szerepei
● Ismerd a nemzetiségi feszültségek forrásait Magyarországon!	● Tudj beszélni a cserkészlet magyarországi társadalmi szerepéről!

2.1.3. EURÓPAISÁG	2.2.3. EGYHÁZKÖZSÉGEM/GYÜLEKEZETEM
4. Európa	1. Részvétel az egyházközség életében
● Ismerd az európai hatáskörű szerveket! ● Ismerd az európai válsággócokat és azok kialakulását! ✓ Ismertess egy európai válsággócot!	❖ Aktívan éljél egyházközségedben/gyülekezetedben, a liturgikus cselekményeken kívüli tevékenységekben is vegyél részt!
	2. Karításmunka
	● Ismerd a karításmunka jelentőségét! ● Ismerd a főbb magyarországi karitás szervezeteket!
	3. Közhasznú munkák
	✓ Végezz egy alkalommal közhasznú munkát!
	4. Helyi ünnepek
	✓ Aktívan vegyél részt egy helyi ünnepen!
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
4. Olvasottság	5. Egészséges életmód
✓ Ismertess két világirodalmi művet! ✓ Egy kortárs magyar író valamely művét ismertesd!	● Ismerd korunk egészségügyi problémáit!
8. Kultúra	
✓ Ismertesd a magyar népi kultúra egy kiemelkedő alakjának munkásságát! ✓ Rendszeresen járj múzeumba, képtárba, hangtárba, könyvtárba, hangversenyre, színházba stb.! (Vegyél részt havonta két különböző kultúrprogramon!) ✓ Aktívan vegyél részt bálon/táncházon! ✓ Aktívan vegyél részt könnyűzenei/komolyzenei koncerten!	

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
5. Természet- és környezetvédelem	7. Szaktúrák
✓ Látogass meg egy általad korábban nem ismert természetvédelmi területet!	✓ Vegyél részt egy egynapos szaktúrán!
	8. Sport, testgyakorlás
	❖ Heti rendszerességgel folytass testedzést!
3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
3. Környékismeret	2. Technikai eszközök
❖ Ismerd lakóhelyed három híres emberét! ● Ismerd lakóhelyed infrastruktúráját és gazdaságát, és azok problémáját!	❖ Ismerj meg egy eddig ismeretlen háztartási gépet!

4.2. A vándor korosztály második évére vonatkozó próbarendszer

Cél: Mélyítsd el magadban az önnevelést és a helyes önismeretet! A felelős állampolgári tudat kialakítása, valamint elmélyülés egy olyan témában, ami nem szakterületed, úgy, hogy arról biztos tudással rendelkezz!

Időtartam: 1 év

Megcélzott korosztály: 19 évesek

Feladat: Végezz önképzést!

Jelmagyarázat:

● = alapvető tudás

✓ = egyszer teljesítendő anyag

❖ = irányítottan választandó anyag

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeretek	2. Liturgikus élet
● Ismerd és rendszeresen olvasd egyházad/felekezeted folyóiratait! ● Legyél tisztában a Magyarországon működő szekták jellemzőivel, és ismerd veszélyeiket!	● A szentmisén/istentiszteleten rendszeresen vegyél részt! ● Ismerd a szentmise/istentisztelet liturgikus elemeinek hátterét és értelmét!

	3. Ökumené
	✓ Vegyél részt egy ökumenikus rendezvényen!
	5. Közösségi hitélet
	● Vegyél részt egy zárándoklaton! ❖ Legyél aktív tagja egy korosztályi vallási közösségnek!

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
5. Szociális érdeklődés	3. Családi adatok, ünnepek
● Ismerd nagy vonalakban lakhelyed társadalmi problémáit!	● Vegyél részt egy nagy családi rendezvényen! ❖ Keresd fel egy elhagyott rokonod!
7. Média	
❖ Tudatosan válassz magadnak hírforrást!	
9. Politikai ismeretek	
● Vázlatosan ismerd az Alkotmányt! ● Ismerd az Alkotmányból eredő kötelességeidet és jogaidat! ✓ Vegyél részt két különböző politikai szervezet rendezvényén!	
2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
10. Eredetünk	14. Cserkészkapcsolatok
● Vallj magadnak eredetünk elméletei közül egyet!	✓ Vegyél részt egy országos, korosztályi programon!

2.1.3. EURÓPAISÁG	2.2.3. EGYHÁZKÖZSÉGEM/GYÜLEKEZETEM
4. Európa	1. Részvétel az egyházközség életében
● Legyél tisztában Magyarország európai történelmi jelentőségével! ● Európa helye a világban. ● Jelenlegi helyünk Európában.	❖ Aktívan éljél egyházközségedben/gyülekezetedben, a liturgikus cselekményeken kívüli tevékenységekben is vegyél részt!
	3. Közhasznú munkák
	✓ Végezz egy alkalommal közhasznú munkát!
	4. Helyi ünnepek
	✓ Aktívan vegyél részt egy helyi ünnepen!
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
4. Olvasottság	5. Egészséges életmód
✓ Ismertess egy filozófiai művet! ✓ Egy kisebbségi magyar író valamely művét ismertesd!	✓ Havonta legalább egy napon élj egészségesen!
8. Kultúra	
✓ Rendszeresen járj múzeumba, képtárba, hangtárba, könyvtárba, hangversenyre, színházba stb.! (Vegyél részt havonta két különböző kultúrprogramon!) ✓ Menj el egyszer egy operára! ✓ Keress fel három modern, magyar építészeti emléket! ✓ Aktívan vegyél részt bálon/táncházon! ✓ Aktívan vegyél részt könnyűzenei/komolyzenei koncerten!	

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
5. Természet- és környezetvédelem	8. Sport, testgyakorlás
❖ Végezz el egy olyan munkát, amellyel a környezetvédelmi elveidet átültetted!	❖ Heti rendszerességgel folytass testedzést!

3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MÉGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
	2. Technikai eszközök
	● Ismerd meg az otthonodban található összes gépet, és tudd őket helyesen használni!

4.3. A vándor korosztály harmadik évére vonatkozó
próbarendszer

Cél: Legyen igényed a rendszeres kulturális programokra!

Időtartam: 1 év

Megcélzott korosztály: 20 évesek

Feladat: Nyújts segítséget a kisebb vándorok feladatainak teljesítéséhez!

- Jelmagyarázat:*
- = alapvető tudás
 - ✓ = egyszer teljesítendő anyag
 - ❖ = irányítottan választandó anyag

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
4. Cserkész lelkeség	2. Liturgikus élet
● A cserkésztvény ismerete és magyarázata a korosztályodnak megfelelő szinten (mit érzel benne vándorként kihívásnak, nehezen megvalósíthatónak). ● A cserkészfogadalom ismerete és magyarázata a korosztályodnak megfelelő szinten.	● A szentmisén/istentiszteleten rendszeresen vegyél részt! ✓ Vegyél részt egy másik vallás szertartásán!
	3. Ökumené
	✓ Vegyél részt az ökumenikus imahét valamely rendezvényen!
	5. Közösségi hitélet
	✓ Vegyél részt egy többnapos lelkigyakorlaton!

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
5. Szociális érdeklődés	3. Családi adatok, ünnepek
✓ Vegyél részt egy érzékenyítő programon!	● Alakítsd ki saját családképed!
	4. Baráti közösségem
	❖ Szervezz egy összejövetelt barátaiddal!
2.1.3. EURÓPAISÁG	2.2.3. EGYHÁZKÖZSÉGEM/GYÜLEKEZETEM
	1. Részvétel az egyházközség életében
	❖ Aktívan éljél egyházközségedben/gyülekezetedben, a liturgikus cselekményeken kívüli tevékenységekben is vegyél részt!
	3. Közhasznú munkák
	✓ Végezz egy alkalommal közhasznú munkát!
	4. Helyi ünnepek
	✓ Aktívan vegyél részt egy helyi ünnepen!
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
8. Kultúra	5. Egészséges életmód
✓ Rendszeresen jársz múzeumba, képtárba, hangtárba, könyvtárba, hangversenyre, színházba stb.! (Vegyél részt havonta két különböző kultúrprogramon!) ✓ Aktívan vegyél részt bálon/táncázson! ✓ Aktívan vegyél részt könnyűzenei/komolyzenei koncerten! ✓ Szervezz meg a vándoroknak egy kultúrprogramot!	✓ Havonta legalább egy napon élj egészségesen! ● Legyél tisztában nagy vonalakban Magyarország egészségügyi helyzetével (intézmények, biztosítások, szolgáltatások, jogok)! ● Ismerd Magyarország főbb egészségügyi problémáit!

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
	8. Sport, testgyakorlás
	❖ Heti rendszerességgel folytass testedzést!

4.4. A vándor korosztály negyedik évére vonatkozó próbarendszer

Cél: Szolgálj a közösségnek, ahol felnőttdél!

Időtartam: 1 év

Megcélzott korosztály: 21 évesek

Feladat: Végezz önnevelést!

Jelmagyarázat:

● = alapvető tudás

✓ = egyszer teljesítendő anyag

❖ = irányítottan választandó anyag

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
4. Cserkész lelkiiség	2. Liturgikus élet
● A cserkésztvörvény ismerete és magyarázata a korosztályodnak megfelelő szinten (mit érzel benne vándorként kihívásnak, nehezen megvalósíthatónak). ● A cserkészfogadalom ismerete és magyarázata a korosztályodnak megfelelő szinten.	● A szentmisén/istentiszteleten rendszeresen vegyél részt!
	3. Ökumené
	✓ Vegyél részt az ökumenikus imahét valamely rendezvényen!
	5. Közösségi hitélet
	✓ Vegyél részt egy többnapos lelkiigyakorlaton!

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.3. EURÓPAISÁG	2.2.3. EGYHÁZKÖZSÉGEM/GYŰLEKEZETEM
	1. Részvétel az egyházközség életében
	❖ Aktívan éljél egyházközségedben/gyülekezetedben, a liturgikus cselekményeken kívüli tevékenységekben is vegyél részt!
	3. Közhasznú munkák
	✓ Végezz egy alkalommal közhasznú munkát!
	4. Helyi ünnepek
	✓ Aktívan vegyél részt egy helyi ünnepen!
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
8. Kultúra	5. Egészséges életmód
✓ Rendszeresen járd múzeumba, képtárba, hangtárba, könyvtárba, hangversenyre, színházba stb.! (Vegyél részt havonta két különböző kultúrprogramon!) ✓ Aktívan vegyél részt bálon/táncázson! ✓ Aktívan vegyél részt könnyűzenei/komolyzenei koncerten! ✓ Szervezz meg a vándoroknak egy kultúrprogramot!	✓ Havonta legalább egy napon élj egészségesen! ● Legyél tisztában nagy vonalakban Magyarország egészségügyi helyzetével (intézmények, biztosítások, szolgáltatások, jogok)! ● Ismerd Magyarország főbb egészségügyi problémáit!

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
	8. Sport, testgyakorlás
	❖ Heti rendszerességgel folytass testedzést!

4.5. A Világjáró öv követelménye

A világjáró öv első lépcsőjének követelménye

Cél: Ismerd meg államunk egy részét.

Feladat: Tegyéél egy legalább egyhetes, országrészt felfedező, kiscsoportos túrát!

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeretek	
Ismerd meg az adott országrészt vallási és felekezeti megoszlását!	

EMBER ÉS EMBER

2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
1. Közjogi méltóságok, államigazgatás, önkormányzatok, egyházigazgatás	
Ismerd a terület öt közéleti személyiségét!	
2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
12. Határon túli magyarság, nemzetiségeink	
Ismerd az általad bejárható területen élő nemzetiségeket!	
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
8. Kultúra	
Ismerd meg az általad bejárt terület népi kultúráját!	

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1.1. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKSEL KAPCSOLATOS FELADATOK
3. Környékismeret	
Szerezz tapasztalatokat a helyi infrastruktúráról!	

A világjáró öv második lépcsőjének követelménye

Cél: Ismerd meg alaposan valamely szomszédos állam magyarlakta területét!

Feladat: Tegyd el egy legalább egyhetes, szomszédos állam magyarlakta területén felfedező, kiscsoportos túrát!

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeretek	
Ismerd meg az adott terület vallási és felekezeti megoszlását!	

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
1. Közjogi méltóságok, államigazgatás, önkormányzatok, egyházigazgatás	4. Baráti közösségem
Ismerd a terület magyarságának öt közéleti személyiségét!	Létesíts tartós kapcsolatot az adott területen élő magyar nemzetiségű személlyel!
2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
12. Határon túli magyarság, nemzetiségeink	
Ismerd az általad bejárandó terület államalkotó nemzetének magyarországi nemzetiségeink értékeit!	
2.1.3. EURÓPAISÁG	2.2.3. EGYHÁZKÖZSÉGEM/GYŰLEKEZETEM
3. Nyelvtudás	
Ismerj 100 alapszót az általad bejárandó terület államának nyelvén!	
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
8. Kultúra	
Ismerd meg az általad bejárt terület népi kultúráját!	

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEK KAPCSOLATOS FELADATOK
3. Környékismeret	
Szerezz tapasztalatokat a helyi infrastruktúráról!	

A világljáró öv harmadik lépcsőjének követelménye

Cél: Ismerd meg egy szomszédos országot, népeit és kultúráját!

Feladat: Tegyel egy legalább egyhetes, szomszédos ország nem magyarul lakta területén felfedező, kiscsoportos túrát!

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeretek	5. Közösségi hitelet
Ismerd meg az adott ország vallási sajátosságait!	Vegyél részt az adott területen egy szertartáson!

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
1. Közjogi méltóságok, államigazgatás, önkormányzatok, egyházigazgatás	4. Baráti közösségem
Ismerd az ország öt közéleti személyiségét!	Létesíts tartós kapcsolatot az adott területen élő nem magyar nemzetiségű személlyel!
7. Média	
Ismerd meg a felkeresendő ország média-ját nagy vonalakban!	

9. Politikai ismeretek	
Ismerd meg a felkeresendő ország politikai berendezkedését! Ismerd meg a felkeresendő ország magyarsággal kapcsolatos nézeteit és politikáját!	
2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
	14. Cserkészkapcsolatok
	Ott jártadkor létesíts kapcsolatot az adott országban cserkészekkel! Ismerd meg az adott ország cserkészétét!
2.1.3. EURÓPAISÁG	2.2.3. EGYHÁZKÖZSÉGEM/GYŰLEKEZETEM
3. Nyelvtudás	
Ismerj 100 alapszót az általad bejárando terület államának nyelvén!	
4. Európa	
Ismerd az adott ország helyzetét Európában!	
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
8. Kultúra	
Ismerd meg az adott ország egy irodalmi művét! Készíts beszámolót az adott ország valamely írójáról!	

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKSEL KAPCSOLATOS FELADATOK
5. Természet- és környezetvédelem	
Ismerd meg a felkeresendő ország környezetvédelmi problémáit és eredményeit, illetve szépségeit és csodáit!	
3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKSEL KAPCSOLATOS FELADATOK
3. Környékismeret	
Szerezz tapasztalatokat a helyi infrastruktúráról!	

A világjáró öv negyedik lépcsőjének követelménye

Cél: Ismerj meg egy nem szomszédos európai országot!

Feladat: Tegyéél egy legalább egyhetes, európai felfedező, kiscsoportos túrát!

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeretek	5. Közösségi hitélet
Ismerd meg az adott ország vallási sajátosságait!	Vegyél részt az adott területen egy szertartáson!

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
1. Közjogi méltóságok, államigazgatás, önkormányzatok, egyházigazgatás	4. Baráti közösségem
Ismerd az ország öt közéleti személyiségét!	Létesíts tartós kapcsolatot az adott területen élő nem magyar nemzetiségű személlyel!
7. Média	
Ismerd meg a felkeresendő ország média-ját nagy vonalakban!	
9. Politikai ismeretek	
Ismerd meg a felkeresendő ország politikai berendezkedését! Ismerd meg a felkeresendő ország magyarsággal kapcsolatos nézeteit és politikáját!	
2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
	14. Cserkészkapcsolatok
	Ott jártadkor létesíts kapcsolatot az adott országban cserkészekkel! Ismerd meg az adott ország cserkészétét!
2.1.3. EURÓPAISÁG	2.2.3. EGYHÁZKÖZSÉGEM/GYÜLEKEZETEM
3. Nyelvtudás	
Ismerj 100 alapszót az általad bejárando terület államának nyelvén!	

4. Európa	
Ismerd az adott ország helyzetét Európában!	
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
8. Kultúra	
Ismertesd meg az adott ország egy irodalmi művét! Készíts beszámolót az adott ország valamely írójáról!	

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
5. Természet- és környezetvédelem	
Ismertesd meg a felkeresendő ország környezetvédelmi problémáit és eredményeit, illetve szépségeit és csodáit!	
3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
3. Környékismeret	
Szerezz tapasztalatokat a helyi infrastruktúráról!	

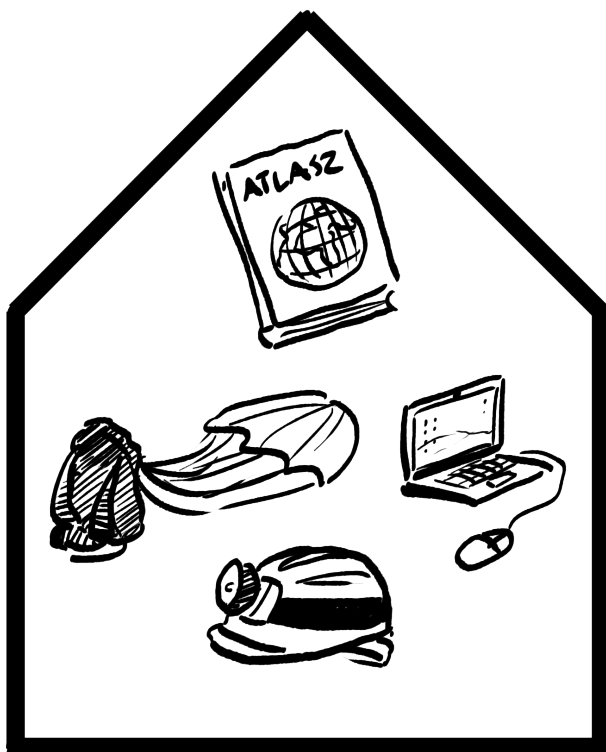

5.

Módszertani tárház

5. Módszertani tárház

Az alábbi fejezetben olyan módszereket érintünk, amelyek segíthetik az őrsvetetői munkát. A különféle munkaformák, munkamódszerek és eszközök fogalmi megismertetésén túl, példákat hozunk, hogyan teheted érdekesebbé, érthetőbbé és a vándorok számára befogadhatóbbá az átadni kívánt tudást.

A vándorok igényei, érdeklődési köre igen eltérő. Legyél tisztában a cserkésznevelés végső céljával és azzal, hogy az adott őrstagodból mit és hogyan tudsz kihozni.

Tudj változtatni a módszereiden, semmit se csinálj rutinból! Lehet, hogy egy adott módszer egy másik őrben működik, de nálatok nem. Az is lehet, hogy az első vándorévetekben még működött, de a másodikban már nem. Persze, ez akár fordítva is előfordulhat.

Figyeld a vándoraid reakcióit, adj visszajelzésükre a módszertan, a munkamódszerek kialakítása során. Így válhatsz igazán hatékonyá!

Légy bátor! Próbálj ki új módszereket! Tervezz és értékelj, ez is közelebb visz a sikerhez, a nevelési célok eléréséhez.

5.1. Munkaformák

Az alábbiakban a vándor korosztálynál alkalmazott munkaformákról lesz szó. Fontos, hogy vezetőként átlássuk, tudatosítsuk, hogy mit és miért teszünk nevelői tevékenységünk során. A munkaformák négy fő csoportját ismertetjük:

1. frontális munka
2. egyéni munka
3. páros munka
4. csoportmunka

Az egyén képzése, nevelése összetett feladat. Cserkészünk élete során mind a négy munkaformával találkozunk, azonban más és más korosztályba lépve eltérő mértékben hasznos, fejlesztő számára az adott munkaforma. Mire is gondolunk?

A köz- és felsőoktatás rendszerében ma Magyarországon főleg a frontális képzés munkaformája uralkodik. A munka a következőképpen folyik: az oktató előad és a diák/hallgató jegyzetel. Ezt a folyamatot néha a hallgatósághoz intézett kérdések szakítják meg. Mi, cserkészek pedig alapítónk, Bi-Pi tanítását követve a cselekedve tanulás módszerét alkalmazzuk, de a frontális módszernek nálunk is lehet helye.

Az előbbiekből következik, hogy a közoktatásban felcseperedő gyermek leginkább csak az 1. munkaformával találkozunk, azonban a munkaerőpiac, melyre előbb-utóbb (érettségi, diploma után) a fiatal felnőtt kikerül, egészen mást vár el az oda belépő fiataloktól.

A munkahelyen – bármilyen jellegű is legyen az – elkerülhetetlen valamifajta egyéni felelősségvállalás. Ebben segít a 2. munkamódszer alkalmazása cserkészletünkben.

Ezen kívül a munkahely egyfajta közösséget is jelent, együtt kell dolgozni kollégákkal. Ehhez szükség van bizonyos szocializációs képességekre, a közösségi munka készségére, mely nagyban eltérhet az egyéni munkától. Ebben segíthet a páros- és a csoportmunka munkamódszerének alkalmazása a cserkészletben. A csoportmunka akkor használható igazán, ha fontos a benne résztvevők aktivitása, egymásra figyelése, a közös gondolkodás, valami új létrehozása. Igyekezzünk kooperatív csoportmunkákat használni, ezáltal nem csak a feladatot teljesítik, hanem fontos szerepet kap az együttműködés is.

A csoportmunka egyik fajtája a csoportmunka projektelemekekkel². Kisebb csoportokban, 3-4 fő vihetek végig egy közös vállalkozást. A folyamat lépései:

1. a téma kiválasztásához szükséges megbeszélés
2. a téma kiválasztása után hipotézis vagy célkitűzés kialakítása
3. a fontos irodalmak kiválasztása
4. tervet készítése a munka részeire, illetve a munka ütemezésére vonatkozóan
5. részfejezet készítése a nyers változat elkészítése, leadása
6. visszajelzés
7. korrigálás
8. végleges produktum leadása/bemutatása

Fejleszti a kreativitást, a gondolkodási képességet, szereplési lehetőséget ad a különböző képességekkel rendelkező vándoroknak. A Világjáró öv teljesítése is lehet közös őrsi csoportmunka projektelemekekkel.

2. http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatasi/erettsegi/info2012osztarsism_utmutato_projekthez_2012okt.pdf

A cserkésznevelés nem önmagáért való: célja az egyénnek bizonyos értékek mentén az életre való felkészítése (együttműködésben a családdal, az iskolával és a templomi közösséggel). Vándor korosztályban a klasszikus nevelés átalakul, az őrsvezető feladata is megváltozik. A vezető egyfajta mentor, „coach”, aki a vándorok önnevelését és közösségben való fejlődését koordinálja.

A fentebb leírtak nyomán neked őrsvezetőként ennek a munkának a koordinálása, előmozdítása a szereped. Légy kreatív, igazodj őröd igényeihez! Fektesz nagy hangsúlyt a 2., 3., és a 4. pontként említett munkaforma alkalmazására. Két-három vándorra rá lehet bízni egy teljes (akár külföldi!) vándorportya megszervezését, de akár szervezhetitek a csapat idősebb tagjai számára (kószák, egyéb vezetők) szabadegyetemet, irodalmi estet. A vándor korosztálynál nagy szerepe van az alulról jövő kezdeményezéseknek, hiszen nincs két egyforma vándor őr. Neked őrsvezetőként az a feladatod, hogy észrevedd ezeket az ötleteket és bátorítsd, segítsd a megvalósításukat.

5.2. Munkamódszerek

Az előző fejezetben tárgyalt munkaformák mellett, érdemes kitérni egyes munkamódszerekre, amelyek jól alkalmazhatóak egy-egy őrsi foglalkozás keretében. Ezeket a módszereket a munkaformákon belül akár felváltva, vegyesen is lehet alkalmazni, de egy őrsi alkalmon alapulhat egy módszer alkalmazásán is. Fontos, hogy a módszereket mindig a közösségre (őrsre) és egyénre vonatkoztatva alkalmazzuk. Ezeknek a módszereknek az alkalmazása gyakorlat során alakul ki. Egy-egy alkalmon való kipróbálása, jól szemlélteti majd, hogy az adott őr vagy vándor melyik módszerre nyitottabb. Azokat a módszereket alkalmazzuk, amelyek a közösség számára hasznosak és élvezetesekek, ne pedig azokat, amelyek az őrsvetőnek tetszenek, vagy könnyebbek. Az alábbi fejezet e munkamódszerekbe nyújt rövid betekintést.

Az első és legfontosabb munkamódszer az önképzés, mely a vándorlétnek egyfajta alappillére. Az önképzés során a vándor olyan készségeket sajátít el (elmélyülés egy témában, koncentráció, fejlődés), melyek segítik őt a valóban minőségi élet felé való törekvésben.

Az önképzés a tudás megszerzésében segít, a szabadegyetem mint módszer pedig ennek átadásában. Ez praktikus az azt jelenti, hogy bizonyos időközönként (havonta, kéthavonta) a vándor raj egy-egy tagja felkészül, és megosztja egyetemen/munkahelyén/hobbijában/önképzése során megszerzett különleges tudását a közösség tagjaival.

Ennek kötetlenebb formája a tematikus est vagy tea-ház mint munkamódszer. A témaválasztás szabad, tarthatok irodalmi vagy akár egy-egy aktuális problémát (klímaváltozás, védett állatok helyzete) átbeszélő tematikus estet, avagy teaházat is.

Vándor korosztályban remek nevelő hatása van a külföldi portyáknak, túráknak. Amellett, hogy idegen kultúrákba nyertek betekintést, a portya előkészítése, lebonyolítása sok hasznos és a civil életben is felhasználható szervezési ismeretet ad a vándoroknak.

A vándorélet sajátja a projektszemléletű munkavégzés. Ez sokféle lehet, akár egy különleges csapatprogram megszervezése vagy annak lebonyolításában való segédkezés, akár a cserkészcsapat szűkebb vagy tágabb környezetének rendbetétele: csapatraktár átstruktúrálása vagy egy önkormányzati programba való bekapcsolódás (buszmegálló újrafestése). Lényeg, hogy a feladatot a kitalálástól a szervezésen, lebonyolításon keresztül akár az ellenőrzésig a vándorok végezzék, így fejlesztve összetett szervezési és problémamegoldó képességüket.

5.3. Módszertani eszközök

A módszertani játékok, melyek áthatották a kiscserkész és cserkész korosztály őrsgyűléseit arra voltak hivatottak, hogy cserkészünknek modellezzünk olyan szituációkat, melyekkel az életben is találkozni fognak. Vándor korosztályban ezen „laboratóriumi körülmények” biztonságot adó falai leomlanak: a vándornak felnőtt életében kell alkalmaznia a megtanultakat.

A cserkészlet azonban a vándor korosztályt is próbák elé állítja (lásd: vándor próbapontok). A különbség a korosztályban annyi, hogy a vándor korosztály már részben kívül esik a cserkész nevelési kereteken, a korosztályban jórészt az önnevelés a főszerep. A különböző imaformák megismeréséhez jó módszertani eszköz, ha minden alkalomra más készül (egyénilag vagy csoportosan) imával, azzal, hogy mindenkinek egy külön imaformát kell bemutatnia a közösségnek. Az ima után pedig beszélgetések rola, hogy kit személyesen melyik imaforma érintett meg. Ha van a vándor közösségen belül ilyen bizalmi kötelék, az is szóba kerülhet, ki mit élt át az egyes imaformák imádkozása alatt.

Az Alaptörvényből fakadó jogok megismerését megkönnyíthetik szituációs játékok, avagy rövid színdarabok, melyekben a vándor közösség feldolgozza az egyes alapjogok tartalmát, mibenlétét (például egyenlő bánásmóddhoz való jog, egyesüléshez való jog, gyülekezési jog, lelkiismereti- és vallásszabadsághoz való jog). Ehhez kapcsolódóan, az államszervezet megismerésére jó lehetőséget nyújtanak a különféle intézmények meglátogatása (például Országgház-látogatás), melynek alkalmával mindig lehetőség nyílik kérdések feltételére

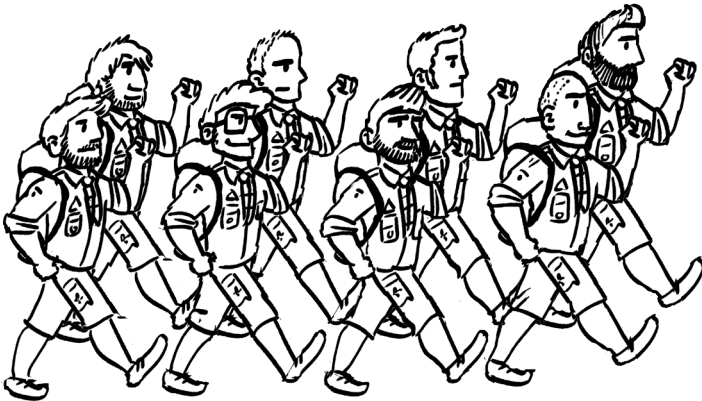
és megválaszolására: Kik is dolgoznak az Országgházban? Miért fontos az a munka, amit végeznek? Mik a legfontosabb közéleti kérdések napjainkban? Mindig igyekezzünk a közvetlen tapasztalatokat közös beszélgetéssel (akár szakértő meghívásával is) feldolgozni.

5.4. Módszertani megfontolások

Vándor korban már őrstagjaidnál is kiemelt szerepe van az önképzésnek. Mi az, amiben ő szeretne fejlődni? Mit tud ezért tenni? Ott van előtted a próbarendszer adta cél és az őrstagjaid által kiválasztott cél. Vándoraiddal már közösen is gondolkodhattok a célok eléréséhez szükséges módszereken.

Ennél a korosztálynál is fontos, hogy a hangsúly a tevékenységeken legyen. Menjetek el közösen kerületi, országos vagy akár nemzetközi cserkészprogramokra, túrázni, ökumenikus rendezvényekre, színházba, kiállításra, múzeumba, hangversenyre, koncertre. Ezen események nem csak kikapcsolódást nyújtanak, hanem lehetőségek a képzési anyag elsajátítására is.

A vándorok képesek arra, hogy ha papíron odaadod nekik kifejtve pl. a lakásfenntartási költségek összetevőit, mint próbapont-kidolgozást, akkor egyszer átolvassák és megtanulják. Ám ebben a korban is fontos a cselekedve tanulás, hisz ezáltal válik aktív ismeretté. Nézzék meg az otthonukban mire, mennyit költenek. Hol lehetne költségsökkentést elérni, és milyen módszerrel? Keressék és adják meg ezekre a kérdésekre a válaszokat. Ugyanígy a szentmise/istentisztelet liturgikus elemeinek háttérét és értelmét mennyivel egyszerűbb és hatékonyabb egy közös őrsi szentmisén/istentiszteleten való részvétel előtt, után megbeszélni, mint anélkül.

Mindig gondold át, tervezd meg, hogy milyen módszerekkel dolgozol! Használj különböző munkaformákat, munkamódszereket. Tervezz előre, de legyél nyitott a módosításra! Vándoraid szívesen hoznak témákat az őrsgyűlésekre, legyen az akár egy probléma, ötlet vagy kérdés. Ezeket mindig kezeld prioritásként. Örülj annak, ha ezeket behozzák az őrsgyűlésekre, hisz nincs is ennél jobb hely ezek megosztására, megbeszélésére, megvitatására!

Mivel színesítheted az őrsgyűléseidet?

- Hívj előadókat egy-egy témához, akiktől bátran kérdezhettek.
- A munkaformákat, munkamódszereket alkalmazd változatosan.
- Használj különféle eszközöket, táblát, filctollat, papírokat, képeket, prezentációt, videókat, hanganyagokat, a képzési anyaghoz kapcsolódó kellékeket.
- Legyen változatos a helyszín, lépjétek ki gyakran a csapatotthonból.

Az értékelés, legyen szó akár őrsgyűlésről, akár más általad szervezett programról, elhagyhatatlan elem! Mi az, amit sikerült megvalósítanod és mi az, amit nem? Mi az oka annak, ha valamit nem tudtál megvalósítani? Melyek azok a módszerek, amelyek beváltak, és melyek azok, amelyek kevésbé? Miért? Ha valami nem úgy sikerült, ahogy tervezted, az nagyon jó kiindulás a változtatásra, a fejlődésre. Ezekre ne kudarcként, hanem mindig lehetőségként tekint!

5.5. A differenciált nevelés kérdései

Vándoraid elfoglaltak. Lehet, hogy már csak kéthetenként találkoztok. Egyetemre járnak, dolgoznak, keresik vagy épp megtalálták a hivatásukat. Fontos, hogy tudják legalább fél évre előre, hogy milyen programokra számíthatnak, ugyanakkor váratlan esemény, egy túlóra, egy zh bármikor közbejöhethet, és ez az a korosztály, ahol a távolmaradás az élethelyzetük miatt a leggyakoribb.

Ám nem csak az elfoglaltság, hanem a markánsan eltérő érdeklődési körök és képességek is a korábbiaknál nehezebbé tehetik az őr nevelési munkafolyamatait. Ebből kifolyólag a differenciált nevelésnek hangsúlyos szerepe van, de máshogy, mint ahogy a korábbi korosztályoknál.

A nevelés alapja ugyanis az önfejlesztés lesz; a közösség hátteret, szellemi-lelki közeget biztosít az egyéni tudásszerzéshez és fejlődéshez, és a próbarendszer is sokkal rugalmasabban illeszkedik az ekkorra már kiforrott egyéni különbségekhez, sajátos érdeklődéshez.

A vándorok esetében is fontos a cselekedve tanulás, fontos az őrsgyűléseken egymástól elsajátított tudás, ám a legnagyobb jelentősége az önképzésnek van, annak, hogy az általa kitűzött területeken fejlődjön, hogy az általa kitűzött célt elérje. Ezt tudja saját, még sokszor váratlan helyzetek elé állító időbeosztásával együtt is jól kezelni. Segíthetsz neki. Adj számára módszereket, ötleteket. Ha hiányzott egy őrsgyűlésről, lemaradt egy képzési anyagról, adj neki olyan feladatot, ami által el tudja sajátítani azt.

Az önszerveződés erejét használjátok ki: tartsanak előadást az őket érdeklő témakörökben, avassák be a többieket szakterületükbe, hobbijukba, a legtöbbet már egymástól tudnak tanulni, és a cserkészeten belüli nevelés fő komponense is a közösség lesz.

Mondd el nekik sokszor, hogy számítsz rájuk az őrsgyűléseken, érdd el, hogy nekik is fontos legyen, hogy ne maradjanak ki programokból. Ha ez kósza korban már sikerült, akkor a vándor őrrel már könnyebb dolgod lesz.

5.6. A vándor őrön belüli és azon túlmutató megbízatások

A vándor őrök esetében is továbbélnek a hagyományos őrsi megbízatások, ám ezeket már az őrstagok önszerveződő módon, maguk között elosztva vállalhatják, illetve új feladatok is megjelennek.

Milyen megbízásokat használhatunk vándorainknál?

„Hagyományos” őrsi megbízatások:

- Zászlós
- Raktáros
- Pénztáros
- Titkár
- Nótafa
- Játékfelelős
- Szakács
- Tűzmester

Természetesen ezek élhetnek tovább, sőt ez szükségszerű is, hiszen a vándorközösség „alapműködését” segítik. Ugyanakkor komolyabb, koruknak megfelelő kihívások tekintetében is lépni kell előre. Ezek akár raj- vagy csapatszintű, esetleg csapaton túlmutató, megbízatások is lehetnek, hiszen a vándorok már nemcsak saját közösségükben, hanem azon túl is vállalhatnak és vállaljanak is felelősséget és szolgálatot!

- Médiafelelős (honlapszerkesztő)
- Újságíró/tudósító
- Fotós-videós
- Szállásmester
- Utazásfelelős
- Csapatszakács
- Elsősegélynyújtó
- Csapat beszerzője (táborban)
- Csapattitkár
- Őrsvezető gyakorlati mentor
- Szakági összekötő a csapat részéről
- Programszervező
- Szakkiképző, egyes témákat forgószínpadok alkalmával
- Csapat történeti kutató
- Hadijáték vezetője
- Pályázatfelelős

Megbízatások

Csak tőlünk függ, hogy milyen megbízatást találunk ki, látunk szükségesnek, melyik megbízatással szeretnénk vándor őrstagunkat fejleszteni, a csapatot szolgálni.

Felhasznált irodalom:

Rovercserkészlet, MCSSZ, Budapest, 1935.

6.

A korosztályos őrsi
programokról

6. A korosztályos őrsi programokról

6.1. A vándor őrsgyűlések

Bár őrstagjaid elfoglaltságai egyre sűrűbbek, leterheltségük intenzívebben jelentkeznek, így természetes, hogy a találkozások is ritkulnak: viszont emiatt fel is értékelődnek. Valószínűleg már nem tudsz hetente őrsgyűléseket tartani, de törekedj arra, hogy a két-háromheti rendszeresség megmaradjon. Az is természetes, hogy már nem a klasszikus őrsgyűlési keretekben kell gondolkodni, hanem inkább a kötetlenebb közösségi együttlétekben, hiszen már idősebbek, az igények és az elvárások is mások. Ami fontos, hogy a cserkészletünk alapértékei változatlanok.

Az őrsgyűléseket mindig gondosan tervezd meg! Sok tapasztalattal rendelkezel már, de sose készülsz rutinból. A foglalkozások tartalma azonban már jószerevével teljesen más, mint az ezt megelőző korosztályokban. A hangsúly a tartalmas együttlétben van, amit szervezzünk élvezetessé. Ez bármi lehet, ami beleillik a vándorok „szürke eminenciás” szerepébe. Háttér munka a csapatért, a plébániáért, saját hobbijukról, munkájukról előadás tartása az őrstarsaknak, táborhelynéző portya. Természetesen helyt kell adni a kötetlen együttlétnek is, nyársalások, bográcsozások tarkítják tevékenységünket. Egy-egy alkalommal el lehet látogatni a tűzoltóság, mentők, rendőrök munkáját tanulmányozni, kellő előkészítés után, vagy a foglalkozásunk lehet egy fiatalabb korosztályú őr támogatása is. A lényeg a tartalmas együttlét. Együttlét magáért az őrért és tartalom a csapat szolgálatáért.

A kétheti őrsgyűlések (vagy akár teaházak) találkozási fórumot biztosítanak, megbeszélési lehetőséget adnak. Ezeknek is legyen éves tematikája, mint a hagyományos őrsgyűléseknek is. Itt kerülhetnek elő érdemi, tartalmas, fejlesztő előadássorozatok. Ide hívhat sz külső előadókat is.

Témaötletek:

- Felekezetek és vallások Magyarországon (személyes találkozás más vallások képviselőivel)
- Világjáró öv (beszámoló expedíciókról, távoli országokról)
- Nemiség, szexualitás kérdései
- Egészségmegőrzés, egészséges életmód
- Függőségek
- Foglalkozások és szakmák bemutatása (pályaválasztás elősegítése)

Az előadások után mindig közösen dolgozzátok fel, beszéljétek meg az ott hallottakat.

Vándor korban annyi minden változik. Változik az őr, változik az őrsi együttlétek szerepe, de a rendszeres őrsgyűlésekre, találkozásokra ekkor is szükség van. Nem elég az ismeretközlés, az önállóságra nevelés, szükség van a közösség megerősítésére is. A vándoroknak nagy szükségük van arra, hogy tagjai legyenek egy szilárd értékek mellett szerveződött közösségnek, legyen egy olyan közösségük, amire támaszkodni tudnak.

Felhasznált irodalom:

Dr. Grynaeus András: *Vándor őrvezetők Kézikönyve*, 3.1 változat, 2012

6.2. Őrs a rajban

Vándor korosztályban az őröknek továbbra is fontos szerepük van, de a raji programok szerepét is tartjuk szem előtt. Fiúk és lányok, néhány év életkorbeli különbséggel is nagyon szívesen vannak már ebben a korosztályban együtt. Őrök közötti rivalizálás szűnhet meg a raji egységek erősítésével. Az őrsi egység viszont keret, megtartó erő, sőt, befolyásoló tényező. Ha egy vándor raji foglalkozásra egy kívülről álló térre be, nagyon hamar rájönne, hogy kik azok, akik egy őrbe tartoznak, mert egész mások a magatartásformák, a szokások, a viselkedés és az együtt töltött hosszú évek miatt akár félszavakból is megértik egymást az őr társak. Minden őrnek megvannak a saját titkai, a saját szavajárása, a poénjai, amit csak ők értenek, amit közösen éltek meg a hosszú évek során, és ezt fenn kell tartani a raji életben is, sőt gyarapítani kell őket.

Mindemellett persze nagyon fontos az őr, közös, raji életben való részvétele is. Lehetőség nyílik a nagyobb létszámú közös programokra, amik olykor sokkal izgalmasabbak az eddigi megszokottaknál, új távlatokat nyithatnak (egy raji szintű erdélyi körutazás vagy vízitúra például).

Fontos, hogy maradjon meg az őrsi identitásotok, de legyetek aktív részesei a vándor raji közösségnek is.

6.3. Vándor őr a csapat közös alkalmain

A vándorok a szürke nyakkendősök, a nagyok. Akiken csimpaszkodnak a kiscserkészek, akikre felnéznek a cserkészek, akiket példának tekintenek a kószák. Fontos, hogy jelen legyetek a csapatprogramokon, hogy lássanak titeket, hogy tényleg kapaszkodási lehetőség és példa legyetek a fiatalabb korosztály számára, hogy lássák, van tovább, van fejlődési lehetőség, a sárga, zöld, kék nyakkendőnél még nincs vége a cserkészpályafutásuknak.

Bízz feladatot a vándoraidra! Lehetnek szertárosok, pályázati felelősök, szerkeszthetik a honlapot, a csapat hírlevelet vagy akár vállalhatnak vezetői szolgálatot is. A csapatprogramokon is sok olyan feladat van, amit örömmel elvégeznek, megtiszteltetésként élnek meg, legyen az nyomozójáték, kereskedőjáték megszervezése, meseerdő-állomás, próbázásban segítségnyújtás, vagy például ha a csapat együtt táborozik, a GH megszervezése. Sokféle tevékenységben kipróbálhatják magukat. E feladatok által is láthatóvá válnak, és egyúttal motiválni tudod őket. Lehetnek egy adott program szervezői, részt vehetnek megvalósítóként (pl. tábortűz tartása) is. Tapasztalatot szereznek, amit később a cserkészetén kívül is hasznosítani tudnak.

Egy csapattúrán is van helyük a vándoroknak. Szervezzetek csillagtúrát, jussatok el egy hosszabb, nehezebb úton a többi korosztállyal közös találkozási ponthoz. Így a vándorok is megkapják a korosztályi igényeknek megfelelő programot, mégis együtt lehet a csapat is. Játsszatok olyan játékokat, ahol a korosztályokat keveritek, és pl. kiscserkész-vándor párok versenyeznek egymással. Így a kiscserkészek

is boldogok lesznek, hogy a nagyok játszanak velük, és a vándorok is, hisz felelősségteljes feladatuk van. Játshat a cserkész és vándor korosztály akár egymás ellen is számháborút némi nehezítéssel (pl. a vándorokon arab számok, a cserkészeken római számok vannak). Vagy akár egy csapatnap is lehet időben eltölt; az elején csak a kiscserkészeknek, cserkészeknek legyenek programok, majd érkezzenek meg a kósza és a vándorok, és egy közös rész után nekik folytatódjon a kósza/vándor program. Így egyrészt minden korosztály jelen van, másrészt minden korosztály megkapja a saját igényeinek megfelelő programot.

A programszervezéskor törekedj arra, hogy a vezetői szolgálatot vállaló vándorok is megkapják a korosztályi programokat. Akkor szervezzetek őrsi eseményeket, amikor nekik nincs más feladatuk a vezetett őrükkel. Ha meg tudjátok valósítani, legyen külön vándor korosztályi táborotok, ami időben nem ütközik a többi korosztályéval. Amikor a csapatnak szerveztetek programokat, akkor közösen dolgozhat együtt a vezetői szolgálatot vállaló és a csapat kommunikációjáért felelős vándor is, így a csapatmunka által is erősödik az őrsi közösségetek.

6.4. A vándor őr és a táborban/portyán

Minden évben menj el őrösddel portyázní! Legyen a vándorportya az év egy kiemelt programja. Ez lehet őrsi vagy raji. Ha rajkeretben mentek, akkor segítsd őrödöt, hogy minél aktívabban vegyék ki részüket a rajéletből, de legyen külön időtök őrsilég is. A portya, a kósza korosztályhoz hasonlóan már igen sokféle lehet. Elmehtek magashegyi túrázni, evezni, kerékpározni is, de egy bortúra is jó lehetőség. Az előkészítésébe is vond be őket, adj nekik feladatot, felelősséget. A portyák különleges lehetőséget biztosítanak arra, hogy őrösddel olyan témákról is tudj beszélni, olyan terveket valósíthassatok meg, amelyekre az őrsgyűlés keretei nem alkalmasak.

A vándor őr tábori jelenléte közel sem olyan egyértelmű már, mint cserkészkorban volt. A vándorokat már nehéz egy tíznapos nyári táborra megmozgatni: sokszor nem érznek késztetést a részvételre, a kortárs közösség hatása erősebb (fesztiválok, baráti nyaralások), illetve a vándorok gyakran nem találják helyüket az alapvetően cserkész és kiscserkész igényeit kielégítő nyári táborokban.

Mit lehet ilyenkor tenni? Először is nem szabad tragédiaként felfogni ezt a jelenséget, ez a korosztály természetes velejárója, inkább próbáljuk meg a lehető legtöbbet kihozni ebből a helyzetből. Ennek egyik eszköze lehet, ha a vándoroknak olyan külön programokat szervezünk a csapattáboron belül, amely kifejezetten az ő igényeiket tartják szem előtt. Ez lehet egy többnapos vándorportya, amely extrém kihívások elé állítja őket, vagy olyan kulturális-természeti élményeket kínál (barlangszástól kezdve egy helyi borrhéio megismeréséig), amely számukra is érdekes lehet. Érdemes ezért az ő tábori jelenlétüket rugalmasan kezelni: bőven elég lehet, ha a csapattáborral, annak eseményeivel csak részben érintkeznek, egyébként térben és időben külön altáborot képeznek. Saját napirenddel, saját körlettel, saját programokkal.

Másrészt serkentheti a korosztály aktivitását és részvételi hajlandóságát, ha olyan rész-szervezési feladatokat kapna, amelyek felelősséget, csapatmunkát igényelnek. A vándorok élvezhetik a tábori logisztika ellátást (GH-vezetést, beszerzést), az építkezést vagy akár egy-egy program megszervezését is (kalandjáték, meseerdő, bátorságpróba). Fontos azonban szem előtt tartani, hogy a vándorokat nem szabad csak munkára, szolgálatra igénybe venni. Nekik is szükségük van a töltődésre, ügyeljünk rá, hogy erre legyen lehetőségük (szabadidő és korosztályi program biztosítása).

Figyelembe véve a fentieket, illetve azt, hogy a vándor őr ritkán tud a táborban együtt lenni (vezetői szolgáltatást vállaló tagjai általában saját őrükkel, rajukkal vannak elfoglalva) sok csapatban gyakorlat külön vándortábor szervezése. Ennek előnye, hogy itt minden program a korosztályra szabott, időpontjában és időtartamában igazodik a vándorok lehetőségeihez. Hátránya ugyanakkor, hogy a fiatalabb csapattagok nem látnak maguk előtt mintát, a vándorok sem ismerik meg őket, és számos vándornak nincs lehetősége a csapattábor mellett saját korosztályának szervezett táboron is részt venni. Áthidaló megoldást jelenthet a kettő kombinációja: a vándortábor időben részben fedi a csapattábor: például egy mozgótábor végén néhány napot eltöltenek a vándorok a csapattal.

6.4.1. Vándor őr a tábortűzön

A vándor őr tagjai már számos tábortűzön vettek részt cserkészéletük során, így a hagyományos tábortűzek nem feltétlenül kötik már le őket. Természetesen a csapattábor nagyszabású közös tüzein (nyitó és záró tábortűz) érdemes ott lenniük, ugyanakkor számukra a saját közösségükkel szervezett tábortűzek adnak lelkileg sokkal többet.

A vándor őrök igénylik azt, hogy koedukáltan, korosztályi szinten vegyenek részt a programokon, és ebbe beletartozik a tábortűz is. Itt azonban már nem a hagyományos cserkészjátékoké a főszerep, hanem olyan hangulatos beszélgetéseké, amelyeknek mindig van egy vezérmotívumuk. Ilyen lehet a párkapcsolatok, a szenvedélybetegségek, a közállapotok, a kisebbségek helyzete stb. Fontos, hogy ezekre a tábortűzi beszélgetésekre is felkészüljünk, vagy megbízzunk valakit a felkészüléssel. Vitaindító gondolatok, esetleg cikkek, tanulmányok találó részletének felolvasása után mindenki kifejezheti a gondolatait a témáról. Ezek a beszélgetések gyakran spontán irányt vesznek, a közösség belső életét, ügyeit is érinthetik, és ez így van rendjén. Érdemes azonban arra odafigyelni, hogy mindenkinek legyen lehetősége megszólalni, a hangadó, harsányabb tagok ne sajátítsák ki teljesen a tábortűzet.

Kihívást jelenthet e korosztálynál a tematikus tábortüzek szervezése is, amelyeknél egy-egy jól körülhatárolt területre koncentrálnak a tábortúzi események: egyes őrstagok egy-egy országot képviselnek, vagy történelmi, esetleg néprajzi keretezésű a tábortűz. Ez sok szervezést, rákészülést igényel, ugyanakkor lehetőséget ad a beszélgetés mellett tematikus énekekre is. Ne feledjük, ez a korosztály is szeret énekelni, és így minden tábortűz hangulatosabbá tehető. Ugyanígy célszerű megőrizni bizonyos kereteket: az esti közös imádságot, a tűzgyújtás rituáléját, a szeretetkört stb.

6.5. A vándor őrsi portya

Az őrsi portya a vándor korosztályban is fontos alkalom. E korosztálynál is szolgálja az őrsi kohézió erősödését, ám elsősorban arra kínál remek lehetőséget, hogy az őrstagok maguk is kipróbálhassák szervezőképességüket, együttműködési képességeiket. Épp ezért a vándoroknál már nem az őravezető feladata a portya egészének megszervezése, csak mentorálja az előkészítés és a lebonyolítás folyamatait. Hagyja, hogy az őrstagok maguk szervezzék meg a megmozdulást, ám a kereteket, kapcsolatokat biztosítja, és felügyeli a munkafolyamatokat, ahol kell, közbelép.

Ez nagyfokú rugalmasságot és bölcsességet igényel a vezető, és érettséget, felelősségvállalást a vándorok részéről. Ugyanakkor a vándorok kifejezetten szeretnek már saját maguk dönteni a szabadidejük programjáról (főleg, hogy többnapos megmozdulásról van szó), és a saját igényeiknek megfelelően is tető alá lehet hozni kulturális és természeti értékekben gazdag portyát. Ezeket a megmozdulásokat ugyanis érdemes minél komplexebbre tervezni, hogy minél többféle hatás érje az őrstagokat, egyszerre tapasztalhassák meg a megcélzott terület emberi, kulturális, természeti értékeit.

A vándor korosztály már igényli és keresi a határait feszegető, látókörét tágító kihívásokat, és ezeket a portyák is képesek biztosítani. A próbarendszerrel összhangban a vándor őrst érdemes megismertetni egy európai országgal, vagy olyan határon túli területtel, amelyet kősa korában még nem térképezett fel. Az őr komfortigényei gyakran már túlmutatnak a bivakolás/nomád szálláshelyeken, ezt érdemes figyelembe venni. E korosztály portyája nem attól jelent kihívást, hogy matracokon alszik egy plébánián, hanem a belefektetett közös munkától, az extrém és határokat feszegető programoktól, a kapcsolatépítési lehetőségek kihasználásától.

Néhány példa a vándorokkal megvalósítható portyákra. Egy dél-erdélyi körutazás (Temesvár, Lugos, Déva, Vajdahunad, Herkulesfürdő, Orsova) vagy az északi régió (Máramarosi-havasok, Radnai-havasok, Nagybánya, Máramarossziget) feltérképezése sok izgalmat kínálhat. Egy kárpátaljai körutazás (Beregszásztól a Tisza forrásvidékéig) szintén egyesítheti az épített és a természetes környezet megismerésében rejlő lehetőségeket. Szóba jöhet megfelelő biztonsági intézkedések és jártasság mellett egy tátrai gerinctúra is, vagy Szlovéniában a Júlia-Alpok via ferrátája, esetleg egy boveci vadvízi evezés vagy canyoning. Távolabbra tekintve Lengyelország (Krakkó, Zakopane), egy prágai sörkultúrát megismerő utazás, vagy München és a Bajor-Alpok is jó ötlet lehet. A Balkán felé fordulva is elképzelhető egy körutazás Mostart, a Ledinci-tavakat, Montenegrót érintve.

Bárhová is megyünk, ügyeljünk arra, hogy jól dokumentáljuk az átételeket. Egy portya szervezésének sokszor elsikkadó része az utómunka: beszámoló a csapat honlapjára, blogjára, közösségi oldalon lévő felületére, a fényképek összegyűjtése, közös megnézése később, esetleg videók készítése a kalandokból, vagy beszámolóeste rendezése az érdeklődőknek. Illetve a szakmai dokumentáció is fontos a szálláshelyek, utazási tapasztalatok összegyűjtése a csapat adatbázisában.

6.6. Vándor őr a körzeti/kerületi/országos/nemzetközi programokon

Vándor őrstagjaidnak már kifejezett igénye az, hogy ne csak egymással, illetve csapatok vándor rajának tagjaival találkozzanak, hanem lehetőség szerint minél több csapaton túlmutató programon is részt vehessenek, legyen szó akár körzeti, kerületi, országos vagy nemzetközi eseményekről. Ezek neked is jó lehetőséget kínálnak, hisz nem neked kell megszervezned őket, csak együtt el kell mennetek, és még te is kikapcsolódhatsz. Ezek által részt vehettek olyan programokon is, amiket a csapat keretei nem tesznek lehetővé, akár a létszám, akár a helyszín, akár az anyagi lehetőségek miatt.

A körzeti, kerületi, országos és nemzetközi programok további nagy előnye a kikapcsolódáson, cserkészismerősökkel való találkozási lehetőségeken túl, hogy ezek az alkalmak képzési anyagok elsajátítására, ezáltal fejlődésre is alkalmasak.

Figyeld a cserkész levelezőlistákat, hírleveleket, honlapokat, ahol e programok meghirdetésre kerülnek. (Ez lehet akár egyik őrstagod feladata is.)

A körzeti, kerületi, országos programok tárháza igen széles, így céljaitok, lehetőségeitek és igényeitek figyelembevételével könnyen tudtok választani. Többek között rész tudtok venni:

- sportprogramokon (pl.: foci-, kosárlabda, asztalitenisz-bajnokság, akadályverseny, hadjáték, evezés, falmászás, barlangászás),
- szakági programokon,
- cserkésznapon,
- teljesítmény túrán,
- regös programokon (pl.: táncház, kézműves programok, népdaléneklési, népzenei, vers- és mesemondó verseny),
- kulturális programokon (pl.: színház, interaktív múzeumlátogatás, hangverseny),
- lelki napon,
- tájékoztató versenyen,
- karitatív programon,
- táborban (pl. kerületi nagytábor).

Az is jó lehetőség, ha több csapat vándor őrseivel, rajával összefogtok, és közösen szerveztek programokat (pl.: teaház, borkóstoló, beszélgetések meghívott előadókkal). Őrstagjaid itt is megismerkedhetnek másokkal, és amennyiben ezek a programok rendszeressé válnak, a kapcsolatok is megszilárdulhatnak.

A korosztály előtt nyitva állnak a csapaton túlmutató különpróbák és egyre több szakági program is (pl.: barlangász, ejtőernyős, vadonlakó stb.).

A vándor korosztályban a nemzetközi programok is nagy jelentőséggel bírnak. Megismerhetnek más országokat, kultúrákat, embereket, barátságokat köthetnek. Dzsemborikon a magyar csapatot segíthetik, vagy a nemzetközi tábortörzs tagjaként dolgozhatnak. Ennek a korosztálynak szóló nemzetközi program a RoverWay, illetve a vándorok dzsemborija, a MOOT is.

A vándorok igényeire ad választ a próbarendszer, amely tartalmazza a Világjáró öv rendszerét is, „világglátásra” és így tapasztalatszerzésre ösztönzi a vándorokat. Ezek teljesítését országos és nemzetközi programokkal is össze lehet kapcsolni.

Ismertesd meg vándoraiddal ezeket a lehetőségeket, építsétek be őket a programjaitok közé!

Felhasznált irodalom:

Vezetői kézikönyv segédtszetteknek - Vándor korosztály, Magyar Cserkészszövetség, Budapest, 2015

6.7. A vándor őr s a beavatási alkalmakkor

Az elmúlt időszakot kitöltötte a felkészülés arra, hogy őrstagjaid teljes jogú vándorok legyenek, és megkapják az ezt szimbolizáló szürke nyakkendőt.

A legalább fél évet felölölő jelöltidő arra való, hogy a jelentkező megfontolja, akar-e a közösség tagja lenni. S a közösségnek is ugyanennyi ideje van, hogy végiggondolja, akarja-e őt a tagok között látni.

Az őrsovéddel megkezdett munka a korosztályban most éri el a szimbólumok szintjén is a zenitét: fogadalmat tehetnek, hiszen ismerik a törvény pontjait, a fogadalom szövegét, és körüljártatott már számtalanszor azt a kérdést, hogy mit is jelent vándornak lenni. Megismerték a meglátásaikat, véleményüket, gondolataikat, látod, ki-ki milyen közel van az ideális vándor eszményképéhez. Azt is látod, kinek-kinek milyen területen kell még fejlődnie,

mit kell hozzá tenni, hogy még közelebb juthasson. S igen, azt is látod, ki az, aki még nem érett meg szívében, fejében, testében, érzelmeiben vagy szocializációjában arra, hogy ennek a közösségnek vagy a vándorok népes családjának tagja lehessen. Azt is látod, hogy mit kell benne fejleszteni, hogy elérhessen arra a szintre.

A fogadalomtétel egy beavatási szertartás, ahol szimbolikusan bevezeted a vándorok közösségébe a tagokat, a nagy közösség és az egyén szimbolikusan is egymásra talál. Maga a szertartás már csak a pecsételés. A megegyezés, a tárgyalás, a döntés az elmúlt egy év kitartó munkájának eredménye. Megdolgoztatok egymással.

Éppen ezért a vándor fogadalomra való felkészülés az első vándor őrsgyűlésen kezdődik. Az őrsrel mint közösséggel és a tagokkal egyaránt. Szánj időt rá, hogy mindegyikük lelkivilágát megismerd, és biztosan mondhasd: felkészültek, készen állnak, akarnak fogadalmat tenni!

A fogadalomtétel napján keríts időt arra, hogy az őrsötök elvonuljon, és megerősítsd őket az elhatározásukban. Egy ima, egy közös hálaadás, egy beszélgetés mindig jól jön egy ilyen döntés előtt.

A fogadalomtétel alatt legyél láthatóan jelen, nézz rájuk, érezzék vigyázó tekinteted. Ha teheted, legyél mellettük fizikailag is.

Előfordul, hogy az őrs egy-két tagja tesz csak fogadalmat, a többiek már letették. Találd ki, hogy ilyenkor hol és hogyan van jelen az őrs. Az őrs miként fejezi ki a frissen fogadalmas tagjának a befogadást, az örömet? Nagyon fontos, hogy erre az egy-két személyre összpontosítsatok, és nekik ugyan olyan nagyszerű élményt adjatok, mint amit az őrs kapott korábban!

Te pedig azért tegyél, hogy őrstagjaid megélhessék a maga mélységében ezt a szertartást: A fogadalomtétel után érdemes ismét őrsi időt kérni, hogy kibeszéljék, amit átéltek, megoszthassák a bennük kavargó gondolatokat, hogy elmondhassák, az élményen túl mit jelent az, hogy most már vándor nyakkendőt hordhatnak. Érdemes akár egy Bi-Pi-tűzzel befejezni azt a napot, csak ti, vándorok vagy vándor őrsök részvételével.

Ha már régebben tett az őrsöd fogadalmat, akkor is érdemes felidézni a ti fogadalomtételéteket. Miként éltek a fogadalom szerint? Milyen elhatározásuk van a következő időszakra?

Amikor maga a szertartás következik már fogadalmat tett őrsöddel, arra figyelj, hogy megértsék: ők most a befogadó közösség, és ilyen legyen a hozzáállásuk. A szertartáson a szerepük kevésbé látványos és kis szerep. Ám rettenetesen fontos szerep! Hiszen ők azok, akik befogadják az újakat! Menjetek oda hozzájuk, és köszöntsetek őket! Gratuláljatok, fogadjátok őket vándor testvéreiteké, ajándékozzátok meg olyannal, amivel már korábban készültetek stb.

A szertartás után is szánjatok időt magatokra. A ti emlékeitek is előjönnek, amikor ti tetettetek fogadalmat. Akkor mik történtek, most mik történtek. Összpontosíts arra, hogy nekik megerősítést jelentsen, hogy az ígéretüket megtartsák, hogy minden nap megküzdjenek érte. S mindezek mellett az évrirágokat, a próbajelvényt varrjátok fel, hiszen megdolgoztatok érte!

A szertartásról

A beavatási szertartás helyére egyesével érkeznek azok, akik most kapják meg a nyakkendőjüket. A helyszín a városhoz/településhez közel legyen, mert a vándorok új életükben a városba, a lakott területre mennek vissza. Ezért fontos, hogy a település zaja elérjen a szertartás helyére. A nyakkendő színe azt jelzi, hogy az ország szürke eminenciásai lesznek, akik a háttérből, nem a hírnévért dolgozva irányítanak. Ne belesimulva, elszűrkülve éljenek, mint a tömeg, hanem saját életükkel befolyásolják a társadalmat, és készüljenek a felnőttek fogadalmára.

A vándorok próbáit a következő jelvényekkel és gondolatokkal társítottuk: az első évben a szürke nyakkendőt szerzik meg, a fentiek jegyében. Második évben egy barackmagot kapnak, ami egy bőrön függ. A barack koratavasszal virágzik, ezért könnyen elfagyhat, de ha ezt átvészeli, pompás gyümölcsöt hozhat. A virága vidám színű, a gyümölcse finom, édes, lédús, egészséges, és sok mindenre felhasználható a lekvártól a pálinkáig. A vándorok szintén veszélyek között élnek, de őket már nem tudja a csapat, a közösség megvédeni. Ők tudják, hogy mikor kell kinyílni, virágba borulni. Legyenek vidámak és színesek, éljenek egészségesen és legyenek sokoldalúak. Vigyázzanak magukra, értékeikre.

A harmadik évben az égerfa termését kapják. Az éger mocsárban él, ami könnyen elnyel mindent. Az éger mégis egyenesen, az ég felé törve, a mocsárban is helytáll. Hiába akarja bármi lehúzni, nem tudja, mert erős, és gyökerei segítségével szilárdan áll. A vándoroknak a harmadik év végén gerincesen és keményen ki kell állniuk cserkész mivoltuk mellett. Mostantól felnőttként kell megállniuk a világban. Egyenesen, az ég felé mutatva. A környezetük könnyen elránthatja őket ettől. Vannak gyökereik, és amíg azok élnek, nem zuhannak a mocsárba. De ha elbuknak, akkor a mocsár elemésztheti őket.

A negyedik évben egy diót kapnak, amely kicsi és látszólag törekeny. Mégis sok benne a növényi olaj, tápértéke nagy, sokáig eláll, de helytelen felhasználása veszélyes lehet. Ekkora már a vándorok is sokat tudnak, amit rosszul is felhasználhatnak. De nem teszik. Sokáig tarthatják értékeiket magukban, de tudniuk kell adni és segíteni másokon. Már másokat is tudnak „táplálni”. Törekenynek tűnnek, de valójában nagyon erősek.

A vándoréletnek akkor van vége, ha a próbarendszerben előírt módon sikerül minden felfedező utat bejárni, és megszerezni azt az övet, amellyel a felnőttiségre felövezik. Ez a Világjáró öv, ami a négy felfedezőút tapasztalatait takarja, amikor a próbázó eredményesen megismerte és bejárta a „világot”.

A vándor beavatás kötelező elemei:

- városi közeg elérhető távolsága
- szürke szín jelentése
- egyesével érkezés

7.

Kapcsolattartás,
kommunikáció

7. Kapcsolattartás, kommunikáció

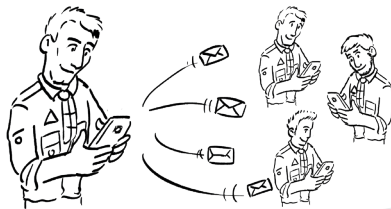

7.1. Kapcsolattartás a vándor őrsön belül

Az őrsön belüli kapcsolattartás minden korosztálynál más és más. Mindegyik korcsoportnál máshogy kell a kapcsolatot tartani.

Vándoroknál már nem, vagy csak minimálisan tartod a kapcsolatot a szülőkkel. Ez egyrészt megkönnyíti a kommunikációt (baráti stílusban üzenhetsz őrödnek), másrészt megnehezíti (a szülők odafigyelésére, unszolására már nem számíthatsz az egyes programok tekintetében, neked kell elérni, hogy vándoraid ott legyenek, ne felejtsek el, hogy várod őket).

Számtalan kommunikációs csatornával lehet információt átadni az őrstagjaidnak (pl.: drótposta, Facebook, Viber, Whatsapp, Twitter, Google+, telefon, sms). Mindegyiknek megvan az előnye és hátránya. A kommunikációra sajnos nincs tökéletes megoldás, hogy melyik a legjobban alkalmazható, főleg vándor korosztályban, már erősen közösségfüggő. Bármilyen kommunikációs csatornát is választatok, kérd meg vándoraidat, hogy mindig adjanak visszajelzést!

Mindig legyél napra kész! Ott kommunikálj, ahol az őrstagjaid is kommunikálnak egymással, még akkor is, ha ez neked is kilépést jelent kommunikációs komfortzónádból. Ezeken a felületeken tudod őket legjobban, leggyorsabban, leghatékonyabban megszólítani.

A vándorok felelősek. Ha értesítetted őket jóval előre egy adott programról, néhány nappal, és közvetlenül a program előtti nap is értesítsd őket újra. Az is segíthet, ha van közös online naptárak, amibe bevezetitek az őrsi és raji programokat. Ebben a változásokat is azonnal módosítani tudod, így naprakészé válik.

7.2. Kapcsolattartás a vándorok szüleivel

A vándor korosztály már nagyobb részt önálló (vagy már nem sokat kell tennünk, hogy ezt elérjük személyes életükben). Ennek ellenére az őrsvezetőknek, rajparancsnoknak tartani kell a kapcsolatot a szülőkkel is.

A kapcsolattartás alapja a már feltételezhetően évek alatt kialakult jó viszony. A sokéves közös munka, amelyre most már értéként és bizalmi alapként tekinthetünk.

A szülőkkel a vándorokon keresztül is tartjuk a kapcsolatot, hisz látják, hogy még ebben a korban is mennyi mindent kap a vándor a cserkészettől, azt is, hogy ő is mennyi mindent ad. Látják a programokat, hallják a vándor elmesélésében a történeteket, legalább is, amit ő fontosnak lát megosztani szüleivel.

A kapcsolattartás megvalósulhat kötetlen vagy szervezett formában (családi nap, szülői vacsora, támogatóknak, szülőknek szervezett bál, tábori nyílt nap, csapatest stb.). Szülői értekezletre ebben a korosztályban már nincs szükség. Itt már támogatóként állnak a szülők a vándorok mögött, akik esetleg egy-egy eseményre szívesen eljönnek, ha meghívjuk őket.

Ebben a korosztályban az is előfordulhat, hogy a szülők tőlünk kérnek segítséget bizonyos nehéz helyzetek megoldásában. Természetesen ezzel a bizalommal sosem szabad visszaélnünk!

7.3. Kapcsolat a korosztály őrseivel

Vándor őrskökel csapaton belül és csapaton kívül is kapcsolatba kerültek. Csapaton belül a vándor raj őrseivel ápoltok kapcsolatot, csapaton kívüli vándorokkal pedig leginkább a kerületi/országos programokon találkoztak.

A vándorok a kószákhöz hasonlóan igénylik a saját korosztály őrson túlmutató jelenlétét, ezért is helyez hangsúlyt rajparancsnokkal közösen a rajprogramokra is. Ebben a korban a raji életnek még inkább meghatározó a szerepe, mint korábban. A raji közösség nagyobb létszáma sok új, változatos programlehetőséget ad teret.

Őrsvezetőként rajparancsnokkal egyeztetve adjatok felelősséget a vándorok kezébe. Bizzatok rájuk feladatokat, amiket közösen kell megoldaniuk. Ezek a feladatok legyenek teljesíthetőek, de egyben jelentsenek kihívást is. Legyen ez akár rajportya, valamilyen csapatprogram megszervezése, vagy a GH vezetése a csapattáborban. A raj tagjai „kénytelenek” az együttműködésre, egy-egy ilyen közös feladat megoldása során sokat fejlődhetnek, szerezhetnek gyakorlati tudást, és a problémamegoldó, konfliktuskezelő készségük is fejlődni fog.

Csapaton kívüli programjai már a kiscserkészeknek is lehetnek, de főleg a kósza korosztályban nő meg e programok jelentősége, és ez a vándor korban is fennmarad. Legyen szó, akár

kerületi vagy országos vándorprogramról, vagy nemzetközi vándor találkozóról. Ezen új embereket ismerhetnek meg, kapcsolatokat alakíthatnak ki. Válasszatok tartalmas, hasznos és a korosztály igényeinek megfelelő programokat.

Őrsvezetőként figyelj e programok meghirdetésére, de megkérheted erre vándoraidat is.

A raji, korosztályi programoknak nem csak a vándor korosztály sajátosságai, igényei miatt van szükség, hanem azért is, hogy a vándor raj egy megtartó közösség legyen. Egy olyan közösség, ahol a vezetői szolgáltatást vállaló vándor valódi, hasznos, ösztönző, igényes programokhoz juthat. Ahol fejlődhet, kikapcsolódhat és kortársaival lehet. És ahol ugyanígy hasznos tagnak tartja magát az a vándor is, aki másfajta szolgáltatást vállal a csapatért.

7.4. Kapcsolat más őrsökkel

Vándor korú őrsünk, közösségünk kapcsolatai más őrsökkel alapvetően két részre bonthatóak. Egyrészt a csapatbéli vándorokkal lévő viszonyaink, ami tulajdonképpen a rajon belüli közös portyákat, eseményeket, szolgáltatásokat jelentik, ezek a rajmunka gerincét, alapját képezik. Másrészt a csapat más (kisebb) korosztályú őrszeivel is célszerű őrsileg foglalkozni, egy fiatalabb raj mellé rendelt vándor raj sokat tud segíteni, sokat tanulhatnak a kisebbek is, ugyanakkor a példaadó felelősségét adja a vándorainknak, amely mindenképp építő, nevelő hatású. Sokszor egy olyan feladat, alkalom, amit egy kisebb korosztály számára kell végrehajtani, megvalósítani őrsünknek, eredményesebb, mint bármilyen oktató foglalkozás.

Nem hanyagolható el vándor korosztályban, sőt erősíteni, és ösztönözni kell a más cserkészcsapatok hasonló korosztályával történő kapcsolat! Megismerhetnek másokat, fejlődhetnek, kapcsolatokat alakíthatnak ki. A tapasztalatcsere kölcsönösen segítheti a csapatok működését, és egyben hasznos a vándorok „vándoréletében” is, hiszen egy közös, többnapos vándor korosztályi portya vagy mozgótábor óriási töltés és kihívás is lehet!

Vegyél részt őrsőddel nagyobb vándorprogramokon, akár körzeti, kerületi vagy országos szervezésű legyen. Itt ki tudtok alakítani olyan kapcsolatokat, amiket a későbbiekben is hasznosítani tudtok.

7.5. Kapcsolat a vezetőséggel – egy vándor vezető szemével

A korosztály tagjai már tizennyolcadik életévüket betöltött felnőttek. A vándorok korosztálya azt szimbolizálja, hogy ők már érett, felnőtt fejjel is a cserkészlet értékrendjé mellett köteleződtek el. A vezetőség és a vándor korosztály kapcsolatát ezért a kooperációs és a kölcsönös tisztelet kell, hogy jellemezze a csapaton belül, hiszen egy ügyért köteleződtek el: a magyar cserkészlet közös ügyéért. Ki vezetőként, ki máshogy szolgálja ezt az ügyet.

A vándor korosztály nagy segítségére lehet a csapat vezetőségének, azonban ez kényes egyensúly: a vezetőségnek tiszteletben kell tartania a vándor korosztály önállóságát. Jó modell lehet például, ha a vándor raj a csapat táborának első napjaiban segít az építkezésben és a programok lebonyolításában a vezetőségnek, aztán a vándorok külön egy 3-4 napos portyára indulnak, hogy együtt lehessenek, közösséget építhessenek. (Ez, a közösség-építés a te feladatod és kihívásod őrsvezetőként!)

Vándor őrst vezetsz. Neked mint őrsvezetőnek is van kapcsolatot a vezetőséggel, de a fentiekből láthatod, hogy őrödnek, vándoraidnak is (azoknak is, akik vállaltak vezetői szolgálatot és azoknak is, akik más szolgálattal segítik a csapatot). Ezzel együtt neked ebben a korosztályban is feladatot, hogy őrödöt, őröd igényeit, kéréseit, problémáit, örömeit továbbítsd a vezetőség felé, hisz az elsőfokú kapcsolat te vagy a vezetők és az őröd között.

Kérdésként vetődhet fel, hogy a vándorokat mennyire hagyjuk „összenőni” a vezetőséggel. Van a tábor után egy vezetői kerti parti... Meghívjuk rá a vándorokat, akik sokat segítettek a tábor során, és egyébként is a vezetők barátai, őrstársai? Nehéz kérdés! Csapatonként változó az ehhez való hozzáállás. Azt fontos leszögezni, hogy a vezetői közösség építése nem azonos a vándor raj közösség-

építésével. Azért is fontos kettéválasztani a két közösséget, mert a céljuk alapvetően más, akkor is, hogyha adott esetben a vezetőség és a vándor raj tagjai évekig együtt cserkészkedtek, játszottak, bandáztak, együtt nőttek fel, és így a vezetőség számos tagja a vándor rajnak is tagja. De lássuk azt is, hogy ha a vándorok egy program előkészítése, lebonyolítása vagy utómunkálatai során feladatot látnak el, akkor ezzel a programmal kapcsolatos megbeszéléseken, utólagos „köszönő, kikapcsolódós” estjén ők is vegyenek részt, kapjanak rá meghívást. Vezetőként az alázat fontos tulajdonság, felelősségteljes szolgálatot végzünk, de ne zárjuk be azon körök ajtajait, ahol együtt dolgoznak vezetők és vándorok. A vezetőknek van nyitva a vezetői közösség ajtaja.

Nem szükséges hosszan ecsetelni, hogy a vándorok segítsége mennyit jelenthet egy program lebonyolításánál. Ez természetesen mindig személyfüggő is, de egy vándorra akár egy komplett programrész lebonyolítását és megszervezését is rá lehet bízni néhány kósza segítségével.

Nagy lehetőség, kiaknázzható erőforrás, hogy a vándorok, korosztályuknál fogva már dolgoznak vagy a felsőoktatásban tanulnak. A vezetőségnek érdemes kihasználni az ebben rejlő tapasztalatot. Egy orvostanhallgató megszervezheti a tábori egészségügyet (Milyen gyógyszereket kell beszerezni?; Hogyan kell az eü-ládát karban tartani?), egy közgazdász-hallgató a tábor pénzügyeinél segédkezhet, joghallgató az alapítvány ügyei vagy a tábor bejelentése körül adhat tanácsokat. Egy asztalos a tábori építkezésben jelenthet nagy segítséget, avagy egy mérnök hallgató a fürdőszóró jobb megtervezésében. Ezek remek tapasztalatot és kihívást jelentenek a vándoroknak és egyben nagy segítség a vezetőségnek, a csapatnak is.

A kulcsszó a jó kommunikáció. Meg kell szervezni a testhezállók feladatok beosztását és a vezetőséggel való pontos kommunikációt. Ebben neked, vándor őrsvezetőként kulcsszereped van!

8.

Az őrsvezető önképzése

8. Az őrsvezető önképzése

8.1. Önképzés, önfejlesztés, önnevelés

Őrsvezetőként fontos, hogy mindig a topon legyél. Vándor korú őröd tagjai bár már önállóak, és a „maguk csónakját hajtják”, kérdéseket továbbra is tesznek fel, és tanácsért is fordulnak hozzád. Éppen ezért az állandó önképzés, önfejlesztés és önnevelés kiemelten fontos.

Önképzés

Önképzésed során mindig új ismeretekre törekedve akár szakághoz csatlakozva, akár autodidakta módon gyűjthetsz új ismereteket, amely mindenki számára hasznos, így motivációd, egyéni és csoportos elképzeléseid is folyamatosan fejlődnek.

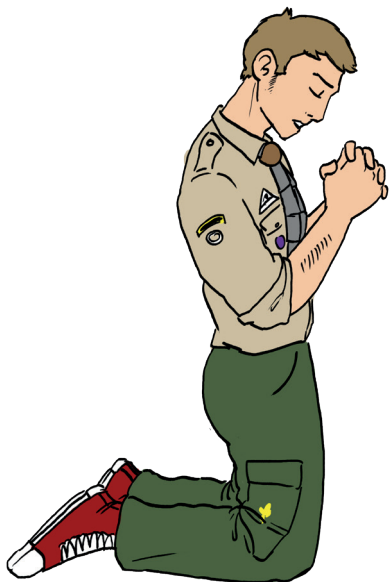
Önfejlesztés

Számos lehetőség van önfejlesztésedre, személyiségfejlesztésedre. Mindennek a célja az, hogy hibáidból tanulva jobb ember legyél. Időről időre nézz vissza, gondold újra életedet, cselekedeteidet, tanulj hibáidból, és törekedj a jóra.

Önfejlesztésedben segítségére lehetnek könyvek, tanulmányok, de emellett egyes vezetőtársaid, őrstagjaid már szakmával is rendelkezhetnek, így tőlük is bátran tanulhatsz, illetve továbbra is segítségül hívhatod vezetőidet, csapatparancsnokodat, hiszen a csapatban sosem vagyunk egyedül.

Önnevelés

Fontos saját önnevelésünk szerepe. Akkor nevelhetünk, ha önmagunkat is képesek vagyunk nevelni. Ha abban már sikeresek vagyunk, akkor foghatunk hozzá mások neveléséhez.

Hatással vagy őrstagjaidra, minden lépésed minden pillanatában még vándor korukban is, nem csak az együtt töltött heti, kétheti néhány óra számít.

Azzal hogy közelebb állsz hozzájuk korban, mint a szüleik vagy a tanáraik, jóval közvetlenebb viszony kialakítására kapsz szuper lehetőséget.

Lásd meg magadban a fejlesztendő területeket és az önnevelés segítségével érd el önmagad teljes összhangját, hogy a közösség fejeként szerves része is legyél annak.

Az önnevelésed sosem állhat meg. Vezetőként állandóan törekedned kell a jóra, lelkes-szellemed formálására, jobbá tételére, mindezek megélésére, életedbe beültetésére, nemcsak őröd, de a magad szempontjából is szükség van erre. Fontos, hogy magadat is építsd! Kiváló alkalom egy-egy lelkigyakorlat, ahol elmélyülve, közösségben, de mégis befelé fordulva beszélheted meg kérdéseidet Istennel és magaddal.

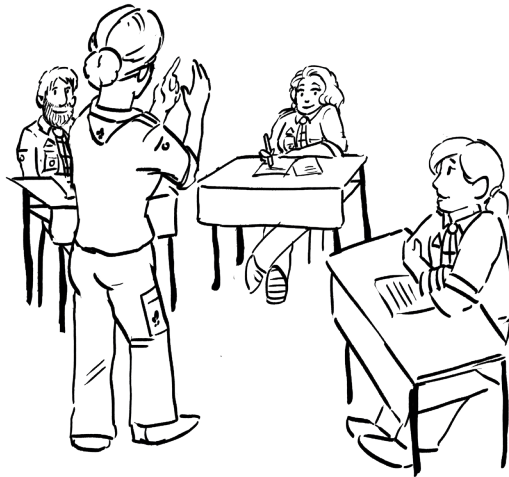
8.2. Szakmai (vezetői) továbbképzések

A cserkészlet egyik alappillére a személyiségünk és képességeink fejlesztésében való folytonos előrehaladás, divatos kifejezéssel élve az élethosszig tartó tanulás („life long learning”). Ennek eszköze a nevelés, melyet a cserkészlet kiscserkész korosztályban kezd és nagyjából vándor korosztályig folytat, hogy azután a nevelés átadja helyét az azt felváltó önnevelésnek, mely egész élete során elkíséri a cserkészletet.

A folyamatos tanulás, önmagunk pallérozása szolgál gondolati alapként a különféle továbbképzéseknek. A továbbképzés magában hordozza azt a jelentést, hogy ez egyfajta a többlettudást (amely lehet aktualizált, a modern kor igényeihez igazított tudás, avagy valamely részterületben való elmélyedés, specializálódás) ad a résztvevőknek. A továbbképzéseket tehát ilyen, funkcionális értelemben érdemes megközelíteni: továbbképzés lehet egy izgalmas műhelymunka a dzsemborin, vagy egy főzőtanfolyam is, melyen például a vándor lányórs tagjai próbálják bevezetni a vándor fiúórs tagjait a konyhaművészetek világába. Továbbképzés egy különpróba letétele vagy szakági munkába való bekapcsolódás is. Továbbképzés tehát úgymond minden lehet. Szervezhetsz a vándor őrödnek te magad is továbbképzést, amelyen leporoljátok cserkészstudásotokat, vagy megismerkedtek valamilyen új és izgalmas tudással.

A vándorok specializációjának kiváló terepei a szakágak. A szakágak aktuális listájáról és programjaikról a cserkész.hu-n található bővebb tájékoztatást. Nagyobb szakági program a regös tábor, melynek szervezői munkálataiba csatlakozhatnak be a népi kultúra mélyebb megismerése iránt elkötelezett vándorok. Érdekes kezdeményezés a vadonlakó szakág nomád tábornál is nomádabb tábora, melyben különböző, természetben való „túlélési” praktikákkal ismerkedhetnek meg az érdeklődő cserkészek.

A vezetői továbbképzések (VTK-k) korosztályi bontásban folynak, így vándorvezetőknek is szólnak. Ezen alkalmak jó megalapozásként szolgálhatnak a tartalmas vándor őrsi/raji munka megszervezéséhez, és új erőt, lendületet, motivációt adhatnak a vándorvezetőknek. Neked, mint vándor őrsvezetőnek nem csupán az új ötletek megismerése miatt érdemes VTK-ra menned, hanem az ott kialakuló közös gondolkodás, problémamegoldás miatt is, hiszen valószínű, hogy sok csapat hasonló problémákkal küzd, rendelkezik megoldásokkal. A VTK egy szakmai fórum, baráti találkozó, ahol tapasztalt vezetők irányításával folyik gondolkodás releváns, a te cserkészvezetői életedet érintő örömökről, gondokról, megoldásokról és problémákról. A VTK azonban nem csupán ennyi, hanem ennél sokkal több is: baráti, igazi cserkészies hangulatú együttlét, buli, közös időtöltés.

9.

Az őrsi munkaterv

9. Az őrsi munkaterv

Vándor korosztályban sok minden átalakul. Az addigi heti rendszerességű őrsgyűlések ritkulnak, ideális esetben kéthetente vannak, megnő a raji élet szerepe is. A próbarendszer követelményei már főleg önképzést, öntevékenységet kívánnak. Ezáltal a munkatervírás, a munkatervek rendszere is átalakul.

A rajparancsnoktól megkapod a munkatervedet (ŐÁMTV), ami tartalmazza a vándor raji programokat, csapatprogramokat, a nevelési célt, feladatokat. Ez alapján már nem feltétlenül havi, hanem negyedéves, féléves vagy éves munkatervet írsz. Ennek okait a gyakorlati tanácsok között olvashatod majd.

Az őrsgyűlések, teaházak, találkozók már a legtöbb esetben egy-egy témát ölelnek fel (pl.: egyik őrstagod előadást tart nektek, meghívott szakemberrel beszélgettek, közösen mentek kiállításra stb.). Ezekben az esetekben is fontos az előretervezés, hogy a tevékenységed tervszerű legyen, de fel kell készülnöd arra azt esetre, ha őrstagod megbetegedik, a meghívott előadónak idő előtt el kell mennie stb.

„Azért írunk munkatervet, hogy legyen mitől eltérni.” Ez, bár sarkítása a valóságnak, nagy igazságtartalommal bír. A munkaterv egy mankó, ami bármikor a segítségedre siet, ha megírásakor körültekintő voltál, ha fektetted elég energiát az elkészítésére. A munkaterv segít a hibák kiküszöbölésében is, főleg, ha már jó sok munkaterv kiértékelésén és ezek tapasztalatainak munkádba való beépítésén is túl vagy.

Néhány gyakorlati tanács az őrsgyűlések munkatervének készítéséhez:

- Legyen fél éves terved előre. (Ennél a korosztálynál fontos az előrelátás, melyik őrsgyűlésen, mit csináltok, kit hívsz meg, mire kell jegyet venni (előre!), mit kell beszerezni, milyen őrsgyűlésen kívüli programjaitok vannak stb.)
- Fél évre szóló munkatervedben ütemezd a feladatokat. (Mivel őrsgyűléseitek ritkulhatnak, a havi munkatervnél nagyobb szerepe van a félévesnek.)
- Maradj realis! Gondold át, mi az, ami megvalósítható és mi az, ami nem. Munkatervedben a megvalósítható dolgokra koncentrálj!
- Vándoroknál is hangsúlyos a cselekedve tanulás, a gyakorlat. Munkaterved elkészítésekor ezt tartsd szem előtt!
- Ne csak a próbarendszert nézd, hanem vándoraid igényét is!

Az űrsigűlés vándor korban is a tervezéssel kezdődik és az értékeléssel ér véget. Ahogy egyre több űrsigűlés van mögötted (talán már kiscserkész koruktól vezeted űrsödet), egyre pontosabban tudod az időtervet kialakítani, de mindig közbejöhet valami, kialakulhat egy jó beszélgetés, amit természetesen nem fogsz félbeszakítani azért, hogy tartsd magad az idő-beosztáshoz. űrsigűlés után, ha lehet, még aznap végezd el az űrsigűlés értékelését, hisz ekkor még minden apró részletre jól emlékszel. Az értékelés a további munkádat is megkönnyíti, hisz legjobban a saját hibáidból tudsz tanulni, és milyen nagy öröm lesz ezeket a későbbiekben már könnyedén kiküszöbölni!

Tervezz előre, valósíts meg, és értékelj!

10.

Program ötlettár

10. Program ötlettár

Milyen őrsgyűlésen kívüli programokat adhatsz vándoraidnak? Az alábbi táblázatban találsz jó pár ötletet. A fantáziádat engedd szabadjára! Jóval több programlehetőség van annál, mint amit is felsoroltunk. Sok-sok lehetőség a közösségépítésre, az ismeretek bővítésére, a cselekedve tanulásra, a kikapcsolódásra.

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Lelki program			
Közös lelki napon részvétel	egész évben	Zarándokút, roráté, ökumenikus imahét, megismerkedni a többi felekezettel (ellátogatni egymás templomába, ifjúsági közösségeibe, megérteni a különbségeket és átlátni, hogy mégis egyek vagyunk).	közösségi-lelki élmény
Lelkigyakorlat	egész évben	Érdemes az alkalomhoz illő helyszínt választani. (pl.: nyugodt hely, erdei kis ház, közösségi ház, valamely rend otthona, stb.). Akár a helyi közösség lelki vezetője is tarthatja. A világhálón sok, fiataloknak szóló lelkigyakorlatot találsz.	Lelki fejlődés, hitünk átvitele a hétköznapi világba, konkrét kitűzött cél kitűzése (pl.: elköteleződés, hivatásválasztás, megújulás).
Keresztút	nagyböjt idején	Közeli plébánián, vagy egy kálváriához ellátogatva elmélkedős, taizéi énekeket énekelve.	közös lelki élmény
Lelki ösvény	bármikor	Pl. bekötött szemmel vidd őket a kiinduló pontig, onnantól egyedül mennek végig (már nem bekötött szemmel) idézetek között. Figyeld oda, hogy az idézetek kapcsolódjanak valahogy egymáshoz, legyenek elgondolkodtatóak, de ne legyenek túl hosszúak. Kapcsolódó tárgyakat is tehetsz melléjük.	Egy téma feldolgozására, ráhangolásra, beszélgetés indítására.

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Túrák			
Teljesítménytúra	egész évben	Ebben a korban már nyitottak a kihívásra, szeretik a hosszabb távú célokat. Érdekes hosszabb, nehezebb túrákra is gondolni. Akár a szomszédos Tátrába is el lehet látogatni.	A közös célok, majd a cél elérésének közös öröme összekovácsolják az őröt, rajt.
Kéktúra	egész évben	Többéves vállalkozás, ha az egészet be szeretnék járni, de évente 2-4 nap is elég izgalmas. Fórumokról lehet naprakész információkat szerezni!	természetismeret, Magyarország megismerése
Kerékpártúra; Balaton-kerülés kerékpárral	főleg nyáron	Kerékpárszállítást, szállást, étkezést időben, jól szervezték meg.	közösségépítés
Külföldi túra, magashegyi túra	egész évben	Legyen legalább egy valaki, akinek sok gyakorlata van a magashegyi túrázásban.	közösségépítés
Éjszakai túra	éjszaka	Olyan helyre érdemes megérkezni, ahol lehet egy jót pihenni és reggelizni.	közösségépítés, éjszakai tájékozódás, teljesítmény
Farkasordító túra	február	Egy program, amire csak el kell menni, és vinni az őröt/rajt! Ez egy elég kemény túra, ide tényleg csak azok menjenek, akik egyébként is jól bírják, és gyakorlott túrázók.	éjszakai túraélmény télen

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Raj- vagy őrsi portya	egész évben	Az őrsi/raji élet csúcspontja a portya. Legyen benne valami plusz, ami addig még sosem. Ez lehet egy evezős túra, egy via ferrata, egy Balatonkerülés, a kéktúra egy szakaszának a teljesítése, bármi. Legyen egyedi közös élmény.	közösségépítés
Bivakolás	egész évben	Érdekes májustól szeptemberig szervezni, amikor jobb az idő. Egy bivakolás nem kétnapos túra, nem kell túlkészülni. Elég a hálózás, fejlámpa, fogkefe. Este 8-9 órától másnap reggelig tart, vagy addig, amíg mindenki ráér.	természetszeretet
24 óra egyedül	egész évben	Egynapos felszerelést vigyenek magukkal a résztvevők, esetleg bivak építés az erdőben egyedül.	erőpróba
Drop out: zárt furgonból kidobás kenyérrel és vízzel – vissza kell jutni a táborba	bármikor	A résztvevőknél kell, hogy legyen egy üveg víz, két szelet kenyér. Az alábbi listából lehet még választani kettőt: hálózás, poli-foam, gyufa, zseblámpa, térkép, túlélőkés, alvó maci. (De akármi mást is beletehetünk vagy ebből kivehetünk. A fantáziára van bízva.) Mobiltelefont nem lehet használni, esetleg csak a kidobás után 12 órával.	kihívás, túlélési technikák, tájékozódás, problémamegoldás

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Vezető nélküli „kihívásportya” – egy éjszaka, megadott táv, teljesítendő feladat	a portya alatt, a tábor közepe felé	Nagyobb meglepetést okoz, ha a résztvevők azt tudják, hogy ez egy teljesen szimpla portya lesz. 3-4-fős csoportok mozognak együtt, előre lebeszélte szálláshelyre érkeznek – erre pénzt kapnak és még pár ezer forintot. Erről számlát kell hozniuk, hogy mire költötték.	kihívás adása, talpraesettség, problémamegoldás; fiúk és lányok összekovácsolása kiscsoportban
Kisorsolni, hova kell eljutni Magyarországon belül	egész évben	A vándorok feladata, hogy kettesével minél rövidebb idő alatt eljussanak A-ból B-be stoppal, az ország egy távolabbi részén kijelölt településre. Valami motivációt lehet nekik adni, hogy minél lelkesebben és gyorsabban a célhoz érjenek. Például: Az utolsó hívja meg őket fagyizni stb.	probléma megoldás, látókör szélesítés
Sport, mozgás			
Őrsök közti focizás	egész évben	Közeli sportpályán vagy egy iskola tornatermében.	közös élmény, közös mozgás
Sziklamászás	tavasztól őszig	Például Csobánka mellett (Holdvilág-árok). Legyen nálatok megfelelő felszerelés!	extrém sport élmény
Korcsolyázás	téli	Kijelölt korcsolyapályán, műjégen.	közösségépítés

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Barlangászás	egész évben	Lehet célt adni a barlangi túrának, vagy utána megbeszélni, kinek milyen volt lent lenni.	közösségépítés
Futó klub – cél a maraton váltó	egész évben	Őrsileg fussatok maratont! Készüljetek fel, mindenki akkor szakszert vállaljon, amennyit felkészültsége, egészségi állapota enged.	a sportra, kitartásra, egészséges életmódra nevelés
Éjszakai játék	bármelyik éjjel	Lehet kicsit esze-ment (új) játékot is játszani: a lényeg, hogy vigyázz a vándorokra, jóval gyakoribbak a balesetek! Játszhatjátok elemklámpával, de nélküle is.	móka, emlékezetes program
Éjszakai városi biciklizés	tavasztól ősziig	Minden kerékpáron legyen lámpa!	közösségépítés, a város megismerése máshogyan
Ironman	amikor van ilyen meghirdetett program	Felkészülés egyéni vagy csoportosan (váltóban is teljesíthetitek). Ezalatt lehet naplót írni, majd a verseny után egy összefoglalót: miben, hogyan segítette a felkészülést és a versenyt a személyiségét.	Egy cél eléréséhez hogyan kell egy egyéni programtervet felállítani, és abban kitartani, adott esetben módosítani.
Síelés	téli	Skijam - cserkész síelés; vagy csapat keretekben szervezettek sítábort.	közösségi élmény, téli mozgás és kikapcsolódás

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Önkéntesség			
72 óra kompromisszum nélkül	ősszel	Minden ősszel várják az önkénteseket egy teljes hétvégére, ahol meglepetés helyszínen tudtok segíteni (a hétvége előtt titok, hogy hol és mit fogtok dolgozni).	szociális érzékenység növelése
Ruha/tartós élelmiszergyűjtés a rászorulóknak	pl.: karácsonyra, iskolakezdésre, természeti katasztrófák áldozatainak	Érdemes egyeztetni a helyi karitással.	szociális érzékenység növelése
Rendszeres szemétszedés	egész évben	Vigyetek elegendő gumikesztyűt és zsákot.	környezetvédelem
Közhasznú munka	egész évben	Saját szervezetben öregotthonokban, hajléktalanszállókon, kórházban beszélgetés, ételosztás, karácsonyi műsor, aluljáró kifestése stb.	szociális érzékenység növelése
Turistautak karbantartása	egyeztetve az erdőszel bármikor	Segíteni lehet jelzésfestésben, szemétszedésben, utak megtisztításában stb.	természetjárás, közhasznúság
Természeti katasztrófaorvos segítségnyújtás	természeti katasztrófa idején	Pl.: árvíznél zsákhordás, szendvicskészítés, élelmiszergyűjtés a dolgozóknak.	szociális érzékenység növelése
Kórházlátogatás (karácsonyi ajándékozás és éneklés, elhanyagolt betegek meglátogatása).	karácsony előtt vagy bármikor	Akár a helyi karitással is lehet együtt menni. Készülhetnek sütiel, énekekkel.	szociális érzékenység növelése

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Együtt, csapatépítés			
Palackposta: üzeni másoknak	táboron áthúzódós móka	Lógasszatok fel az őrsi körletben kis kémcsöveket vagy kisebb befőttes üveget, mindenkinek egyet-egyet, címkézzétek fel, ezekbe lehet egymásnak kis üzeneteket dugdosni.	érzelmeik, érzéseik kifejezése
Hogyan építsem meg a házam?	lehetőségektől függően	Hogyan kell festeni, vakolni, glettelni, szigetelni stb. – segédkezés építkezésen csapatban, családban, barátoknál.	ismeretek elsajátítása
Pályaválasztás	egész évben	Saját (leendő) szakmájának bemutatása a korosztálynak és a kisebbeknek, segítve ezzel a többieknek a pályaválasztásban.	pályaválasztás segítése
Felkészülés a munkára	egész évben	Milyen egy állásinterjú, hogyan kell motivációs levelet, önéletrajzot írni. Milyen szakmai továbbképzések, ösztöndíjak vannak. Adózásról, munkavállalók jogai és kötelezettségeiről való beszélgetés.	tapasztalat megosztás
Kórus, közös zenélés	egész évben	Érdekes egy már tapasztaltabbal együtt működni. Fontos, hogy a zenei ízlések ne nagyon különbözzenek.	közösségi élmény, gyakorlatban maradni a zenélésben

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Filmforgatás	amikor a célnak megfelel	A fiatalok elképzeléseiről és megvalósítási ötleteikről beszéljünk, milyen célt akarnak a filmmel elérni?	csoportmunka, kivitelezés
Meghívott előadó (pl. etikett, közösségi oldalak, pályaválasztás, zenei műveltség, kábítószertémakörben)	egész évben	Biztosítani kell, hogy szabadon föltelessék az őszinte kérdéseiket és elmondhassák véleményeiket, eddigi tapasztalataikat a fiatalok.	életüket meghatározó kérdések elmélyítésére, helyre tételére
Vacsoracsata	egy éven keresztül	Minden hónapban az órs egy tagja hívja meg az egész órsöt egy háromfogásos vacsorára. A vacsora végén az órs tagjai pontozzák az ételeket és a vendéglátást.	vendéglátás, főzés gyakorlása, közösség építés
Érdekességekkel felkészülés, pl. aktuális hír, esemény (minden órsgyűlésre más készül).	egész évben	Hozhatnak abban a témában, ami a legjobban érdekli őket, vagy meghatározott témakörben.	tájékozódás a világban
Beszélgetés az élet nagy kérdéseiről	egész évben	Nem megítélni, hanem meghallgatni kell őket. Mik az ő szempontjaik?	közösségtudat növelése, gondok/gondolatok megosztása
Feladatok a városban	egész évben	Feladat lehet például, hogy bizonyos dolgokat meg kell figyelni – milyen nyelven beszélnek, keress egy dolgot, ami nagyon szép, vagy fényképezkedjenek furcsa emberekkel, keressenek egy szobrot stb.	közösségi élmény, településismeret, megfigyelés

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Szabadidő, kikapcsolódás			
Disznó Tour	januárban	Regösök szervezésében disznóvágás. Étél, ital, tánc, játékok, vidámság.	közösségi élmény, népi hagyományok ápolása
Strandolás	főleg nyáron	Vigyetek magatokkal naptejet!	közösségi élmény
Éjszakai fürdőzés	bármikor	Csapatépítésre, vezetői összetartásra, pihenésre remek program.	csapatépítés
Láthatatlan kiállítás	egész évben	http://www.lathatatlan.hu/	szociális érzékenység növelése
Érdekes, nem mindennapi helyek látogatása	egész évben	Tűzoltóság/szennyvíztisztító/metróépítés/stb. látogatás.	ismeretek bővítése
Házibuli	bármikor	Emlékezetes lehet tematizálni a bulikat (20-as évek, utazás, nyomozós játék), lányok-fiúk külön is készülhetnek rá.	korosztályos élmény
Koncert	egész évben	Megismerheted vándoraid ízlését és ők is a tiedet.	közösségi élmény
Bográcsparti, sütögetés	tavasztól ősziig	Lehet csapatok közötti főzőversenyt rendezni.	közösségi és gasztronómiai élmény
Pizza, kürtöskalács, grill stb. sütés	bármikor	Érdemes előre elkészíteni nem sokkal a tésztákat és az alapanyagokat. Lehet vállalni egyéb csapat programokon is (pl. csapatnapon különböző próbátételekért kapott kuponokkal lehet a finomságokat megvenni).	közösségi és gasztronómiai élmény

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Budapest by night - esti városvetélkedő	péntek vagy szombat este	A feladatok sokfélék legyenek és érdekesek, viccesek is akár. Több, akár a fiatalok érdeklődéséhez is kapcsolódó témakört is érinthetsz (pl.: művészeti, történelmi, matematikai, műszaki stb.).	A csoport összekovácsolása mellett a feladatok függvénye.
Cserkészbál	február	Remek lehetőség szórakozni, táncolni, ismerkedni, találkozni ismerősökkel és barátokkal.	ismerkedés más cserkészekkel, szórakozás
Paintball	bármikor	Nem csak fiúknak élvezetes, a lányok is szívesen részt vesznek ilyen mókában.	csapatépítés, ügyesség fejlesztése
Lézerharc	bármikor	Kevésbé fájdalmas, de legalább olyan élvezetes, mint a paintball.	csapatépítés, ügyesség fejlesztése
Társasjáték délután (Risiko, Catan, Dixit stb.)	bármikor	Beszélgétek meg együtt, hogy miket szeretnétek játszani. Általában függ a társaság fáradtságától, hogy milyen a játék összetettsége, hosszúsága.	közösségfejlesztés, kikapcsolódás
Színházlátogatás	bármikor	Közösen kiválasztott szindarab megtekintése.	közösségfejlesztés, tudásbővítés
Szüret	ősszel, szüreti időszakban	Egy ismerősnek érdemes besegíteni, így ő, és ti is jól jártok.	kert körüli munka tanulása, közösségi élmény
Kutatók Éjszakája	tavasszal	http://www.kutato-kejszakaja.hu/	bevezetés a tudományos életbe, tudásbővítés

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Múzeumok Éjszakája	nyár elején	http://muzej.hu/	bevezetés a kulturális életbe, tudásbővítés
Kiállítás megtekintése	egész évben	Magyarország híresebb múzeumaiba (pl.: Magyar Nemzeti Múzeum, Magyar Nemzeti Galéria, Magyar Mezőgazdasági Múzeum, Hadtörténeti Intézet és Múzeum, Iparművészeti Múzeum, Néprajzi Múzeum, Terror Háza, Magyar Természettudományi Múzeum, Szépművészeti Múzeum, Zsolnay Múzeum, Rippl-Rónai Múzeum, Kovács Margit Múzeum stb.)	művészetekkel, tudományokkal való ismerkedés
Ott alvós parti	egész évben	Nagyon jókat lehet beszélgetni, érdemes kikerülni a filmnézős esteket (azt egyedül is lehet). Rendezhetjük például csapatotthonban rajligal vagy órsileg, sok-sok játékkal.	közösségfejlesztés
Borkóstoló (sörkóstoló)	főként ősszel, de akár egész évben	Híres borvidékeken érdemes a kis pincékbe bemenni és megkóstolni egy-egy pohár bort. Otthon is csinálhatsz borkóstolót, ha beszerez 4-5 minőségi bort, egy témára felfűzve (pl.: egy tájegység, borfajta stb.). A borkóstolót feldobhatod sajtókóstolással is.	kultúra, igényes alkoholfogyasztás

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Tánciskola	egész évben	Bálra is lehet készülni a tánciskola keretében, különpróbát is le lehet tenni.	táncművelés tanulása
Külföldi portya	egész évben	Világjáró öv teljesítéséhez kapcsolódóan is.	közösségi élmény, kulturális élmény
Bowling	egész évben	Kezdőtől a haladóig, mindenkinek nagy móka.	közösségi élmény
Kreatív főzés random hozzávalókból	egész évben	Minden őrs tag hozzon 300 Ft értékben egy sós alapanyagot a vacsorához, és együtt találjuk ki, mit kezdünk vele.	főzés, spontaneitás, közös döntéshozás, mindenki ötletének figyelembevétele
Cserkészként			
Különpróba lehetősége	egész évben	Egy éves cél, amit ő maguk tűztek ki. Választhatnak egyénként vagy őrsileg is, együtt.	önfejlesztésre való nevelés
Kisebbségi raj programján részvétel, mint szervező	egész évben	Fontos, hogy érezzék, hogy ezekkel az alkalmakkal kicsit felnőttebbek lesznek, pl. részt vehetnek a program utáni vezetői felüldülésen is.	A vezetői munkába és közösségbe való betekintés.
Csapaton belüli feladat vállalása	cserkészév elején	A feladatok által fontosnak, a csapat részének érzik magukat.	felelősségtudat
Csapatközi program szervezése/részvétel	egész évben	Érdemes a kerületi és az országos naptárat figyelni, a vezetőkkel egyeztetni, valamint a testvérőrsrel/ testvércsapatokkal összehangolni.	ismeretségi körleszítése, program-szervezésben a jártasság elmélyítése

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
A GH elvállalása és mellette külön altáborban korosztályi programok	tábor alatt	Ez egy nagy feladat, együtt döntson az őrs, ha tényleg ezt akarja! Érdemes ilyenkor az előző táborok terveit megmutatni nekik.	komplex nevelési módszer, élmény, felelősség
Extrém nap	tábor alatt	Fára építkezés, paraszt konditerem, játszótér építése.	élmény
RoVERseny	szeptember második hétvégéjén	Négy fő, akik szeretik a természetet, jól tudnak tájékozódni, gyorsan kerékpározni, van köztük egy lány, az nem más, mint egy RoVERseny csapat. Érdemes kipróbálni.	élmény, erőpróba
JOTI - Jamboree On The Internet	minden év október harmadik hétvégéjén	Ez egy világdzsembori a világhálón, egy nemzetközi cserkésztalálkozó. A világból cserkészek ezrei találkoznak egymással és kommunikálnak a világhálón a helyben rendelkezésre álló technika használatával a böngészőtől a drótpostáig, csevegőprogramok, mikrofonok, szkennerek és digitális kamerák segítségével.	tudásbővítés, nyelvgyakorlás
Regös cserkész tábor	nyáron	Egy tábor jó fej emberekkel, lesz sok népzene, néptánc, népdalozás, kézműveskedés és sok minden más is lesz. Egy életre szóló élmény.	tudásbővítés, élményadás, magyar népi kultúra megismerése

Program megnevezése	Mikor?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó?
Mókázás együtt			
Méta, frizbi a Hősök terén	egész évben	Ezt lehet akár este is. Akkor kevesebben is vannak ott és jobban ráérnek a vándorok.	kikapcsolódás, közösségi élmény
Cserebere	bármikor	Minden őrstag kap egy gémkapcsot, s meghatározott idő alatt (pl. 1 óra) úgy kell csereélnie, hogy minél nagyobb értékű tárgyat kapjon a végén. Érdeemes forgalmas helyeken kipróbálni.	kreativitás, merjünk megszólítani másokat, egy kis dolog is jelenthet sokat, élmény

Felhasznált irodalom:

Segédanyag a kósza-vándor korosztályt vezetőik számára, Magyar Cserkészszövetség, Első Cserkészkerület, 2014

11.

Kiemelt figyelmet igénylő
gyerekek a cserkészletben

11. Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek a cserkészetben

Hogyan ismerhetem fel őket, és mit kezdjek velük?

Számos pedagógia ad módszertani javaslatokat a kiemelt igényű gyerekekkel, fiatalokkal való foglalkozásra, melyek közül a cserkészmódszerben és cserkészpedagógiában is megtalálhatók elemek.

Fontos, hogy az őrsi munkában a vándor korosztály esetén a hangsúly az önismereten és az együttműködésen van. Természetesen ennél a korosztálynál is igaz, hogy a cselekedve tanulás, az igényes, változatos módszertani eszközök, a szemléltetés, a gyakorlás és a vizualitás sokat segít a megértésben. Ha próbák elé állítod őket, a méltányosság elvét tartsd szem előtt, ugyanakkor támassz elvárható kihívásokat minden őrstag elé!

Különösen ügyelj a kiemelt figyelmet igénylő fiatalok önbecsülésére: légy őszinte és akkor dicsérd őket, ha megérdemlik! Ne alázd meg őket azzal, hogy hazudsz és felszínesen támogatod! Hangsúlyozd azonban az őr minden tagjában a pozitív tulajdonságokat és értékeket! Beszélgetsetek sokat, ne félj a kellemetlen témáktól sem! (Lehet, hogy a közelükben te vagy az egyetlen, akihez bizalommal fordulhatnak, illetve egy jó közösség őszinte, okos visszajelzéseket adhat egymásnak!)

A lelki, érzelmi területek fejlesztésében nagy teret adhatsz az érzékenyítésnek. Ehhez használhatod akár a társadalmi problémák témakörét, melyeket átrágva segíthetsz saját értékeik megfogalmazásában. Ne sajnáld ezekre a beszélgetésekre az időt, sőt nyugodtan hagyhatod őket elkalandozni is! Szervezzetek érzékenyítő programokat, helyezz hangsúlyt a „társadalmi érzékenység” elmélyítésére pl. ability akadálypályával.

Őrsvezetőként elsődleges feladatunk az egyéni fejlődésnek az elősegítése, ehhez azonban elengedhetetlen, hogy alaposan megismerjük őrstagjainkat, feltérképezzük adottságaikat és rajparancsnokunkkal közösen megállapítsuk, hogy kivel, milyen alapról indulunk és hova akarunk eljutni.

Az általánosságok után pedig néhány konkrétum:

Kiemelt figyelmet igénylő fiatal	Hogyan ismerem fel?	Mit kezdjek vele?
Hiperaktív fiatal	Túlmozgásos, nagyon aktív, képtelen percekig koncentrálni, nyugalomban lenni. Gyakran szétzilálja a folyamatokat, de nem szándékosan destruktív.	Kösd le az energiáit, adj neki plusz feladatokat! Bármilyen egyéni feladat, órsi szolgálat jöhet, lényeg, hogy lekösse.
Mozgás vagy érzékszervi fogyatékossgal élő fiatal	Természetesen ezeket az eseteket könnyű felismerni. Tájékozódj és gyűjts információkat arról, hogy hol vannak a gyermek képességének határai! (Mit tud elvégezni önállóan, mi jelent neki kihívást, mi veszélyes és tilos.)	Előfordulhat, hogy szegycelli betegségét, ezért kérdezd meg, hogy mennyit szeretne megosztani a többiekkel. Bíztsd arra, hogy osszon meg minél több mindent, így ugyanis a többieknek is könnyebb a megértés és a befogadás. Okosan válassz játékot és módszertant, mindig igyekezz mindenkit bevonni!
Nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó vagy migráns fiatal	Szintén könnyebb a felismerés. Itt is tájékozódj és légy alaposan képben a fiatal kultúrájával!	Segítsd a fiatalt saját kultúrájának felfedezésében, támogasd abban, hogy mássága érték. Újdonság lehet a magyar kultúrának néhány eleme is, segíthettek ennek megértésében, akár a sajátjával való összeegyeztetésében. Ha azonban magyarnak érzi magát, ezt ne kérdőjelezd meg, támogasd ebben! A többiek érzékenyítése és a kiközösítés vagy a gúnyolódás megakadályozása kihívás lehet, de ebben legyél különösen szigorú és következetes! Akár beszélgetsetek erről külön, próbálj az empátikus készségükre hatni. (Mit gondolsz, hogy érzi most magát? Neked milyen érzés lenne, ha így csúfolnának? Miért gondold ezt róla? stb.)

Kiemelten tehetséges fiatal	Különösen kreatív, okos, sokszor unatkozik vagy rosszkodik az órán. Előfordulhat, hogy „okoskodik”, vagy legalábbis szeret a középpontban lenni, bizonyítani tehetségét.	Keress fejleszthető egyéb kompetenciát és adj hozzá eszközöket! Adhatsz nehezebb feladatokat is vagy rábízatsz jó párat a segéd-őrsvezető feladataiból! Az okoskodása pedig lehet, hogy abból fakad, hogy szeretne megerősítést kapni. Kapjon tőled feltétlen elfogadást, szeretetet, ne csak a teljesítményét emeld ki!
Szociális helyzetből fakadó hátrányos helyzetű fiatal	Nyilván látható jegyei lehetnek, de előfordulhat a titkolózás, szégyenérzésből fakadó csendesség, visszahúzódás is.	Törekedj az egységességre és a krisztusi értékek mint norma megteremtésére! A csúfolódást, gúnyolódást, hengegést itt is azonnal állítsd le! Kérd a rajparancsnokod, csapatparancsnokod, segítségét anyagi támogatás, kedvezmények nyújtásában, de mindig diszkréten kezeld ezeket. Őrsi program szervezésénél vedd ezt is figyelembe!
Autista (spektrumbetegség, így nagyon változatos esetek vannak, nehéz általánosítani)	Kifejezetten csendes, introvertált lehet. Jellemző lehet rájuk a szélsőséges érzelmkezelés, a rendszeres vagy kényszeres cselekvések jelenléte vagy akár a különleges érdeklődés, nyelvhasználat.	Próbálgj kiscsoportosan vagy párban végezhető gyakorlatokat, játékokat vinni. Ne erőltess rá semmit, hagyd rá a nyitást és inkább erősítsd azt, amiben ügyes! Igényelheti a megszokott kereteket, rutinszerű cselekvéseket, ezt a szigorúan betartott, hasonlóan felépített munkatervekkel tudod biztosítani.
BTM (= beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek)	Szociális közegbe való beilleszkedési nehézség és életkorához képest elmaradottság jellemzi. Gyakori tapasztalat, hogy inkább a fiatalabbakkal jön ki, az ő társaságukat keresi.	Fektess hangsúlyt a csapatépítő és kommunikációt fejlesztő játékokra! Adj lehetőséget minél többféle kapcsolódási eszköz bemutatására, kipróbálására. Ha szükséges legyél te párban vele, de még jobb, ha találasz valakit az őrsből, aki türelmesen tud nyitni a fiatal felé! Sokszor erre vándorokban már nincs is szükség, mert sikerült beilleszkednie az évek alatt az őrsbe. Légy türelmes, ne sajnáld az időt az ismételésre!

Tanulásban akadályozott fiatal	Nehezebben érti meg a játékszabályokat, problémái lehetnek az írással, olvasással. Előfordulhat, hogy sokkal több időre van szüksége a képzési anyagok megértéséhez, alkalmazásukhoz.	Külön szentelj neki figyelmet, a feladatokat és a tempót igazítsd hozzá! Készülj változatos módszertannal, a vizualitás és a rendszerszemlélet sokat segíthet! Okosan oszd szét az órsi feladatokat, szolgálatokat! Kerüld azokat a helyzeteket, amelyekben megszegyenülhet, de azért adj kihívásokat is!
---------------------------------------	--	--

12.

Fogalomtár

12. Fogalomtár

Horizontális órs

Az órs tagjai nagyjából egyidősek. A legfiatalabb és legidősebb között maximum egy év van.

Vertikális órs

Az órs tagjai nem egyidősek. A legfiatalabb és a legidősebb órstag korkülönbsége jóval több mint egy év.

Ismeret

A világmindenségről a megismerés kognitív folyamatának eredményeként az ember pszichikumában képződő nyomatok: képek, adatok, tények, összefüggések, absztrakciók, normák és paradigmák.

Kompetencia

Képességeken és tanult ismereteken, attitűdökön és viselkedésen alapuló jártasságok és készségek összessége.

Képesség

Egyéni adottságoknak tevékenység gyakorlása révén történő kifejlődése. Területei: motoros, kognitív, kommunikációs, érzelmi.

Készség

A tanulás (gyakorlás) eredménye: teljesítményképes tudás. A cselekvés automatizált eleme, mely a tudat közvetlen ellenőrzése nélkül funkcionál. Fajtái: írás-, olvasás-, beszéd-, manuális, szenzomotorikus-, intellektuális és összetett készségek.

Attitűd

Tartós beállítódás, értékelhető viszony valamilyen tárgy, személy, jelenség, gondolat vagy érték irányában. Közvetlenül nem látható, csak következtetni lehet rá a személy cselekedetei, reakciói alapján.

Tanulásszervezési eljárás, tanulásszervezési forma

A frontális munka: olyan szervezési mód, amelyben az együtt tanuló/tanított gyerekek, ifjak tanulási tevékenysége párhuzamosan, egy időben, gyakran azonos ütemben follik a közös oktatási célok érdekében.

Az egyéni munka: az egyes gyerekek, fiatalok önállóan megoldandó egyéni feladatokat kapnak. Öt változata: egyedül végzett munka, rétegmunka, teljesen vagy részben egyénre szabott munka, individualizált munka.

A párban folyó tanulás: lényege, hogy két tanuló működik együtt valamely tanulmányi feladat megoldása érdekében. Változatai: páros munka és a tanulópár.

A csoportmunka: 3-6 fő közös munkában old meg kapott vagy vállalt feladatokat. A csoport tagjai között pozitív hatású kölcsönös függési, felelősségi és ellenőrzési viszonyok jönnek létre és a tanulók kommunikatív és kooperatív készségeit is fejleszti.

Reflexió, reflektív szemlélet alkalmazása, tanítása és tanulása

A „reflektív pedagógus” folyamatosan figyeli, értékeli és módosítja az alkalmazott módszereket, és közben tudatosan irányítja szakmai fejlődését is. A reflexióra, azaz megfigyelésre, elemzésre és értékelésre való képesség a pedagógiai professzió alapköve.

Közösség és személyre szabottság, közösségi és egyéni fejlesztés

A közösség és az egyén fejlesztése egyformán fontos. A kettő természetesen hat egymásra, és egymás nélkül elképzelhetetlen. Egyaránt fontos a cserkészközösség, az őrs fejlesztése és az egyéni nevelési célok elérése, azaz az egyéni fejlesztés.

Értékelés

Az értékelés (elismerés, jutalmazás, elutasítás, büntetés stb.) a nevelés szempontjából a nevelési módszerek közé tartozik. A személyiségfejlődésben, illetve a személyiségfejlesztésben külső szabályozó szerepet tölt be.

Az értékelés az ellenőrzés eredményeinek értelmezése és ítéletalkotás arról, hogy ezek mennyiben felelnek meg a kitűzött céloknak. Minősítő funkciója van! Fajtái: diagnosztikus (helyzetfeltáró), formatív (formáló-alakító-javító) és szummatív (összegző).

Elismerés és büntetés

Az elismerés és büntetés egymást kiegészítő, feltételező módszer. Az elismeréskor sikerélményben, büntetéskor kudarcélményben van része a gyermeknek. Mindkettőre szüksége van, hogy értékelni tudja az egyik ismeretében a másikat. Ha mindig elismerünk csak, elértéktelenedik az elismerés. Igaz ugyanakkor az ellentettje is, ha túl gyakran, apróságokért is büntetünk, a büntetés is elveszíti értelmét. Alapvető feltételeknek mind az elismerésnél, mind a büntetésnél meg kell felelni: legyen igazságos, helyénvaló, indokolt, arányos a tettel, vegye figyelembe az adott gyermek fejlettségi szintjét, egyéni sajátosságait, a kisközösség véleményét. Soha ne alázzuk meg a gyermeket, a fiatalt a büntetéssel. A megígért jutalmat vagy büntetést teljesíteni kell.

Titkok helye és szerepe

A titkok szerepe a cserkészletben a motiválás, a valamire várás. Illetve a titkok tudóinak együvé tartozását segíti elő.

Hitelesség

A hitelesség a személyes példát jelenti. A cserkészletben a legfőbb nevelő „eszköz” a cserkészvezető személye. Ha ő hiteles, tehát követkevs cselekedeteiben, ahhoz amit mond, tanít, akkor cserkészei őt követni fogják, és úgy akarnak viselkedni, élni, ahogy ő.

Felhasznált irodalom:

<https://btk.ppke.hu/db/06/E1/m000016E1.doc> [Letöltés ideje: 2015. április 30.]

<http://www.ofi.hu/publikacio/reflektiv-pedagogus-reflektiv-gyakorlat> [Letöltés ideje: 2015. április 30.]

<http://www.bkg.uni-obuda.hu/~tkt/segedanyagok/altalanos-pedagogia/nevtan.pdf> [Letöltés ideje: 2015. április 30.]

Didaktika, szerkesztette Falus Iván, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998

